

2

Propositiones Aristotelis

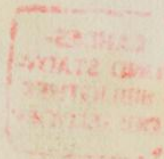
LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Index operis.

I ncipit prologus huius libri.	charta. iiii.	C ommentatoris.	charta. xi.
I ncipiunt propositiones vniuersales aristotelis et primo primi libri metaphisice.	charta. iiii.	P ropositiones libri primi de celo et mundo.	charta. xi.
C ommentatoris in eodem.	charta. iiii.	C ommentatoris.	charta. xi.
S ecundi metaphisice.	charta. iiii.	S ecundi de celo et mundo.	charta. xi.
C ommentatoris.	charta. v.	C ommentatoris.	charta. xii.
T ertij metaphisice.	charta. v.	T ertij de celo et mundo.	charta. xii.
C ommentatoris.	charta. v.	C ommentatoris.	charta. xii.
Q uarti metaphisice.	charta. v.	Q uarti de celo et mundo.	charta. xii.
C ommentatoris.	charta. v.	C ommentatoris.	charta. xii.
Q uinti metaphisice.	charta. vi.	P ropositiones vniuersales libri primi de generatione et corruptione.	charta. xii.
C ommentatoris.	charta. vi.	C ommentatoris.	charta. xii.
S exti metaphisice.	charta. vi.	A lberti magni.	charta. xii.
C ommentatoris.	charta. vi.	S ecundi de generatione et corruptione.	charta. xii.
S eptimi metaphisice.	charta. vi.	C ommentatoris.	charta. xii.
C ommentatoris.	charta. vii.	P ropositiones vniuersales aristotelis libri primi meteororum.	charta. xii.
O ctau metaphisice.	charta. vii.	S ecundi meteororum.	charta. xii.
C ommentatoris.	charta. vii.	T ertij meteororum.	charta. xii.
N oni metaphisice.	charta. vii.	Q uarti meteororum.	charta. xii.
C ommentatoris.	charta. vii.	P ropositiones vniuersales aristotelis libri primi de anima.	charta. xii.
D ecimi metaphisice.	charta. viii.	C ommentatoris.	charta. xii.
C ommentatoris.	charta. viii.	T hemistij.	charta. xii.
D uodecimi metaphisice.	charta. viii.	S ecundi de anima.	charta. xii.
P ropositiones vniuersales philosophice: primo primi libri philosophice.	charta. viii.	C ommentatoris.	charta. xv.
C ommentatoris.	charta. ix.	T hemistij.	charta. xv.
S ecundi philosophorum.	charta. ix.	T ertij de anima.	charta. xvi.
C ommentatoris.	charta. ix.	C ommentatoris.	charta. xvi.
T ertij philosophorum.	charta. ix.	T hemistij.	charta. xvi.
C ommentatoris.	charta. x.	P ropositiones vniuersales aristotelis ex libro de sensu et sensato.	charta. xvii.
Q uarti philosophorum.	charta. x.	C ommentatoris.	charta. xviii.
C ommentatoris.	charta. x.	A lexandri.	charta. xviii.
Q uinti philosophorum.	charta. x.	E x libro de plantis que aristotelis non fecit: sed discipulus eius theophrastus.	charta. xviii.
C ommentatoris.	charta. x.	P ropositiones vniuersales aristotelis ex libro de memoria et	
S eptimi philosophorum.	charta. x.		
C ommentatoris.	charta. x.		
O ctau philosophorum.	charta. x.		

remniscencia.	charta .xviii.	Tertiz ethicozum de voluntario bono: et de fortitudine et de temperantia.	charta .xxii.
Comentatoris.	charta .xviii.	Quarti ethicozum de liberalitate: et magnificencia: et magnato honore: mansuetudine: verecundia et malicia.	charta .xxiii.
Propositiones vniuersales aristotelis ex libro de somno et vigilia.	charta .xviii.	Quinti ethicozum de iusticia	charte .xxiii.
Ex libro aristotelis de respiratione et aspiratione	charta .xviii.	Sexti ethicozum de medio et potentis anime: et maxime de prudentia et sapientia.	charta .xxiiii.
Ex libro aristotelis de morte et vita.	charta .xviii.	Septimi ethicozum de continentia et incontinentia: de delectatione et tristitia.	charta .xxiiii.
Comentatoris.	charta .xix.	Octauo ethicozum de amicis et amicitia.	charta .xxiiii.
Ex libro aristotelis de causa longitudo nis et breuitatis vite.	charta .xix.	Noni ethicozum de tribus speciebus amicitie.	charta .xxiiii.
Comentatoris	charta .xix.	Decimo ethicozum de electione et felicitate.	charta .xxv.
Ex libro aristotelis de iuuentute et senectute.	charta .xix.	Aristotelis auctoritates ex lib. iconomico.	charta .xxv.
Ex libro aristotelis de motibus animalium.	charta .xix.	Aristotelis auctoritates libri primi politici.	charta .xxv.
Propositiones vniuersales aristotelis libri primi de anima / libus.	charta .xix.	Secundi politicozum.	charta .xxv.
Secundi de animalibus.	charta .xix.	Tertii politicozum.	charta .xxvi.
Tertii de animalibus	charta .xx.	Quarti politicozum.	charta .xxvi.
Quarti de animalibus	charta .xx.	Quinti politicozum.	charta .xxvi.
Quinti de animalibus.	charta .xx.	Sexti politicozum.	charta .xxvi.
Sexti de animalibus	charta .xx.	Septimi politicozum.	charta .xxvi.
Septimi de animalibus.	charta .xx.	Octauo politicozum.	charta .xxvii.
Octauo de animalibus.	charta .xx.	Auctoritates ex libro aristotelis de regimine principu.	charta .xxvii.
Noni de animalibus.	charta .xx.	Ex libro aristotelis de bona fortuna.	charta .xxvii.
Decimi de animalibus.	charta .xx.	Auctoritates ex lib. aristotelis de pomo et morte.	charta .xxvii.
Undecimi de animalibus.	charta .xx.	Auctoritates ex eplis aristotelis ad alexandru.	charta .xxvii.
Duodecimi de animalibus.	charta .xx.	Auctoritates epistolaru senece ad lucillum.	charta .xxviii.
Tertijdecimi de animalibus.	charta .xxi.	Auctoritates libri senece de moribus.	charta .xxviii.
Quartadecimi de animalibus.	charta .xxi.	Auctoritates senece ex libro de formula vite.	charta .xxviii.
Quintidecimi de animalibus	charta .xxi.		
Sextidecimi de animalibus	charta .xxi.		
Decimiseptimi de animalibus.	charta .xxii.		
Decimioctauo de animalibus.	charta .xxii.		
Decimiononi de animalibus.	charta .xxii.		
Ex libro aristotelis de proprietatibus elementoru.	charta .xxii.		
Ex libro proculi de causis	charta .xxii.		
Propositiones aristotelis libri primi ethicozum.	charta .xxiii.		
Secundi ethicozum de virtute in generali.	charte .xxiii.		

A uctoritates senece de beneficijs.	charta. xxix.
A uctoritates ex libro senece de reuolujs fortunaru.	charta. xxix.
A uctoritates p ^{ri} mi libro boetij de consolatione philofophica.	charta. xxx.
S ecundi de consolatione.	charta. xxx.
T ertij de consolatione.	charta. xxx.
Q uarti de consolatione.	charta. xxxi.
Q uinti libri Boetij de consolatione.	charta. xxxi.
E x libro Boetij de scholastica disciplina.	charta. xxxi.
E x libro tuncij platonis.	charta. xxxi.
E x libro Apulei de deo sacratiss.	charta. xxxii.
E x libro empedoclis.	charta. xxxii.
E x libro auerois de substantia orbis.	charta. xxxii.
A uctoritates ex libro p ^{ri} mo poetrie aristotelis.	charta. xxxii.
S ecundi poetrie.	charta. xxxii.
C ommentatoris.	charta. xxxii.
A ristotelis auctoritates notabiles: et p ^{ri} mo ex libro p ^{ri} mo rectoricorum.	charta. xxxii.
S ecundi rectoricorum.	charta. xxxiii.
T ertij rectoricorum.	charta. xxxiii.
P ropositiones ex libris logicis: et p ^{ri} mo ex libro vniuersaliu porphirij.	charta. xxxiiii.
A uctoritates ex libro predicamentorum aristotelis.	charta. xxxiiii.
S ilberij portetani ex libro sex principiorum.	charta. xxxiiii.

P ropositiones vniuersales libri diuisionu boetij.	charta. xxxv.
A ristotelis ex libro p ^{ri} mo peribermynias.	charta. xxxv.
S ecundi peribermynias.	charta. xxxvi.
A ristotelis ex libro p ^{ri} mo p ^{ri} orum propositiones.	charta. xxxvii.
S ecundi p ^{ri} orum.	charta. xxxvii.
A ristotelis regule hic sunt posite: et verba ex suis duobus libris posteriorum cu eius sententia et doctrina et p ^{ri} mo ex libro p ^{ri} mo.	charta. xxxviii.
S ecundi posteriorum.	charta. xxxix.
A ristotelis ex libro p ^{ri} mo topicorum.	charta. xl.
S ecundi topicorum.	charta. xl.
T ertij topicorum.	charta. xl.
Q uarti topicorum.	charta. lx.
Q uinti topicorum.	charta. lxi.
S exti topicorum.	charta. lxi.
S eptimi topicorum.	charta. lxi.
O ctauum topicorum.	charta. lxi.
A ristotelis propositiones ex libris elencorum: et p ^{ri} mo ex p ^{ri} mo.	charta. xli.
S ecundi elencorum.	charta. xli.

¶ Finis indicis opusculi.

Incipit prologus huius libri.

Aristoteles patrem Nicomachum medicine artis peritissimum: qui a Pachaone Esculapij filio originem traxit: Obestriademque matrem non obscuri generis habuit: et flagyrites fuit: grecorum scientissimus: cuius disciplina Alexander magnus multis preclare rebus gestis floruit: felix enim: qui preceptorum omni doctrina: maxime vtraque philosophia adeo cumulatissimus habuit: ut tot eius in omni se re scientia volumina edita: citra cuiusvis veram reprehensionem Quærois: et alij tam greci quam latini commentatores: ac eruditissimi scriptores esse testent. Calpurnio vero obiit septuagesimo octavo sue anno. Quem nisi satis quam plurimi: precipue duo nostre fidei propugnacula: Augustinus. viij. de ciuitate dei: et Barbatus Hieronymus Palmata in epistolis laudarent: de ipsius splendore aliquid diceretur: qui inter mortales grande quoddam miraculum effulsit. Nam ei pene videtur fuisse insulum quicquid naturaliter capax est genus hominum: adeo ut omnes literarum cupidus eius mirificam doctrinam veluti a fonte perpetuo exhanriatur: maxime preceptorum quorum et auctor et princeps fuit. Quibus dicta speciosissima: breuissimamque excerpta per ordinem: et multorum aliorum antiquorum: quod fertes libelli indicabitur habebuntur quam castigatissima: que singula non modo Aristotelicis: plurimo adiumento et maximo honori: sed legum et canonum amatoribus: et quibusvis literarum studiosis sunt futura.

Incipiunt propositiones vniuersales Aristotelis: et primo primi libri metaphysice.

Omnes homines natura scire de se considerant.
 Sensus: visus: multarum rerum nobis differentias demonstrat.
 Dominum genus arte et rationibus viuunt.
 Experientia artem facit. Inexperientia vero casum.
 Ex multis impedimentis generatur ars.
 Experientia est cognitio singularium. Ars vero vniuersalium.
 Actus et omnes operationes sunt circa finem: quia medicus non sanat hominem in communi: sed socratem vel alium hominem in particulari: et sic de alijs.
 Artifer sapientior experto est: et architecto manuali artifice: quia causas subiectorum scit.
 Signum scientis est posse docere.
 Conueniens est quilibet artem inuenientem ultra omnes seipsum ab omnibus admirari: non solum propter aliquam inuentorum utilitatem: sed tanquam sapientem et ab alijs differentem.
 Scientes quorum scientie ad usum non sunt: sunt sapientiores et nobiliores illis: quorum scientie ad usum sunt.
 Sapientia est scientia primarum et altissimarum causarum.
 Ad sapientem pertinet scire omnia in vniuersali: et scire difficilia et habere scientias certiores alijs: et scire reddere causas eorum que sunt: et habere scientias que sui ipsius sit tantum et non alterius est causa: et habere scientiam que ordinat alias sibi subseruientes.
 Sapientem ordinare et non ordinari oportet id est regere et non regi.
 Hi soli docent: qui causas de singulis dicunt.
 Que maxima sunt vniuersalia difficilia sunt hominibus ad cognoscendum: quia a sensu sunt remotissima.

LANDES-
LIND STADT-
BIBLIOTHEK
DUISSELDORF

Finis est bonum vniuscuius rei et vniuer-
saliter est optimū in omni natura.

Sapientia idest metaphisica non est scientia
practica: sed speculatiua quia propter nul-
lum vsum est sed solum propter fugam
ignozantie.

Propter admirari homines et nunc et pri-
mo ineperunt philosophari.

Phylois idest fabularum amator ē ali-
qualiter philosophus quia fabula ex mira-
bilibus constituitur.

Antiqui philosophi acq̄sitis necessariis vite
ineperunt philosophari.

Qui dubitat: et admiratur: ignozare videtur.

Homo liber dicitur: qui sui ipsius et non al-
terius gratia est.

Humana natura multipliciter est ancilla.

Secundum simonidem solus deus hunc ha-
bet honorem idest sapientiam: seu metha-
physicam.

Diuinum ens non inuidet.

Multa mentiuntur poete.

Nulla scientia melior et honorabilior metha-
physica ē: quia ipsa est maxie diuina: tū qz
de eo ē: tū qz deus solus eam maxie ha-
bet: ideo dea scientiarum est: vnde neces-
sariores sunt ipsa omnes alie: dignior ve-
ro nulla.

Deus videtur omnibus esse causa et princi-
pium quoddam.

Tunc vnumquodqz scire dicimus: cum pri-
mam causam scire putamus.

Qattuor sunt cause scilicet materia: forma:
finis et efficiens.

In fundamento nature idest in materia pri-
maximū est distinctum.

Comentateis In eodem.

Materia prima nullas habet formas
omnino: nec vniuersalem: nec par-
ticularem: sed recipit primo formam vni-
uersalem et mediate illa alias formas vsqz
ad indiuiduales.

Species non est forma tantum: sed quid ag-
gregatum ex materia et forma.

Vniuersale non habet esse: nisi sim qz est in

anima.

Secundi metaphisice.

Cut se habet oculus nicticozacia ad
lumen solis: sic se habet intellectus
anime nostre ad manifestissima nature. i.
ad deum et ad substantias separatas et ad
naturas rerum insensibilium.

Non solum his gratiam dicere iustus ē quo-
rum opinionibus quis communicauit:
sed etiam his qui superficialiter aliquid
enuntauertunt. hi enim aliquid conferunt
habitum enim nostrum p̄exercitati sūt

Appellari philosophiam scientiam veritatis
recte se habet.

Finis scientie speculatiue est veritas: pra-
ctice vero opus.

Perum nescimus sine causa.

Quicquid ē causa aliozū vt sint talia: illud
maxime ē tale vt ignis qui ē caloriz causa
in aliis ideo ipse ē maxime calidus.

Illud quod ē causa vt alia sint vera: ē ve-
rissimum.

Vnumquodqz sicut se habet ad esse: sic se ha-
bet ad veritatem.

In nullo genere causarum contingit ire i in-
finitum: sed semper est deuenire ad aliqd
quod est principium in illo genere: vnde
contingit deuenire ad primum efficiens: pri-
mum finem: primam materiam: primam
formam.

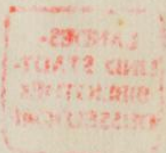
Primum ē causa posteriorum.

Generatio vnus ē corruptio alterius: et
econtra.

Generatio ē medium inter esse et non esse.
Dupliciter dicitur aliquid fieri ex aliquo: vlt
qz sicut ex puero dicit fieri vir: et ex auo-
ra dies: quia post puerū fit vir: et post au-
roam dies: vel sicut dicimus fieri ex acre
aquam: et dicimus vniuer saliter comple-
tum ex incompleto.

Impossibile est primum sempiternum non
esse ex quo fit generatio: scilicet materiam
primam corrupti.

Qui infinitum faciunt latenter naturam bo-
ni auferunt ex quo habetur qz finis et bo-

num conuertuntur.
Nullus agens sine naturale siue intellectuale ab intentione finis absolutur.
Causa altius semper facit qui intellectum habet.
Nullus conabitur facere aliquid non futur⁹ ad terminum venire.
Hoc scilicet infinitum non est termin⁹ idest finibile.
In finitum non est scibile.
Quidquid intellectus intelligit idem finit.
In omni eo quod mouetur oportet intelligi materiam.
Tunc scire putamus cum ipsas causas cognoscimus.
Auditiones contingunt secundum consuetudinem entibus idest hominibus.
Sicut consueuimus ita dignum est dici.
Consuetum semper nocius est.
Veritas est adequatio rei ad intellectum.
Quam vim habeat quod consuetum est: leges ostendunt in quib⁹ fabularia et puertitia magis valent veritate propter consuetudinem.
Absurdum est simul scientiaz querere et modum sciendi.

Comentatoris in eodem.

Veritatis comprehensio non est impossibilis in multis rebus: et hoc ideo quia nihil est otiosum in natura et nos habemus desiderium naturale ad sciendum veritatem.
Nihil est otiosum in natura.
Pincipia se habent in scientia: sicut locus ianue in domo: quem nullus ignorat.
Quod aristoteli assimilatur intellectum nostrum in intelligendo subtilitates separatas oculo uespertilionis: non inuit impossibilitatem sed difficultatem.
Nullus potest per se inuenire artes speculativas vel practicas in maiori parte: quod non completur nisi per iuuentum prioris ad subsequenterem: et si prior non fuisset subsequens non esset.
Prima causa est magis digna in esse et

in unitate quam omnia alia entia: quia omnia acquirunt esse et unitatem a prima causa.
Qui destruit finem destruit omne bonum et nihil percipit.
Consuetudo audiendi apologos et maxime fabulas magnum impedimentum est in cognitione veritatis.
Ars logice est quedam vniuersalis via in omnibus scientiis: et est modus sciendi in vnaquaque scientia.
Tertii metaphisice.
Dubitatorum solutio est veritatis inquisitio.
Ignorantis vinculum non est soluere: sed mentis dubitatio.
Veritatem inquirentes sine dubitatione: si miles sunt nescientibus quo ire debent.
In mathematicis non est finis neque mouens finis et bonum idem sunt.
Impossibile est idem simul esse et non esse.
Magis dicimus illum scire qui scit rem affirmatiue: quam qui scit negatiue.
Prius rei tantum vna est diffinitio.
Ens et vnum non sunt genera differentie.
Differentie sunt extra naturam generis .i. rationem: et necesse est differentias cuiuslibet generis et esse et vnam esse qualibet: et impossibile est predicari speciem generis de propriis differentiis: aut genus esse sine suis speciebus
Non contingit ponere domum preter hanc domum. vel illam particularem.
Vnum numero et singulare idem est: et nihil differunt.
Omnes philosophi et theologi qui antiqui fuerunt deos faciebant principia entium: et dicebant illa esse immortalia: qui gustauerunt nectar .i. mana: illa vero mortalia que non gustauerunt hec sed tamen hoc non est verum.
Eterna non indigent cibo.
De fabulosis sophisticantibus non est dignum cum studio intendere.
Omnia corrumpuntur in ea ex quibus sunt.

Corruptibilem & incorruptibilem nō sunt eadem principia.

Impossibile est aliquid fieri ex non ente.

Sicut se habet nunc ad tempus : ita punctus ad lineam.

Commentatoris.

Qui nescit quantum querit: nescit quantum inuenit.

Finis est melior omnibus causis.

Unum in numero est synonymum cum particulari.

Quarti metaphisice
Philosophia prima. i. metaphisica considerat ens secundum quod ens: & principia entis & passiones entis secundum quod ens.

Ens dicitur multipliciter, non equiuoce sed secundum attributionem omnium ad unum idest analogice.

Substantia est primum ens ex quo omnia alia dependent.

Ens & unum idem & una natura & conuertuntur & se consequuntur sicut principium & causa sed non ut una ratione ostensa.

Idem est homo & unus homo: quia non se perantur in generatione vel corruptione.

Eadem sunt que eadem generatione generantur: eadem corruptione corrumpuntur.

Et sunt species unius quot & entis.

Eiusdem scientie est opposita considerare. hoc est oppositorum eadem est disciplina.

Negatio differt a priuatione: quia negatio est remotio alicuius simpliciter: priuatio est negatio alicuius in subiecto. apto nato ad illud.

Sicut numeri in quantum numeri sunt passiones: ita entis in quantum ens.

A circa idem genus versatur dialecticus: metaphisicus & sophista.

Unus scientie. s. metaphisice est speculari ens in quantum ens & que in sunt ei.

Primum principium in aliqua scientia debet esse notissimum in ea & firmissimum.

Prima dignitas est de quolibet affirmatio vel negatio: & de nullo ambo simul.

Impossibile est idem simul esse & non esse est natura prima omnium dignitatum

Qui negat loquelam petit loquelam.

Qui unum non intelligit: nihil intelligit.

Quod non significat unum: nihil significat

Non omne quod videtur & apparet: hoc verum est.

Nihil est quod rationem entis preterferat.

Paucitas instructione logice est magnus impedimentum veritatis in cognitione.

Necessarium non potest aliter se habere.

Adouens omne natura est prius moto.

Accidentis non est accidens: nisi in quantum ambo accidunt tertio.

Unum tantum refertur ad unum.

Contradictio est oppositio: cuius secundum se non est dare medium.

Commentatoris.

Ens non est uniuocum: nec equiuocum: sed est nomen significans plura attributa unum: & est medium inter uniuocum & equiuocum. scilicet analogum.

Omnia que attribuuntur alicui: aut attribuuntur unum fini ut omnia sana sano: quod est in animalis: vel unum agenti ut omnia medicinalia ad arte medicine: aut unum subiuncto ut decem predicamenta substantie. idem vult Aristoteles.

Exercitium dicitur sanum: eo quod conseruat sanitatem.

Una scientia non est tantum unius uniuoci sed etiam unius analogi.

Auicenna miscuit scientiam suam cum lege.

Auicenna ponit quod idem esset unum quod conuertitur cum ente & quod est principium numeri. quod non est verum quia multum differunt.

Res non est unam vel ens secundum aliquam dispositionem sibi additam sed est ens & una secundum unam suam essentiam.

Sophista intendit se videri philosophum ut acquirat gloriam vel amicitiam vel gratiam mundanam. sed philosophus inuenit tantum scire veritatem.

Qui negauerit primum principium. s. q. cōtradictoria nō sunt simul vera impossibile est cum philosophari.

Ratio quam significat nomen est distinctio: hoc verū est in speciebus nō autē in iduis diuis.

Quinti metaphisice.

Quod modis dicitur causa tot modis dicitur principium: quia omnes cause sunt principia.

Primū principium est primum. idēz sunt. quia omne principium est primum.

Quattuor sunt cause scilicet materialis for- malis efficiens et finalis.

Aliqua sunt sibiinueniē cause vt exercitium est causa sanitatis et conuersio.

Idem aliter se habens est causa oppositorū sicut gubernator nauis per sui presentia est causa salutis nauis: sed per sui absentia est causa perditionis eiusdem.

Finis est optimū rei.

Causa et effectus simul sunt et non sunt.

Causa et effectus debent simul esse propoz- tionata.

Materia omniū liquefactibilem est aqua.

Necessarium dicitur quattuor modis: vno modo sine quo non potest esse aliquod: vt animal non potest viuere sine cibo. se- cundo modo sine quo non potest esse al- quid bene: vt hominem viuere sine vesti- bus. tertio modo idē est quod violentia vt cum dicitur omnis res necessario est violentia et tristis. quarto modo dicitur ne- cessarium quod non contingit aliter se ha- bere.

Continuum est cuius motus est vnus.

Eadem numero sunt quorum materiaa est vna.

Eadem specie sunt quorum forma est vna.

Ens per se dicitur dupliciter: vno modo qd diuiditur in decem predicamenta. alio modo quod significat veritatem vniuersaliū rei vel propositionis.

Ens per accidens tripliciter dicitur: vno modo quando accidens predicatur de sub- iecto: vt homo est musicus. secundo mo-

do quando subiectum predicatur de acci- dente: vt musicus est homo. tertio modo quando accidens predicatur de accide- te: vt album est musicū.

Extrēma relationis semper sunt diuersa vel re vel ratione.

Vnum in substantia facit idem.

Vnum in qualitate facit simile.

Vnum in qualitate facit equale.

Prius est qd pmo principio ē ppinquius

Potentia actiua et passiuā ad inuicem se res- piciunt: vnde cuiuslibet potentie passiuę cor- respondet actiua et conuerso.

Quantū est quod est diuisibile in partes que insunt: quarum vnaqueqz est hoc aliqd.

Perfectum est cui nihil deest. Et est duplex scilicet perfectum simpliciter extra quod nihil est: Et perfectum in genere.

Comentariū.

Dispositio primi principij ē in quo sūt perfectiones et nobilitates omnium entium nobiliori modo qz sint in seipsis.

Perfectum in genere ē extra quod nihil est alicuius determinati generis.

Mors methasice dicitur finis.

Quotiens dicitur principium totiens termi- nus et ad huc amplius: quia ens principū est termi⁹ quidā initialis et non conuerso.

Omne attingens finem est perfectum.

Sexti metaphisice.

Metaphisica considerat principia et causas entium in quantum entia.

Substantia et entia sine esse rei non potest co- gno sci per demonstrationem.

Nulla scientia particularis pbat subiectum suū esse: sed supponit ipsum esse.

Omnis scientia vel est actiua vel factiua vel theoretica. i. speculatiua.

Naturalis scientia non est practica. sed specu- latiuā.

Tres sūt partes philosophię et scientię specu- latiuę. s. naturalis. mathematica: et diuina idē est metaphisica. Naturalis cōsiderat res coniunctas motui et materie s; esse: et s; rationem.

Mathematica cōsiderat res cōiunctas se-

cundum esse: sed separatas a materia secū
dum rationes. Et metaphisica considerat
res sepates a materia ⁊ secundum esse ⁊ se
secundum rationem. Idem vult commen
tator magis expresse: q; theoretice scientie id
est speculatiue sunt alius scientiis desidera
biliores: ⁊ metaphisica theoreticis.

Si omnis substantia est mobilis pbisica est
philosophia prima sed si aliqua substantia
est immobilis illa est prior. ⁊ scientia de il
la est prior quam physica.

De ente per accidens non est speculatio.

Entium quedā sūt semper: quedam frequen
ter quedam autem raro. ⁊ ista sunt entia
per accidens ⁊ casualia ⁊ fortuita: ex quo
habetur quo omnia non eueniunt ex neces
sitate.

Bonum ⁊ malum sunt in rebus verum ⁊
falsum in anima vel in mente.

Ens quoddam est per se quoddam per ac
cidens.

Entium per se aliud est in anima aliud extra
animā. **E**ns extra animā diuidit. in de
cem predicamenta que sunt: substantia quā
titas. ⁊c.

Aictanus primo pbisicorum questio
ne prima in responsione ad primū ar
gumentū dicit q; duplex est ens p acci
dens quoddā eni est cuius vnio nō habet
causas per se ⁊ determinatas vt homo al
bus. ⁊ de tali loquitur **A**risto. vi. metaphi
sice. dicens q; de ipso non potest haberi sci
entia: aliud est ens p accidēs cui⁹ vnio ha
bet causas per se ⁊ determinatas sicut cor
pus mortale cum mobilitas in sit mobili p
principia intrinseca eius. ⁊ de tali ente per
accidēs potest haberi scientia.

Comentatoris.

Naturalia sunt in quorum diffinitio
ne accipitur ens in materia.

Diuina sunt in quorū diffinitione
accipitur deus.

Doluntaria in quorum diffinitione accipitur
voluntas.

Licet omnes scientie nobiles sint tamen sciē

tia diuina nobilior est omnibus aliis: quia
subiectum eius est nobilius subiecto omni
um aliarū scientiarū.

Res immobiles diuine: sunt cause rerum di
uinarum mobilium i des⁹ corporum cele
stium.

Septimi metaphisice

Accidentia non sunt entia nisi quia
sunt entis

Substantia est prior accidente cor
gnitione diffinitione ⁊ tempore.

Materia non est quid: nec quantum: nec
quale nec aliquid eorum quibus ens ē de
terminatum.

Disciplina fit omnibus per magis nota no
bis.

Diffinitio est oratio indicans quid est esse rei
p essentialia.

Diffinitio accidentiū fit per p aditamentū. s.
substantie: vnde accidens diffinitur per
aliquid extraneū a sua natura scilicet per
substantiam.

Cōplectiuorum. i. cōplexorū nō est diffini
tio sed simpliciū terminorū.

In entibus per se idem est quiditas ⁊ habēs
quiditatem.

Omne accidens concretū duo significat. s.
formam accidentalem ⁊ subiectum eius. si
cut album significat albedinem ⁊ subiectū
eius. s. albedinis.

Omnia que sunt: sunt vel a natura: vel ab ar
te: vel a casu.

Materia est qua res potest esse vel non esse.
Et sanitate in anima: fit sanitas in corpore.

Materia non fit nec forma: sed compositum
totum.

Particulare generat particulare: sed vniuer
sale nec generat nec generatur.

Vniuersalia non sunt separata secundum eē
a particularibus. vt voluit plato: sed sunt
in eis secundum esse: q; predicantur de eis
quiddatiue. vel predicati one dicente: hoc
est hoc.

Omnis predicatio est a forma.

Omnes partes diffinitionis sunt forme.

Natura humana non est nisi in his carnibus
 ⁊ in his ossibus.

Generans ⁊ generatū cōueniunt in specie:
 ⁊ sunt vniuoca.

Sperma facit ad generationem: sicut ars ad
 artificialia.

Diffinitio est sermo habens partes.

Nihil conuenit vno tantū nomine diffiniri.

Singularium non est scientia nec diffinitio:
 quia quando recedant a sensu: nescit vtrū
 sint vel non sint.

Materia secundum se est ignota.

Nihil aliud oportet esse in diffinitione nisi
 genus ⁊ differentias.

Diffinitio est vna per vltimā differentiam.

Ex duobus entibus in actu non fit tertium.

Actus separat ⁊ distinguit.

Forma est causa essendi rebus. vnde for-
 ma dat esse rei.

Comentariolis.

Individuū substantie est prius indi-
 uiduo a cōcidentium.

Substantia individua ⁊ demonstrata nō est
 vna nisi per formam.

Forma est prior in esse quā materia ⁊ quam
 compositum: quia materia vel compositū
 nihil est actu nisi per formam.

Sicut in corpore formato non congregant
 due forme simul in actu: sic nec in anima.

Impossibile est quod forme separete trans-
 mutant aliquam materiam immediate: quia
 nihil transmutat materiam nisi corpus.

Causa multiplicationis individuorum ab
 vno generante est multiplicatio materialū
 in parte: in quas agens agit.

Proprium est substantie inter omnia pre-
 dicamenta: vt ante substantiam generatā
 sit alia substantia agens sibi similis: sed
 non est necesse vt ante qualitatem gene-
 ratam sit alia qualitas agens: sed est aliud
 ante qualitatem quod est potentia quale
 scilicet materia.

Materia non cognoscitur per se sed per for-
 mam.

Quinescit rem nullum nomen imponit ei

quia nūllus inponit nomē ei quod nescit
 vnde habemus q̄ rebus tantum nobis
 notis nomina tantum imponimus.

Forma non est elementum nec ex elemētis:
 sed substantia addita elementis. ⁊ demō-
 cit Aristoteles.

Octauū metaphisice.

Omnes substantie sensibiles mate-
 riam habent.

Triplex est substantia scilicet materia: forma
 ⁊ compositum.

Substantia idē forma substantialis dat esse
 rei.

Diffinitiones quedam sunt per materiam:
 quedam per formam: quedas per vtrūq̄.
 ⁊ ille tantū sunt perfecte.

In separatis a materia idē est quiditas ⁊
 habens quiditatem: sed in alijs non sunt
 idē sed differunt.

Forme: species: ⁊ diffinitiones: sunt sicut
 numeri: quia sicut in numero addita vni-
 tate vel ablata non manet eadem species:
 sed alia ⁊ alia. sic ablato vel addito aliquo
 in diffinitione speciei ⁊ forme rerum: nō
 manet eadem res sed variatur.

Item sicut numerus non suscipit magis ⁊
 minus: sic nec diffinitiones: nec species
 nec forme nec magis nec minus suscipiūt.

Licet omnium sit causa materia prima: tū
 cuius licet est materia propria.

Si agens fuerit diuersum ⁊ materia diuersa
 compositum enī erit diuersum.

Foran quedam naturalia non habent ma-
 teriam: vel si habent non habent talē qua-
 lem generabilia ⁊ corruptibilia sed solum
 habent materiam mobilem secundum
 locum.

Non omnium est materia sed quorum est
 generatio ⁊ transmutatio adinuicem: quia
 quecunq̄ transmutari non possunt non
 habent materiam.

Causa vnitatis diffinitionis est: q̄ vna pars
 eius est vt materia: alia vero vt forma: s;.
 causa vnitatis materie ⁊ forme nō est nisi
 q̄ vnum eorum est in potētia: aliud vero

in actu.

Forma s^m distinctionem separatur a materia: sed non s^m esse: quia im- possibile est forma a materia separari s^m esse.

Esse materie medium est inter esse in actu: et non esse.

Forma est que dat esse rei.

Corpora celestia non habent materiam que sit in potentiam ad corruptionem: sed materia coruz est ens actu. s. corpus. et ideo dignius habet hoc nomen subiectuz quaz materia.

Sicut transmutatio fecit scire materiam: sic operatio fecit scire formam.

Exitus alicuius de potentia in actum: non largitur ei multitudinem: sed perfectionez

Noni metaphisice.

Duplex est potentia. s. actiua et passiua: potentia actiua est principiu trā mutandi aliud in quantum aliud.

Potentia passiuua est principium transmutā di ab alio in quantum aliud.

Nihil agit in seipso: nec patitur a seipso.

Potentia rationalis valet ad opposita. potē tia irrationalis nō.

Eadem est scientia contrariozum.

Nihil fit quod est impossibile fieri.

Actus simpliciter precedit potentiam: sed in vno indiuiduo potentia precedit actum.

Duplex est operatio: quedam est transiens in materiam extra: vt edificatio et ista dicitur factio: quam manens intra oporatē: vt visio intellecto: et ista dicitur actio.

Sempiternum prius est corruptibili.

Non est timendus qd celuz stet: hoc est a motu quiescat.

Materia cuius esse est in potentia: est causa fatigationis.

Actus melior est potētia in bonis: sed in malis potentia melior est actu quod patet: qz actus esse sanum melius qz posse fieri sanū sed posse fieri infirmum melius est qz actus esse infirmum.

In eternis non est malū: nec corruptio: nec peccatum.

Malum semper sequitur potentiaz: vnde circa eam causatur error.

Omne quod cognoscitur: cognoscitur s; qd est in actu.

Circa entia in vere actu. s. circa substantia separatas non fit deceptio: sed ignorantia non tamen talis qualis est cecitas.

Commentatoris.

Nihil agit aliqz actionem ad quā nō nō habet potentiam.

Qui tollit a reb^s suas pprias actiones tollit ab eis suas pprias essentias

Quicqz ponit vnum agens esse quod agit omnia tollit a rebus suas pprias actiones. nec habent cerebrum aptum natura/ liter ad bonum.

Primum quodqz entium vltur actione sibi ppria.

Decimi metaphisice.

In vnoquoque genere est dare ali/ quod primum quod est metrum et mensura omnium que sunt in illo genere.

Mensura primo conuenit quantitati: et per ipsaz consequenter conuenit alijs.

Mensura m debet esse homogenea mensu/ rato suo idest eiusdem generis.

Numerus est vnitatum pluralitas.

Contraria sunt que sub eodem genere possi/ ta maxime a se distant. et eidez susceptibili vicissim insunt.

Privatio et habitus radix sunt contrarioz

Primum tantum contrarium est vni.

Numerus est multitudo ab vno mensu/ rata.

Media sunt in eodem genere cum extre/ mis.

Materia negatione ostenditur. idest cognos/ citur per priuationem formarum.

Femina et vir non differunt specie sed sunt idem in specie.

Asculinum et femininum sunt differentia sexus animalis.

Contrarietas secundum formam facit diuer-
sitate[m] specificam: sed contratas secundū
materiā non facit diuer[s]itatem specificam
sed numeralem.

Corruptibile et incorruptibile plus differūt
quam genere hoc est verum genere phy-
sico non logico.

Accidens contingit esse et non esse.

Commentatoris.

Mensura cuiuslibet rei, est sui gene-
ris.

Primum in genere substantie est
primus motor qui est actus purus absq[ue]
potentia.

Undecimi metaphysice.

Omnis substantia sensibilis est mu-
tabilis.

Quæcunque transmutatur habent
materiam.

Generatio fit ex ente in potentia.

Tria sunt principia rerum naturalium. scilicet,
licet materia: forma et priuatio.

Materia non fit: nec forma fit sed totū com-
positum.

As est principium in alio sed natura est prin-
cipium in seipso.

Triplex est substantia: materia forma: et com-
positum.

Nulla forma est ante materiam suam: sed q[ui]
daz post materiam. vt anima. non tamen
omnis anima. sed intellectiua.

Diuer[s]orum diuersa sunt principia.

Motor celi est eternus.

Primus motor est actus purus sine omni
potentia. substantia sine omni accidente.
simplex sine omni compositione. immobi-
lis impassibilis et eternus.

Primis motor mouet sicut amatum et desi-
deratum.

A primo principio dependet celum et tota
natura

Speculatio est bonum et optimum acceptis-
simum et delectabilissimum

Deū dicimus esse aial sempiternū et optimū
Actio intellectus est vita.

Primus motor nullam habet magnitudinē
corporalem.

Impossibile est in magnitudine finita eē po-
tentiam infinitam.

Sellarum natura est eterna.

Impossibile est aliquas esse substantias se-
peratas nō mouentes.

Unum tantum est celum et non plures.

Primum principium nihil extra se intelligit

Inseparatis a materia idem est intellectus et
intelligibile:

Bonum vniuersi consistit in ordinatione:
quia oia ordinē habēt licet diuerso modo

Etiā bonum vniuersi consistit in primo
principio ad quod omnia ordinatur.

Entia nolunt male disponi: nec est bonū plu-
ralitas principiatū: vnus ergo princeps

Commentatoris.

Adiuersa apud Aristotelem sunt
collecta a particularibus secundum
intellectum ab intellectu qui colligit
et concepit inter ea similitudinem: et facit
ea vnā intentionem.

Natura non agit nisi mota a causis superio-
ribus que sunt deus et intelligentie.

Opus nature est opus intelligentie.

Quicquid est in materia in potentia passua
est in morte primo in potentia actiua.

Corpora celestia sunt anima: et non habent
de virtutib[us] nisi intellectu aie et voluntatē.

In seperatis a materia idē est efficiēz et finis

Non est idēz quod de primo principio intel-
ligit motor saturni: cum eo quod intelligit
motor primi mobilis..

Ultima felicitas hominis est per continuatio-
nem cū intellectu seperato.

In seperatis a materia idem est disponens
et dispositum.

Omnis terminus concretus duo significat
scilicet formam et subiectum illius forme.

Scientia dei causat res: sed nostra causatur
a rebus.

Prima dispositio intelligentiarū consistit
in mouendo: vnde si aliqua esset non mo-
uens illa esset ociosa.

Duodecimi methaphisice.

Sensibilis vero substantia mutabilis. Si autem mutatio est ex oppositis et medijs: ex oppositis autem non omnibus.

Est igitur aliquod tertium preter contraria materia.

Si itaque transmutationes sunt quattuor: aut secundum quod in quid: aut secundum quantitatem: aut secundum qualitatem: aut secundum ubi.

Tres vero sunt cause: et tria principia: due: quod contrarietates cuiusmodi: hoc quidem ratio et species: illud vero privatio: tertius vero materia transmutatur.

Necesse est esse sempiternam aliquam substantiam immobilem: nam substantie privatione entium: et si omnes corruptibiles omnia corruptibilia: sed impossibile motum aut fieri aut corrumpi. Semper autem erat motus.

Motus autem non est continuus: nisi qui secundum locum: et hoc qui circulo.

Amplius igitur tales oportet esse substantias sine materia. Sempiternas enim oportet esse si aliquid aliud sempiternum actu.

Nec enim materia ipsa seipsam mouebit sed retonica: nec menstrua nec terra: sed femina et gignitura.

Nihil enim contingit moueri: sed oportet semper aliquid existere: quemadmodum nec natura sic: vi vero sic.

Potentia igitur existimare priorem actu esse: est quidem ut bene: est autem ut non bene.

Mouet autem sicut appetibile et intelligibile hec enim solum mouent non mota.

Intellectus autem ab intelligibili mouetur. Mouet autem ut amatum: motu vero alia mouentur.

Quoniam autem est quidem mouens: ipsum immobile ens actu ens hoc non contingit nullatenus aliter se habere.

Quare illud magis isto quod videtur in electus diuinum habere: et speculatio delectabilissimum et optimum.

Picimus deum esse animal sempiternum: optimum: quare vita et duratio continua et eterna existit in deo: hoc enim deus.

Deus est animal perpetuum hominis beneficii: methaphisice sumitur hic animal.

Solus deus est purus actus: cui nihil admixtum de potentia.

Illud igitur magis simplex quod est propinquissimum simplicissimo.

Quod igitur est substantia sempiterna et immobilis separata a sensibilibus manifestum est et his.

Nobis autem est ex suppositis et determinatis dicendum quod principium et primum entium est immobile: et secundum se et secundum actum.

Deuens vero primum sempiternum et vnum motum.

Quoniam autem quod mouetur necesse est ab alio moueri: et primum mouens immobile esse secundum se et sempiternum motus a sempiterno moueri: et vnum ab vno.

Necesse est et latium vnamquam ab immobili moueri secundum se et sempiterna substantia.

Astrorum enim natura sempiterna substantia quedam ens et mouens sempiternum.

Amplius autem omnem naturam et omnem substantiam impassibilis: et secundum se optimum finem fortitatis esse oportet estimare.

Quocumque sunt vnum numero multa materiam habent.

Vna enim et eadem ratio multorum est.

Idem ergo quod diuinitissimum et honorabilissimum intelligit et non transmutatur.

Omnia vero coordinata sunt aliquantulum sed non similiter et naturalia et volatilia et platea.

Quemadmodum in domo liberis non licet quod contingit facere sed omnia aut plurima ordinata sunt.

Omnes ex contrarijs faciunt omnia.

Impossibilia namque contraria sunt ad inuicem.

Materia enim que est vna: nulli est contraria. Propositiones vniuersales philosophice. Primum libri: physicorum.

Scire et intelligere contingit circa oēs scientias quarum sunt principia causa et elementa ex eorum cognitione.

Tunc arbitramur vniūq; cognoscere cū causas et principia cognoscim; vsq; ad elemēta.

Innata est nobis via cognoscendi a communioribus ad propria.

Pueri primo appellāt oēs viros p̄res: et oēs feminas matres: postea determinant vniū quodq; eorum.

Contra negātes prima principia: non est amplius disputandum.

Vno inconuenienti dato: multa cōiungunt.

Quod vere est nulli accidit.

Finis et infiniti ratio: quantitati conuenit.

Scdm oēs philosphantes ex nihilo nihil fit.

Tria sunt principia nature. s. materia: forma: et priuatio.

Subiectum prius est predicato.

Principia non fiunt ex aliis: nec ex alterutris sed ex his fiunt alia.

Principia oportet semper manere.

Infinitū s̄m q; huiusmodi est ignotum.

Intellectus q; querit separare accidens a subiecto vanus est: et querit impossibilia.

In diuisione carnis contingit deuenire ad minimā carnē: que si vltra diuidat̄ non remanebit species carnis. similiter in aliis rebus naturalib; vnde in naturalib; est dare minimum et maximum.

Omne corp; finitū p̄ remotionē alicuius finiti ab eo tandē consumit̄.

Quod habens materiā est corruptibile.

Delicē est ponere principia finita q̄ infinita.

Vniuersale notius est s̄m intellectu particulare s̄m sensum. vnde dicitur coiter vniuersale ē dum intelligit; particulare dum sentit̄.

Materia nō cognoscit nisi p̄ analogiā. i. p̄ cōparationem ad formam.

Materia cū forma est causa omnū rerū que fiunt in subiecto: sicut materia. i. substantia cōposita est causa omnū accidentiū.

Forma est quid diuinū optimū et appetibile.

Materia appetit formā si: ut semina virum: et turpe bonum.

Diuatio que est in materia multotiens machinatur ad maleficium.

Nihil appetit id quod in se habet.

Nihil appetit quod sibi cōtrariū est p̄ naturā.

Materia scdm se est ingenerabilis et incorruptibilis.

Materia s̄m se est tñ ens in potētia.

Materia ē ex quo cū aliquo sit aliquid: cū in se per se et nō per accidens.

Comentatoris in p̄logo hui; libri.

Pdicitur primi phisicor.

Ultima p̄fectio hominis est: vt sit perfectus per scientias speculatiuas: et hec est sibi vltima felicitas et vita eterna.

Philosophus siue sapiens naturaliter est virtuosus s̄m oēs species virtutū moralium: q̄ sunt iusticia: castitas: liberalitas. et similia.

Liber phisicorū est radix et principium philosphie naturalis.

Nomen auctoris est Aristo. filii Nicomachi sapientissimi grecorū: qui scientias inuenit et perfectit. Inuenit quidē: quia scriptū qd̄ inuenit ab antiquis de scientiis: nō est dignū qd̄ sit pars scientie vel principium copulet: qz nullus eorū q; secuti sunt eū vsq; ad hoc tempus: quod est: mille gentorū annorū aliquid addidit: nec inuenit in dictis ei; errorē aliquid cuius quātitatis: et talez virtutē esse in vno indiuiduo: miraculosū et extraneū existit: et q; hec dispositio in isto hoie fuit dignius dici diuinus q̄ humanus.

Scientiarū quedā est perfecta: et illa est que est per causam. quedā imperfecta: et est illa que est sine causa.

Aristoteles per principia intelligit causas efficientes: per causas intelligit causas finales. et p̄ elementa materiā et formā.

Totū nihil aliud est nisi p̄tes simul sumpte.

In spermate apud generationē hois non cessant p̄tes spermatis corrūpi: et p̄tes hois fieri: donec forma hois fuerit cōpleta: et hoc est vix si forma recipit perfectionē: si autem non: illud necessario accidit in accidentibus propter prius forme generate.

Transmutatio substantialis et accidentalis in hoc conueniunt: qz sunt mutatio rei de vna dispositione in alia: sed differūt in hoc q; substantialis transmutatio mutat nomē et diffinitionem rei: accidentalis vō neutrum horum mutat.

Materia prima nullā formā in se habet: s; est in potētia ad recipiēdas oēs formas.

Materia non est sua potētia: qz potētia est in

genere relationis: materia vero est in genere substantie.

Consuetudo est altera natura.

Materia prima non potest separari ab omni forma

Secundi physicorum

Natura est principium motus et quietis in eo in quo est per se et non per accidens.

Secus natus non potest disputare de coloribus quantum ad rem sed bene quantum ad nomen.

Tota substantia artificialium est eorum materia.

Materia dicitur natura et etiam forma et privatio.

Materia non habet privari omni forma.

Forma et materia non separata secundum esse sed secundum rationem.

Forma est magis natura quam materia: quia magis dicitur esse unum quodque secundum quod est in actu: quam secundum quod est in potentia

Subiectum et sua propria passio sunt eiusdem considerationis.

Abstrahentium non est mendatum.

Natura iam diffinitur cum motu et materia: se habili

Materia et forma eiusdem sunt considerationis.

Ars imitatur naturam in quantum potest.

Forma est finis materie.

Finis non solum est ultimum rei sed optimum et ultimum.

Mos sumus quodammodo finis omnium.

Homo et homo generant hominem ex materia.

Cause sunt quatuor. scilicet materialis: formalis: efficiens et finalis.

Aliqua sibi inuicem possunt esse cause.

Forma et finis maxime coincidunt.

Idem aliter se habens oppositorum est causa.

Causa et effectus in actu simul sunt: et non sunt.

Causa et effectus debent esse simul proportionata

In celestibus nihil videmus fieri a casu.

Fortuna est causa per accidens in his que sunt a proposito propter finem et raro.

Bona fortuna est quando aliquod bonum evenit: in illa autem quando aliquod malum evenit.

Infortunium est quando aliquod bonum magnum evenit: infortunium vero quando aliquod magnum malum contingit.

Quod parum distat ab intellectu: quasi nihil reputatur.

Fortuna non est nisi in agentibus a proposito et a voluntate.

Causa est solum in animalibus irrationabilibus et in rebus inanimatis: unde dicitur quod

equus casu venit ad stabulum et saluatus est: et casu tripodam cecidit et stetit.

Ad quod per se est: est prius eo quod est per accidens.

Frustra et vanus est id quod ordinatum est ad aliquem finem quem non consequitur.

Forma: finis: et efficiens: sepe coincidunt.

Materia et efficiens: vel materia et finis: nunquam coincidunt.

Materia cum nulla causa coincidit.

Que movent non mota: non amplius physice considerationis sunt.

Natura agit propter finem.

Finis imponit necessitatem hiis que sunt ad finem.

Finis in operabilibus est sicut principium in speculabilibus.

Commentatoris.

Prime artificiales sunt accidentia in substantiis naturalibus.

Duplex est finis. scilicet generationis et rei generate.

Anima humana est medium inter formas materiales et abstractas.

Qui dicit naturam non agere propter finem: tollit sollicitudinem dei circa ista inferiora.

Terti physicorum.

In motu necesse est ignorare naturam.

Tot sunt species motus quot sunt species entis.

Motus est actus entis in potentia: in quantum in potentia.

Omne mouens naturale in mouendo mouetur.

Actio et passio sunt unus motus numero: et sunt in passio sicut in subiecto.

Quicquid fit: necesse est accipere finem.

In perceptis non differt posse et esse.

Nallum corpus est actu infinitum.

Infinitum secundum quod huiusmodi est ignotum.

Unumquodque res soluitur in id ex quo componitur.

Idem est locus totius et partis.

Idem est motus totius et partis.

Continuum est diuisibile in infinitum.

Infinitum habet rationem partis et non totius et habet rationem materie et non forme

Infinitum est cuius quantitate accipientibus semper est aliquid extra accipere.

Totum et perfectum est cui nihil deest.

Numerus causatur ex diuisione continui.

Continuum est infinitum secundum diuisionem: numerus vero secundum appositionem.

Commentaria.

Quidam homines erant tantum as-
sueti comedere venenum: quod venenum
erat eis cibus.

Quidam per consuetudinem audiendi falsa:
negant principia vera per se nota: ut ex ni-
hilo nihil fit ut christiani.

Fides vulgi fortior est quam fides philosophorum
Qui in principio addiscit philosophiam non po-
test audire leges: sed qui in principio addi-
dit leges non impeditur quin possit audire
philosophiam.

Quarta physicom.

Quid non est: nunquam vel nul-
quam est.

Rebus mobilibus queritur locus.

Omne corpus est in loco: et in omni loco est
corpus unde dici solet. non est locus sine cor-
pore nec corpus sine loco. Duplex est locus. scilicet
proprius et communis. Communis est quo plu-
ra corpora sunt proprius in quo vnum cor-
pus tantum est.

Locus est ultimum vel terminus corporis con-
tinentis immobile primum. id est locus est vlti-
ma superficies corporis continentis secundum
quod continetur cum tanta distantia ad orbem.

Sexto modo dicitur aliquid esse in aliquo. vno
modo sicut pars in suo toto. sicut digitus in ma-
nu: secundo modo sicut totum in partibus
ut domus in pariete: tecto: et fundamento.
tertio modo sicut species in genere: ut homo in
animali. Quarto modo sicut genus in spe-
cie quia genus est pars diffinitionis speciei
et etiam differentia. unde quodammodo et ge-
nus et differentia dicuntur esse in specie si-
cut partes in toto. quinto modo sicut forma
in materia vel subiecto siue sit accidentalis:
siue substantialis: sicut sanitas dicitur esse in
calidis et frigidis. quorum contemperantia
constituit sanitatem. sexto modo sicut aliquid
in primo motivo. id est prima causa efficiens ut
regnum in regente. septimo modo sicut ali-
quid in suo fine. ut cor alicuius dicitur esse in
aliqua re quam amat et desiderat. octavo mo-
do: sicut locatum in loco. ut aqua in vase.

Nihil est in seipso primo et per se.

Superficies est in corpore scientia vero in
anima.

Locus continet et conseruat locatum.

Quandoque tunc pulcherrime demonstratur
vel diffinitur cum ostenditur quid est ipsum:
et cum accidentia sua propria ostenduntur si-
bi inesse et cum opposita circa ipsum soluantur
et cum cause discipline oppositorum circa ipsum
manifestantur.

Locus est equalis locato.

Duo corpora non possunt esse simul in eodem loco

Quandoque fertur naturaliter ad locum sibi
proprium.

Non est dare vacuum in natura.

Dicitur ad plenum et entis ad non ens: nulla est
proportio vel comparatio.

Necessario est diuidi excellens in excellentiam:
et id quod excellitur.

Excellens et id quod excellitur in aliquod conue-
nire semper debent.

Contrariorum eadem est materia.

Tempus consequitur semper motum.

Qui non apprehendit motum: non apprehendit
tempus: sicut patet in his qui fabulose dicitur
tur dormire in sardis.

Tempus est numerus motus sive prius et po-
sterius. id est prius et posterius sunt in motu pro-
ut sunt numerata ab anima.

Nihil habemus de tempore nisi nunc. id est pre-
sens tempus vel instans.

Tempus est mensura motus. scilicet rerum mutabilium.

Omnia que sunt sub celo tabesunt senescunt:
et sordescunt sub tempore.

Sempiterna non sunt in tempore.

Tempus est passio motus: et precipue motus celi

Commentaria.

Quod non est in loco per se sed per acci-
dens. scilicet ratione centri.

Quantitas non est de genere virtutum activarum.
Successio motus causatur ex resistantia medi-
vel mobilis vel vtriusque.

Tempus et numerus priorum et posteriorum
existentium in motu.

Quinta physicom.

Quod motus recipi denominatio-
nem a termino ad quem.

Ardetum comparatum vni extremorum habet ra-
tionem in alterius extremi: ut iuscum, compa-
ratum ad nigrum dicitur album.

Motus est transmutatio successiva que fit in tpe.

Mutatio est transmutatio subitanea: que fit in
instanti.

Mutationis proprie due sunt species. scilicet generatio et corruptio.

Generatio est mutatio de non esse ad esse. corruptio e converso.

In substantia non est motus: quia in ipsa non est contrarium.

Motus est tantum in tribus predicamentis scilicet quantitate: et ubi.

Motus in quantitate dicitur augmentum et diminutio.

Motus in qualitate dicitur alteratio.

Motus in ubi dicitur latitudo vel secundum locum mutatio.

Omnis motus fit de contrario in contrarium vel ad medium.

Continua sunt quorum ultima sunt unum vel caro et cutis.

Contingua sunt quorum ultima sunt similes: vel cutis et carnis.

Consequenter se habentia sunt inter que non est medium eiusdem generis: sed interea sunt alia media: vel domus consequenter se habet cum domo inter quas non est domus media.

Quies est privatio motus.

Elementatoris.

Sentes ponunt nomen et verbum propria demonstrativa et ponunt nomen cuiuslibet forme quietis: verbum cuiuslibet forme mobili.

Elementa sunt contraria secundum suas qualitates. non secundum suas formas.

Qualitates elementorum sunt eorum forme accidentales et non substantiales licet assimiles formis substantialibus. unde caliditas non est forma substantialis ignis.

Sexti philosophorum.

Nullum continuum potest esse compositum ex indivisibilibus unde linea non potest componi ex punctis.

Inter que libet puncta signata in continuo est dare lineam mediam.

Punctum non est continuum: nec contiguum nec consequenter se habens cum alio puncto.

Continuum est divisibile in semper divisibilia.

Omne corpus est mobile: et omne mobile corpus est

Omnis motus est in tempore.

Omne quod movetur est divisibile: quia partem est inter terminum a quo et partem in terminum

ad quem movetur.

Terminus cuiuslibet rei est indivisibilis.

Indivisibile non potest moveri: nisi per accidens.

Nulla mutatio est infinita secundum terminos sed bene secundum tempus: vel motus celi.

Forma rei est indivisibilis.

Elementatoris.

Indivisibile est terminus divisionis. Generatio et corruptio sunt termini alterationis divisionis.

Alteratio est divisibilis.

Generatio et corruptio sunt indivisibilia.

Septimi philosophorum.

Omnis quod movetur ab alio movetur.

In moventibus motus non est abire in infinitum: ergo est devenire ad primum motorem.

Movens et motum sunt simul et sine medio.

Virtus est dispositio perfecti ad optimum.

Omnis quod tunc perfectum est: cum attingit propriam virtutem.

Ab experientia particularium accipimus universalem scientiam.

In quietendo et sedendo anima fit sciens et prudens.

Infantes ita bene sentire. iudicare non possunt sicut senes.

Alteratio est solum in tertia specie qualitatis. Sola univoca et non equivoce comparabilia sunt.

Equivoca latent intra genera.

Elementatoris.

Quedam sunt propositiones in quibus nec antecedens nec consequens est verum. sed tamen in ipsis valet consequentia: vel si asinus volat habet alas.

Vidi hominem decollatum ambularem huc atque illic multotiens: et hoc non potest esse si principium motus animalis esset in capite: vel dicit galienus.

Perfectio rerum consistit in indivisibili.

Virtus est quedam perfectio.

Octavi philosophorum.

Motus est vita quedam omnibus natura subsistentibus.

Motus est eternus.

Mundus est eternus.

Decet voluntarius sciens quando contrario vitatur scientia.

Prius oportet esse combustibile antequam co-

buratur.
 Finitum ad infinitum nulla est proportio.
 Homo dicitur minor mundus.
 Moueri ex seipso est proprium animalis.
 Sicut a vltima causa lapide in virtute precede-
 tiu: sed non gatte precedentes.
 Grauitas et leuitas per se mouentur a generante:
 sed a remouente prohibens per accidens.
 Primum mouens magis mouet quam vltimum.
 In infinitis nihil est primum.
 Omne quod mouetur ab alio mouetur.
 Accidens non est continue necessarium: sed ipsa
 contingit non esse.
 Possibili posito in esse: nullum sequitur im-
 possibile.
 Quandoque duo coniuncta sunt in vnum:
 si vnum potest esse sine altero: et reliquum po-
 test esse sine ipso: contingit aliquid dare sibi
 speciem quod simul mouet et mouetur: et ali-
 quid quod tantum mouetur: ergo erit dari ali-
 quid quod tantum mouet et non mouetur.
 Impossibile est moueri motore eo motu quo
 mouet.
 Omne quod mouetur ex se est indiuisibile in
 partem mouentem et partem motam.
 Primum motor omnino est immobilis per se et
 per accidens.
 Primum motor tantum vnus est et eternus.
 Primum omnium motuum est motus localis.
 Solus motus circularis est vere continuus et
 perpetuus.
 Motus reflexus non est continuus: quia est
 interruptus quicquid media.
 Motus circularis est ab eodem in idem.
 In circulo non est dare principium nec finem
 in actu.
 Motus circularis est primus omnium motuum
 et mensura omnium motuum et solus vniformis
 indiuisibilis et eternus.
 Celum sibi se totum non quiescit sed mouetur
 continue.
 Primum motor nullam habet magnitudinem
 nec finitam nec infinitam: vnde ipse est in
 corporeus indiuisibilis et eternus.
 Impossibile est mouens finitum mouere per te-
 pus infinitum.
 In magnitudine finita non potest esse virtus
 infinita nec e conuerso.

Perpetuum est prius corruptibili.
 Primum motor est in circulerentia primi mo-
 bilis: eo quod partes circulerentiales ma-
 gis mouentur.

Impossibile est in corpore finito: esse potentiam
 infinitam.

Commentaria.

Primus motor est vbi velocissimum est
 motus. scilicet in oriente.

Hoc nomen homo dicitur equiuoce
 de eo qui perfectus est per scientias specula-
 tiuas: et de omnibus aliis: hoc est de scientie
 et ignorante.

Sapiens naturaliter est virtuosus.

Agens non posse agere impossibile: non est
 diminutio agentis: sed dicere ipsum agere
 impossibile: est error et deceptio.

Ex nihilo nihil fit.

Homo dicitur parvus mundus.

Experimentum sermonum verorum est vt conueni-
 at rebus sensatis.

Generans generato dat formam: et omnia acci-
 dentia consequentia formam.

In causis essentialiter ordinatis non potest iri in
 infinitum: sed in accidentaliter ordinatis non
 est impossibile.

Primum antiquum nihil agit in istis inferioribus
 sine secundo antiquo. scilicet celo.

Inter omnia accidentia quantitas immediatus
 adheret substantie.

In celo non est infinita potentia actua: sed
 passiva.

Primum motor est in oriente: et propter hoc que-
 dam leges adorant deum versus orientem.

**Propositiones libri primi de
 celo et mundo.**

Continuum est diuisibile in semper
 diuisibilia.

Nihil est perfectum nisi trinitas.

Perfectio rerum consistit in trinario.

Perfectum est cui nihil deest.

Totum vniuersum necesse est perfectum esse.

Natura apta nata sic facere sic iacere: ex quo ba-
 betur quod ad perfectionem vniuersi cuius rei
 requiruntur tria: scilicet substantia: virtus:
 et operatio.

Dixtus non contingit motus nisi ratione ele-
 menti dominantis in ipsis.

Motus circularis non habet contrariuz.
Motus circularis est prim^o omnium motuum.
Detfectu naturaliter prius est imperfecto.
Celum nec grave nec leue est.
Totum & partes mouentur ad eundem locum.
Si alicui inest motus vnus preter naturam: alteri inest fm naturam.
Celum est ingenerabile inaugmentabile inalterabile & incorruptibile.
Celum est elongatum a contrarijs.
Celum non potest recipere peregrinas impressiones.
Deus & natura nihil faciant frustra.
Darius error in principio. maximus est in fine.
Prinicipia sunt minima quantitate: sed maxima virtute.
Non est dare aliquid corpus actu infinitum: nec secundum magnitudinem nec secundum multitudinem
Finitum ad infinitum nulla est proportio.
Impossibile est esse plures mundos.
Indiuidua alicuius speciei non differunt specie sed numero.
Differt dicere celum & hoc celum. quia qui dicit celum dicit formam & qui dicit hoc celum dicit formam in materia.
Non sunt plures mundi quia tota materia a sua forma comprehensa est.
Tripliciter accipitur celum: p octaua spera vbi sit stelle fixe & pro corpore quinto & pro toto vniuerso.
Extra celum nihil est siue nullum corpus est.
Extra celum nec est tempus nec locus nec vacuum. sed ibi entia ducentiam vnam optimam quam toto eterno perficiunt. inalterabilia & impassibilia.
A primo ente singulari communicatum est esse & viuere: his quidem darius: his vero obscurius.
Omnia que mouentur cum perueniunt ad proprium locum quiescunt.
Portet inquisitores veritatis non esse inimicos.
Impossibile est esse eternuz quod habet potentiam vt sit non ens aliquando.
Omne quod est nouum a parte ante non potest esse eternum a parte post.

Quicquid in generabile & incorruptibile est hoc eternum est & conuerso.
Omne corruptibile de necessitate corrumpet sed non omne generabile de necessitate generabitur.
Virtus est vltimum alicuius quod potest esse.
Virtus actiua terminatur ad maximum: passiuam vero ad minimum.
Particulare est particulare secundum materiam
Materia est causa esse & non esse.
Commentatoris.
Omnis constitutio humana si recte fuerit ordinata sequi debet naturam & hoc etiam innuit aristoteles.
Celum est quasi medium & ligamentum inter generabilia & corruptibilia & principia eterna.
In celestibus non sunt plura indiuidua in vna specie.
Celum non habet materiam: que est in potentia ad esse. s; eius materia est corpus in actu.
Res est intelligibilis per formam: sensibilis vero per materiam.
Virtus actiua diffinitur in vltimo augmentati sui sed passiuam in vltimo decrementi sui.
Secundi de celo & mundo.
Agibile est a melioribus persuaderi. Celum mouetur sine labore & pena & fatigatione.
Celum est animatum & habet principium sui motus in se.
Cumscunq; rei est aliqua operatio: illa est finaliter propter ipsam.
Portet motum celi esse circa aliquod fixum: talis est terra.
Nullum violentum est perpetuum.
Si vnum contrarium id est natura: reliquuz id est in natura.
Eadem est materia contrariorum.
Celum est rotunde figure.
Omne contiguum sperico est spericum.
Figura sperica est nobilior omnium figurarum.
Onam est prius multo: & simplex. composito.
Motus celi est eadem & mensura omnium motuum.
Motus celi est continuus perpetuus & eternus & vniiformis.
Natura ex possibilibus semper facit quod optimum est.

Omnis motus naturalis in principio est debilis et in fine fortior.

Motus violentus in principio fortior: in fine debilior.

Omnis impotentia et defectus: accidens est et preter naturam.

Opposita iuxta se posita magis elucescunt.

Stelle sunt eiusdem nature cuius est celum.

Stelle in inferioribus causant calorem: et lumen.

Motus natus est malefacere et ignire: ut patet in sagitta plübea et cetera.

Stella mouetur secundum motum sui orbis.

Omnes stelle sunt recte figure.

Natura nihil irrationabiliter nec frustra facit.

Magis diligimus illa scire de quibus maximam dubitationem habemus: et per paruas et debiles rationes. quam notiora quidem: et per rationes efficaces.

Mirabilia nature multa sunt.

Id quod per actiones paucas acquiritur: facilius acquiritur sed quod per plures difficilius acquiritur.

Id quod per paucas actiones bonitatem suam participat nobilitas est quam quod per plures eam participat.

Maximum bonum est et optimum omnibus sortiri finem optimum.

Commentatoris.

Motor debet proportionari mobili.

Necessesse est corpus animatum esse nobilissimum corpore inanimato.

Omnia agentia non intendunt per suas actiones: nisi ut assimilentur primo principio mobili et immobili.

Absentia materie est causa immortalitatis et eternitatis.

Entia diuina eterna agunt propter se prima intentione: propter alia vero secunda intentione.

Stella est densior pars orbis.

Melius est medicum scire de rebus nobilioribus quam malum de rebus vilioribus.

Ter. ij. de celo et mundo.

Prima consideratio scientie naturalis est de corporibus corruptibilibus.

Impossibile est diuisibile componi ex indiuisibilibus.

Modo est propria natura rerum naturalium.

Elementa non sunt infinita sed finita: et sunt quatuor.

scilicet ignis: aer: aqua et terra.

Elementa sunt generabilia et corruptibilia.

Figure non est contrarium.

Si totum vniuersum generetur de nouo: necesse est vacuū esse.

Elementa sunt prima corpora: ex quibus fiunt alia corpora.

Commentatoris.

Qualitates prime elementorum non sunt forme eorum.

Tria fecerunt quicquam errare frequenter in naturalibus. scilicet in experientia et confidentia proprii ingenii: et ignorantia logice.

Ex quo ex materia prima aliquid fit: necesse est illam situatam esse in vniuerso.

Quarti de celo et mundo.

Extrēmū celi dicitur sursum: sed mediu. scilicet terra dicitur deorsum.

Leue dicitur quod sursum mouetur.

Graue dicitur quod deorsum mouetur.

Ignis est leuis: terra vero grauis.

Vacuum nihil est.

Omnia corpora inferiora habent grauitatem preter ignem.

Mediu est contrarium extremis.

Forme est continere: materie vero contineri.

Graua et leuia mouentur ex seipsis in sua propria loca: nisi sit impediens: verum est immediate: quia mediate mouentur a generante: vel a remouente prohibens.

Commentatoris.

Eterna non habent agens nisi secundum multitudinem: inquantum. scilicet agens dicitur forma et finis conseruans.

Agens transmutans ad formam substantialem transmutat ad accidentia propria illius forme: unde generans non solum dat formam substantialem generato: sed dat sibi accidentia que consequuntur ipsam.

Finitas terminatio et transmutatio inueniuntur in rebus propter suas formas.

Propositiones vniuersales libri primi de generatione et corruptione.

Omnia transmutationem habentium ad inuicem est eadem materia prima.

Ad pauca aspicientes et in expertis facile enunciant.

**Generatio simplex est quando totum compo-
situm ex materia & forma transmutatur in to-
tum: nullo scibili subiecto remanente in eo
dem.**

**Qualitas symbola eadem manet in generato &
corrupto. s. specie.**

Ex nihilo nihil fit.

Passiones non sunt separabiles a subiectis.

**Generatio vnus est corruptio alterius & econ-
uerso. & propter hoc sunt perpetue.**

Quod non est cognitum non est ens.

**Prile. i. materia prima est proprie subiectum
corruptionis & generationis.**

**Materia non est quantitas: sed est id cuius ter-
minus est quantitas.**

Materia nunquam separat ab omni forma.

**Omne agens naturale in agendo reparatur si
communicat cum eo in materia.**

**Agens & patiens in principio sunt dissimi-
lia. in fine vero similia. scilicet dissimilia in
genere. similia in specie.**

Agens & patiens non agunt nisi approxiata.

Finis non agit nisi metabarhorice.

Habitus presentibus in materia cessat motus.

**Elementum est ex quo componitur res primo &
manet in ipsa.**

**Elementa non manent immixto in actu. sed
virtute.**

Mixtio est miscibilium alteratorum vnio.

Commentatoris.

**One ens naturaliter est cognitum
a nobis: & quod non est cognitum a
nobis: non est ens naturale.**

**Non est credendum quod magister iste. s. Aristo-
teles: aliquid sine forma ratione dixerit.**

Alberti magni.

**Quid mihi de miraculis diuinis cum
de natura loquar.**

**Compositio secunda presupponit com-
positionem primam.**

**Compositio prima est causa compositionis se-
cunde.**

**Prima compositio est materia cum forma. se-
cunda compositio accidentis cum subiecto.**

**Substantia composita que de se desingnabilis
est in predicamento magis & minus non sus-
cipit: sed substantia simplex que est forma ele-
menti magis & minus suscipit.**

Secundi de generatione & corruptione.

**Elementa sunt actiua & passiua ad in-
uicem: que sunt eiusdem generis.**

**Calidum congregat homogenea. &
disgregat heterogenea. sed frigidum congre-
gat utrunque.**

**Humidum est male terminabile termino pro-
prio: sed bene alieno. & siccum conuerso.**

**Calidum. frigidum. humidum. & siccum: sunt
prime qualitates ad quas omnes aliene re-
ducuntur.**

**Quattuor sunt elementa. s. terra que est frigi-
da & sicca. aqua que est frigidat humidat. aer
qui est calidus & humidus. ignis qui est cali-
dus & siccus.**

**In habebus symbolum. id est similitudi-
nem facilius est transitus: quam in non ha-
bitibus simbecium.**

Facilius est transmutare vnum quam multa.

Flamma est fumus ardens.

Impossibile est infinita pertransire.

**Necessarium est corpora mixta ex omnibus
constare elementis & non ex vno tantum.**

Ex eisdem sumus & nutrimur.

**Materia est causa quare aliqua possunt esse &
non esse.**

Ignis est contrarius aque: & aer terre.

**Materie est pati: agere autem alterius. scilicet
formae ignis.**

**Ignis sine superiori agente. s. celo deterius agit
quam organum artificis sine artifice.**

**Motus celi & aliorum planetarum in obliquo
circulo est causa generationis & corruptionis
rerum infirmarum.**

Contrariorum contrarie sunt cause.

**Idem manens idem: aptum natum est face-
re idem.**

Generatio & corruptio sunt perpetua.

**Adueniente sole animalia redibunt: recedente
vero peribunt.**

**Prima & tempus vnus cuiusque naturam ha-
bens generabilibus & corruptibilibus: me-
suratur certa periodo. i. certa revolutione &
mensura sed tamen quedam longior quedam
breuior.**

Natura semper desiderat id quod melius est.

Melius est esse quam non esse.

Impossibile est omnia semper remanere vel

redire eadem numero: propter longe dista-
re a primo principio.

Deneratio & corruptio perpetua sunt circulari-
ter & non s'm rectitudinem.

Dominus & animalia nō reuertuntur in seipso

Quorū substantia deperit non rediunt vel re-
manent eadem numero sed specie.

Formę rerum sunt in terminis.

Comentariolis.

Concauū orbis lune est cū forma ignis
Tempora anni currūt circulariter pro-
pter motū solis circularē.

Propositiones vniuersales Aristo-
telis libri primi meteororum.

Mundus constat ex quattuor elementis.
Totus iste mundus in seipso continu-
us est latitudibus superioribus celi: vt to-
ta virtus eius inde gubernetur.

Aeris celi est perpetuus & est principium &
causa omnium motuū inferiorum.

Terra est multum minor quibusdam celestibus
& aqua multo minor celo.

Valde puerile est putare vniquodq; astrozum
esse ita paruum sicut apparet aspicientibus.

Eadem est proportio partis ad partem & totū
ad totum.

Ex vno pupillo aeris sunt decem ignis & sic
de aliis.

Elementa adinuicē habent propositiones.

Quanto locus est frigidior: tanto in eo magis
sunt nubes.

Non ex omni aere nata est fieri aqua: s; solum
ex eo qui est veuit vapor.

Por est aqua disgregatio: & natura eius est
calida & humidā.

Exaltationis natura est calida & sicca.

Corpora celestia motu suo generant calores in
istis inferioribus. ipsa tamen calefieri non
possunt quia non sibi capiunt peregrinos im-
pressiones.

Aer & ignis sub sphaera altissimorum motuū mo-
uentur circulariter.

Duper est exaltatio. vna vaporosa que vocat-
ur vapor. alia fumosa que vocatur exaltatio.

A calore solis eleuatur hypercauma id est ex-
altatio calida & sicca vsq; ad supremam regio-
nem aeris.

Flamma est spiritus sicci ardozis.

In hypercaumate materia lata & longa vocat-
ur stipule ardentis. Materia solum longa sed
inflammata plus s'm longitudinem q̄s lati-
tudinem & simillas quodammodo vocatur ca-
pse fantes. Non simillas vero vocantur
dali. Sed materia successiue ignita & modi-
cū durans si dūs volans vocatur.

Omnes impressiones ignite generantur sub
luna.

Cometa non est stella. sed est impressio quedā
aeris.

Nuncq; fuit visa stella erratica preter soles.

Stelle propter distantiam a nobis nō apparēt
maiores neq; simillimas sed fere in diuisibi-
les. comete aut apparēt maiores & minores

Cometa generatur ex exaltatione calida & sicca
ab istis inferioribus vsq; ad supremā regio-
nem aeris eleuata & ibi inflamata & si figura-
ta fuerit vocatur stella comata & si figura-
ta sit s'm longitudinem dicitur stella barba-
ta vel caudata: & quādo exaltatio est debilis:
dicitur s' d' volans aut cadens.

Stella in suo motu videtur sed cometa dicitur
quādo materia ē grossa & manens & moue-
tur ad motū astri sub quo est.

Salaria est circulus lacteus ex exaltatione mul-
ta calida & sicca vsq; ad supremam regionem
aeris per motū stellarū eleuata generatus.

Secundū meteororum.

Quādo congelatur nubes fit nix. sed cū
congelatur vapor fit pruina. sed quan-
do congelatur pluuia fit grando.

Interiora terre ratione animalium est te sunt
frigida. hyeme vero calida.

Contrarium circumstantis suū contrarium fortissi-
cat ipsum per antipistasm. i. per resistentiā.

Dulce propter leuitatem ascendit. amara prop-
ter grauitatem descendit. ē ergo pluuia dul-
cis. & mare amara: vel salum.

Tertium meteororum.

Humidum nō est sine sicco. nec siccū si-
ne humido.

Aque magis stant de nocte q̄ de die: q; va-
pores eleuati & in pluuiam conuersi sole re-
cedente cadunt.

Ventus est vapor terre. aeris superiora tran-
scendens. cuius fortiter percussio impel-
lens. & lateraliter mouetur quādo pellit a me-

- dia regione aeris.
- A**eris terre causatur ex vapore vel terra in-
cluso.
- T**onitruus causatur ex vapore igneo in vêtre
nubis incluso: qui dum ipsam exire nititur:
nubem ipsam cum violentia rumpit z facit
strepitum vel sonum.
- C**um eleuatur exaltatio segregata per modi-
cas z subtiles partes sparsim diffusas fiunt
tonitrua z coruscationes.
- E**xaltatio eleuata multa z spissa non segregata
tunc subtilis causat etnephiam. i. vnū ventū
qui est ventus violentus z foris: cum quo
accidit super terram obscuritas z multitudo
aquarem.
- V**entus qui dicitur typhon causatur ex exala-
tione repulsa a nube: qui foris est z fiat ad
modum turbinis de amplo in angustum et
arbores eradicat.
- E**xaltatio in nube inflammata que nubem exi-
ens statim disperet: dicitur fulgur.
- E**xaltatio a frigiditate nubis expulsa z statim p
aerem sparsa: dicitur coruscatio.
- E**xaltatio inflammata violenter z velocissime
expulsa deorsum a frigiditate nubis: percu-
tens: frangens z cōminuens corpora su-
pra que cadit dicitur fulmen.
- E**xaltatio inflammata que apparet colore aere
causandam quandam rubedinem in aere: z
que etiam inflāmat nouas exaltationes mul-
tum dispersas in aere: vocatur incensio.
- B**alon est circulus totus z integer circa soles
z lunam apparens: et ex refractiōe luminis
solis vel lune supra vapore causatus.
- I**ris est apparitio quattuor colorū. s. punice:
viridis: allurge: z sanchos in nube rorida:
z specula: i. opposito. corpori luminoso se ha-
bentiu: s. m. ordinem z figuram semicirculi:
vel saltem minoris portiois q̄ circuli.
- P**irge generatur ex refractiōe radij solis tras-
euntis per partes nubis ab aliquo humido
in nube.
- P**aralleli causantur ex refractione luminis so-
lia supra nubem regularem z ipsam.
- E**xaltatio sicca reclusa sub terra ē materia oīuz
possibilia sicut lapidum z liquefactibilū:
sicut sulphuris z similia.
- O**mnia corpora metallica generantur ex exala-

tione calida z humida coagulata z congela-
ta existente sub terra.

Quarti meteororum.

- Q**ualitates prime eleuentorum sunt
quattuor: inter quas sunt due actiue:
s. calidum z frigidum: z due pas-
siue. s. humidum z siccum.
- P**utrefactio est vltima resolutio.
- O**mnia elementa putrescunt p̄ter ignem.
- O**ppositorū oppositae sunt cause.
- Q**uocūq; a frigido componuntur: a calido re-
soluuntur: z econuerso.
- E**xcellentia frigiditatis impedit putrefactiōē
Digestio fit a calore naturali.
- Q**uocūq; liquefiunt sunt de natura aque.
- O**mnia corpora ignita z sub igne facta: habēt
caliditatem in potentia: vt cementum.
- V**nūquodq; entiu naturalium determinatum
est quadam operatione propria: in quā cum
potest dicitur ens tale: z in quā cū non pot:
non potest dici hoc nisi equiuoce: vt oculus
quando nō potest videre dicitur oculi equi-
uoce: vt oculus lapideus vel depictus.
- H**omo mortuus nō est homo nisi equiuoce.
- P**repositiones vniuersales arti-
stocelis libri: primi de anima.
- S**cientia est de numero bonorum ho-
morabilium.
- O**na scientia dicitur nobilior altera
vel nobilitate subiecti: vel propter certitudi-
nem: z scientia de anima propter vtrūq; est
nobilior alijs naturalibus.
- C**ognitio libri de anima vtilis est ad oēm ve-
ritatem: z maxime ad scientiam naturalem.
- A**nima est tanq; principiu animalū.
- A**nimalia sūt p̄ncipalior pars entiu naturaliu
- A**liorum alia sunt p̄ncipia.
- V**niversale aut nihil est aut posterius est sin-
gularibus in rerū natura.
- A**ccidentia magnam partem conferunt ad co-
gnoscendum quod quid est. i. subiectum vel
substantiam.
- O**mnis demonstratio principii est quod
quid est. i. diffinitio subiecti.
- O**mnes operationes z passionēs que sunt in
animatis sunt totius coniuncti ex corpore et
anima: in quas cōmunicat corp⁹: vnde etiā
intelligere non est proprium anime: sed to-

mus coniuncti.

Passiones anime variantur fm variationes seu dispositionem corporis. Quidam duris & magnis passionibus nō mouentur quidā uero mouētur paruis & debilibus.

Ira est motus corporis uel potentia eius, uel ira ē accensio sanguinis uel caloris circa cor.

Intellectus uel ē fantasia: uel nō ē sine fantasia.

Triples est diffinitio: Una que datur per materiam tantū: ut cum dicitur domus est quod constans ex lapidibus & lignis. Alia que datur per formam ut euz dicitur domus est cooperimentū quoddā prohibens nos ab ibribus & caumatib⁹. Tertia quod datur per uirtutē ut domus est cooperimentū constans ex lapidibus & lignis prohibens nos ab ibrib⁹ & caumatibus.

Naturalis diffinitio per materiam tantū: uel per materiam & formā simul: sed non diffinit per formam tantum.

Impossibile est corpora animalium resurgere uerū ē naturalit: s; bene fm fidē christianā.

Dicere animā gaudere uel tristari: simile ē ac si dicat aliq; eam texere uel edificare.

Si fenez haberet oculū iuuenis: uideret utiq; ut iuuenis.

Intellectus est quid diuinum in passibile & in corruptibile.

Melius est dicere quod homo intelligat per animā quā per animā intelligat per hominē.

Intelligere nostrū corrūpitur quodā interiori corrupto. s. fantasia.

Operet artē uti organis: animā uero corpore.

Non quelibet anima potest intrare quodlibet corpus. sed quelib; anima habet propriū corpus: quod est contra p̄p̄bagor: eos qui dixerunt oppositum.

Duo corpora non possunt simul esse in eodem loco: & ideo anima nō est corpus: quia ē in corpore: uel simul cū corpore. Anima s; platonem est numerus se ipsum mouens.

Rectū est uidet sui & obliqui.

Egrediente anima ex corpore corpus marcescit & expirat.

Commentatoris.

Res non differunt a se inuicem nisi uel demonstrationis confirmatione uel nobilitate subiecti. uel utroq; modo.

Subiectum scientie de anima est nobilius subiectis aliarum scientiarum & demonstratio eius est magis firma: & ideo ipsa precedit alias scientias.

Animalia sunt nobilissima corporum generabilium & corruptibilium.

Actus & potentia sunt differentie ualde opposite & reperiuntur in unoquoq; predicamento.

Intellectus agit uniuersaliter in rebus.

Intellectus fm essentia est abstractus a corpore: & tamen impossibile est ut intelligat aliquid sine imaginatione.

Membra leonis non differunt a membris cerui: nisi per diuersitatem anime leonis ab anima cerui.

Quoniam multa sunt scripta aristotelis: que quicumq; aliq; mirabitur utiq; magis mirari cōtingit negotiū de anima.

Si ueritatem de anima cognouerimus ualde magis nobis erit introductorium ad omnē ueritatem: ad omnes partes philosophie insignes dat occasiones.

Anima seipsam cognoscens digna est de aliis facere fidem. sed si de seipsa decepta fuerit. qualiter tunc fides prestabit: quasi dicat nullo modo.

Nihil est octosum in natura. sed unicuiq; entis certum est aliquod opus determinatum uel attributum.

Genus est conceptus quidā sine ypostasi: collectus summam ex tenui similitudine singularium.

Nominibus permittitur uti aliquis ut uult.

His qui fm apparentias poeticas recipiunt fabulas: nihil uidetur esse derisibile. sic ut nec in his qui occultis in eis querūt intellectū.

Intellectu nihil est diuinus.

Secundi de anima.

Primer est substantia. s. materia forma & compositum. materia est potentia: forma uero actus.

Duplex est actus scilicet primus & secundus primus ut scientia. secundus ut speculari secundum scientiam.

Naturalia sunt principia artificialium.

Anima est actus primus substantialis corporis organici physici uitam habentis in potentia

Anima est substantia .i. forma substantialis corporis.

Non oportet querere vtrū ex anima et corpore fiat vñū: et vniuersaliter ex materia et forma: causa est quia vñū est actus aliud potentia est. Si oculus esset animal: visus esset anima eius.

Animatum differt ab inanimato in viuendo.

Viuere multipliciter est: vegetare: sentire: intelligere: et mouere scdm locum: et si vnam istoz aliter in sit id dicitur viuere.

Anima mouet corpus secundū omnē differentiam positionis: scilicet: sursum: deorsum: ante: retro: et cetera.

Animal est anima: fm sensum tactus.

Anima ē principū quo viuimus: sentim⁹: intelligimus: et mouemur fm locum.

Actus vniuersusq; ē in sua potentia et in sua propria natura in qua natus est fieri.

Quatuor sunt potētie anime principales. scilicet: vegetatiua: sensitua: intellectua: et motua secundū locū. hec sic se habent ad inuicem: q; vegetatiua potest esse sine sensitua: vt patet in plantis: et non e conuerso. et sensitua sine motua fm locum: vt patet in quibusdā animalibus concubilibus et non e conuerso: et tā sensitua q; motua fm locū possunt esse sine intellectua: vt patet in omnibus animalibus brutis: et nō e conuerso.

In plantis est vna anima in actu. multe vero in potētia: et ideo partes earū abscise viuūt.

In animalibus annulosis partes decise vidētur adhuc viuere et sensum et fantasiaz et appetitum habere.

Intellectus separatur ab aliis potētijs anime: sicut perpetuū a corruptibili.

Non solum scimus anima: sed etiam scientia: nec solum sanamur sanitate sed etiam corpore: vnde operatio nō solum dependet a forma: sed etiam a materia: principaliter tamē a forma.

Actus actiuoz sunt in patiente disposito.

Appetitus ē cōcupiscentia delectabilis.

Tactus est sensus alimenti.

Nec alij sensus nec alia sensibilia aliquid conferunt ad nutrimentū nisi per accidens.

Sapor sonus color et odor: nihil conferūt alimento.

Furiosus est appetitus calidi et siccī.

Sitis est appetitus frigidi et humidī.

Sicut trigonū in tetragono: sic vegetatiua in sensitua: et sensitua in intellectua.

Viuere est viuētibz esse.

Anima dat viuere viuētibz.

Potentia distinguntur per actus. et actus per obiecta

Quicquid pot. si virtus inferior potest etiam superior virtus et ad huc plus.

Sicut intellectus. id est ars agit propter finem sic et natura.

Omnia corpora physica viuētia sunt anime instrumenta.

Anima est causa efficiens corporum animatorum et principium motus secundum locū. et alterationis.

Sensatio est alteratio quedam.

Naturalissimum est operum omnibus viuētibz quecuq; perfecta sunt et non orbatā: et que non habent generationem spontaneā generare sibi simile. vt esse diuinus immortale. participant secundum q; possunt.

Omnia appetunt participare esse diuinū propter perpetuitatem.

Nihil de numero corruptibilium cōtingit vñū numero manere semp tamē pot per manere vñū in specie per generationē.

Anima ē causa corporis in triplici genere causarum: scilicet efficiens. formalis et finalis.

Duplex est finis. scilicet gratia cuius et quo. scilicet finis intra et finis extra.

Nihil proprie et naturaliter nutritur: nisi quod habet animam.

Tres sunt potētie anime vegetatiue. scilicet nutritiua. augmentatiua. et generatiua.

Radices in plantis: sunt similes ori in animalibus. quia ambo suscipiunt nutrimentum.

Ignis augetur in infinitum: quousq; fuerit combustibilis.

Omniū natura constantius certus est terminus et certa ratio magnitudinis et paruitatis et augmenti.

Forma ē magis principū augmenti q; materia alimentū aut decoctio eius i principio ē cōtrariū et dissimile alito in fine s; post decoctionem eius est sibi simile.

Necessē est omne viuēs quā diū viuāt nutriti.

Nihil sentit aut aliter quod non participat aiam.
Nihil generat seipsum sed bene saluat.
Omnia a fine appellari iustus est.
Necessesse est alimentum decoqui antequam aliter ex eo nutriatur.
Pecotio fit per calorem naturalem.
Agens et patiens in principio sunt contraria vel dissimilia: in fine vero similia.
Sensus non est actu sensitivus: sed est potentia passiva.
Sentire dicitur dupliciter: scilicet in actu et in potentia.
Homo est in potentia scientia dupliciter. vno modo quia nodum habet scientiam sed potest eam habere. alio modo quia iam habet eam sed nodum operatur secundum eam.
Duplex est potentia. scilicet propinqua et remota: siue conerxa vel coniuncta actu: et dissonans vel distans ab actu. remota ut puer dicitur habere potentiam militandi: propinqua ut homo adultus.
Passio est duplex. scilicet propria et metaphorica. propria dicitur esse transmutatio quedam que fit cum abiectioe contrarii.
Metaphorica idem est quod salus et perfectio aliquid cuius in potentia ab aliquo quod est in actu ut sentire et intelligere.
Sensus in actu est singularis.
Scientia est uniuersalis que sunt in anima: singularia vero sunt extra animam.
Aia intelligit quando vult: sed non sentit quando vult quia obiectum intellectus. scilicet uniuersale est anima.
Obiectum vero sensus. scilicet particulare est extra animam.
Duplex est sensibile per se et per accidens: sensibile per accidens est ut aliqua substantia particularis ut dyaphanum filius. Sensibile per se est duplex. scilicet commune et proprium. Communia sensibilia sunt quinque. scilicet numerus: magnitudo: motus: quies: et figura. Sensibile proprium est quod sentitur per se tantum ab uno sensu. ut color a visu. et cetera.
Quinq; sunt sensus. scilicet visus: auditus: odoratus: gustus et tactus.
Sensus non decipitur circa proprium sensibile siue obiectum.
Color est visibilis per se in secundum modum dicendi per se.
Potest susceptivum coloris esse sine colore.
Susceptivum soni debet esse absoum.
Lumen est actus dyaphani sicut quod dyaphanum

Diyaphanum est corpus perspicuum: ut aer et aqua et corpus celeste.
Lumen nec est corpus nec defluxus corporis quia est simul cum aere.
Impossibile est duo corpora esse simul in eodem loco.
Illuminatio non fit successiue et in tempore: sed in instanti: nec est dicendum quod illuminatio medii non fiat in tempore sed illud tempus est ita paruum quod latet nos.
Tenebra est privatio luminis.
Lucida inominata. scilicet noctilucentia non videtur in lumine.
Color non est visibilis sine lumine.
Disio fit per hoc quod sensus aliquid patitur a medio.
Sensibile positum super sensum non causat sensationem.
Sonus causatur ex collisione corporum aeris fortiter fragentium.
Echo est sonus secundario mouens auditum: factus in aere ex repercussione soni prius facti.
Bor est sonus animati tantum.
Bor est repercussio aeris respirati ad arteriam vocalem cum imaginatione significandi.
Lingua vult habere in duo opera nature. scilicet gustum et loquelam: et quantumque vociferationem.
Homo prave odoratus: et peior habet odoratum multis animalibus.
Sustum et tactum certior habemus omnibus animalibus: unde nullum animal excellit hominem in gustando et tangendo.
Homo est excellentissimum et prudentissimum animalium.
Dolles carne aptos mente dicimus: duos vero ineptos.
Nihil est gustabile sine humido.
Caro non est organum tactus: sed aliquid intra carnem. scilicet nervus: caro tamen est medium in tangendo.
Potest tangibile tangere medium conaturale quia inter tangibile et tactum debet esse medium.
Nulla corpora sicca tangunt se sine medio.
Medium comparati vni extremorum habet rationem alterius extremi.
Omnis sensus est suspectivus specierum sensibilibus sine materia. sicut cera recipit figuram sigilli sine auro.
Excellens sensibile corrumpit sensum.

Abeatibus sensibilibus remanent species in fantasia.

Non est necesse omne mouens moueri secundum locum.

Sensus communis habet duas operationes. scilicet ponere differentiam inter sensibilia diversorum sensuum in eodem tempore: et percipere immutationes sensu. ut iter dulce et album in lacte.

Motus actio et passio sunt in patiente non in agente.

Omnis sensus consistit in quadam simphonia, id est proportionem.

Talis est intellectus in terrenis hominibus: qualem in die inducit pater virorum deorum quod scilicet sol. hoc dicit homerus.

Deeptio et ignorantia est magis propria animalibus quam scientia: quod in maiori tempore animam informat ignorantia quam scientia.

Eadem est scientia contrariorum.

Fantasia est motus factus a sensu secundum actum secundum quem aliqua multum agunt et patiuntur.

Fantasia non est opinio.

Fantasia ad intellectum nullomodo pertinet.

In intellectus et scientia semper sunt verborum.

Fantasia est sepe falsorum.

Dilus est maxime sensus.

Edmōntoris.

Numa est substantia et non accidens. Substantia est dignior omni accidente.

Forma substantialis et accidentalis equivoce dicitur esse in subiecto. quia subiectum forme substantialis est ens in potentia. quod non est in actu nisi per formam. sed subiectum accidentium ex aliquo existens in actu compositum ex materia et forma. unde habemus quod omne quod aduenit enti in actu est sibi accidens.

Compositum ex materia et forma non dicitur unum nisi quod forma sua est una.

Forma rerum artificialium: sunt accidentia.

Individuum est unum per formam suam: unde habemus quod forma individui est causa individuationis.

Corpora celestia non habent de virtutibus anime. nisi desiderium et intellectum.

Sollicitudo divina eorum non potuit facere indi-

uiduum semper unum numero permanere miserta est eius dando sibi virtutem per quam potest idem permanere in specie.

Omnis ens naturale desiderat permanentiam sempiternam.

Natura agit propter aliquid: tanquam propter finem.

Diversitas formarum est causa diversitatis materiarum.

Omnis recipiens debet esse denudatum a natura recepti.

Lux non requiritur in videndo propter colores: sed propter ipsum dyaphanum.

De exemplo non requiritur verificatio: sed manifestatio.

Stelle non videntur in die propter maius lumen. scilicet solis.

Homo boni tactus semper est discretus: sed non est de aliis sensibus.

Odor est in medio intentionaliter: sed non corporaliter.

Maxima dimensio qua materia potest recipere est ignis et minima dimensio est terra verum est in generabilibus et corruptibilibus.

Pulturæ et tigrides venerunt propter odorem ad locum prelii: quod accidit in terra grecorum a quingentis miliaribus.

Locus est similis et equalis locato.

Sensus semper dicit verum in particularibus et non in universalibus: sed e converso: intellectus semper dicit verum in particularibus et non in universalibus.

Themistii.

Artificialia omnia accidentis rationem habent respectu naturalium.

Quibuscumque de numero mortalium natura dedit intellectum in his premisit omnes alias potentias anime in ministerium intellectus.

Sensus non decipitur circa proprium obiectum si est sensibile: observatio quatuor conditionibus: que sunt: debita dispositio organi. debita media dispositio. debita distantia obiecti et quarta conditio: quod obiectum sit proportio natum potentie.

Ea que scimus sunt minima pars eorum que ignoramus.

Tertii de anima.

In intellectus est pars anime intelligere est quoddam pati.

Sicut se habet sensus ad sensibilia. sic intellectus ad intelligibilia.

Intellectus omnia intelligit.

Intellectus possibilis non habet aliquam determinatam naturam. sed solum habet hanc naturam: que vocatur intellectus possibilis.

Intellectus possibilis nihil est actu de numero entium antequam intelligat ea.

Intellectus non habet aliquod organum in corpore. sed est separatus ab omni organo corporali.

Alia intellectiva est locus specierum intelligibilium.

Alia non habet actu speciem: sed solum potentiam

Impossibilitas sensui non est similis impossibilitati intellectui.

Sensus non potest sentire parva sensibilia post excellentiam sensibilia.

Intellectus cum intelligit valde intelligibile: non impeditur intelligere infimum: sed magis intelligit.

Sensus non est sine corpore: intellectus vero est sine corpore.

Intellectus cum intelligit alia: potest seipsum intelligere

In omnibus habentibus formam in materia: differt res et esse rei. unde aliud est magnitudo et magnitudinis esse: et aliud aqua et aque esse

Essentia siue quidditas rei est proprium obiectum intellectus.

Intellectus est simplex et impassibilis. et immixtus.

Duplex est passio scilicet corruptiva et perfectiva.

Intellectus possibilis in principio est tanquam tabula rasa: in qua nihil est scriptum vel depictum. est tamen possibile scribi vel depingi.

Intellectus intelligit se sicut alia. scilicet per species aliorum

in separatis a materia id est intellectus et intellectum.

In habentibus materiam unumquodque est solum intelligibile in potentia.

Intellectus est potentia sine materia.

Sicut in omni rerum natura est aliquid quo possunt omnia fieri illius generis: et aliquid quod potest facere id genus. sic etiam necesse est in

anima esse hec duo scilicet unum quod potest fieri omnia intelligibilia et recipere ea: et hoc est

intellectus possibilis: aliud vero quod potest facere omnia intelligibilia: et hoc est intellectus agens

unde duplex est potentia anime intellective. agens et possibilis.

Intellectus agens est sicut lumen: quia sicut lumen facit colores potentia actu visibiles sic i-

tellectus agens: potentia intelligibilia facit actu intelligibilia.

Agens est honorabilius et nobilius passio: et forma materia.

Intellectus agens est immortalis et perpetuus: et non reminiscitur post separationem.

Intellectus passivus est corruptibilis.

Duplex est comprehensio sine operatio intellectus. una dicitur simplicium terminorum comprehensio: alia simplicium apprehensorum. compositio et divisio. sub qua comprehenditur tertia. scilicet ratio

cinatio seu discursus de noto ad ignotum.

Operatio cognoscitur per habitum.

Potentia in uno et eodem individuo precedit actum. sed simpliciter est e converso hoc est actus simpliciter precedit potentiam.

Intellectus noster est ens in potentia.

Omnia que fiunt ab ente in actu fiunt.

Sicut se habent sensibilia ad sensum ita fantasmatum ad intellectum.

Intellectus iudicat de futuris et de ipsis deliberat.

Duplex est intellectus possibilis. scilicet practicus et speculativus. speculativus qui considerat verum simpliciter: practicus qui considerat per

comparationem ad opus.

Sicut res habet esse: sic habet intelligi.

Sensus non est res sensata sed intellectus est res intellecta.

Anima quodammodo est omnia.

Omne ens vel est sensibile vel intelligibile.

Secantur scientie quoniam modum et res: de quibus sunt scientie.

Lapis non est anima: sed species lapidis.

Manus est organum organorum.

Intellectus est species specierum id est forma formarum.

Omnia intelligibilia sunt in speciebus intelligibilibus.

Nulla res est univocalis preter particulares.

Necesse est intelligentem quoniamque: fantasmatum speculari.

Actus intellectus qui dicitur intelligentia simplicium licet non sit fantasma: tamen non est sine fantasmate.

Duplex est appetitus. scilicet intellectivus et sensitivus intellectivus dicitur voluntas. sensitivus dicitur in irascibilem et concupiscibilem.

Natura nihil facit frustra. unde nec deficit in necessariis. nec habundat in superfluis.

In intellectus principiorum semper est actus.
In intellectus siue speculatiuus siue practice non est principium sufficientis motus localis.
Medici habentes arte medicinalē non sanant se per illā nisi forte per accidens.
Abstinentes appetentes et concupiscentes non operantur secundum appetitum sed secundum intellectum.
In intellectus practicus rocinatur propter aliquid. ideo differt a speculatiuo siue.
Aliquando ratio et concupiscentie sunt contrarie: quia intellectus propter malum futurum cognitum aliquid quoad iubet presens bonum esse fugiendum: concupiscentia vero que non indicat de futuro propter delectationem boni presentis iubet tale bonum esse prosequendum.
Appetibile semper mouet appetitum sub ratione boni: siue id bonum sit existens: siue apparens.
Tria requiruntur ad motum animalis. scilicet mouens motum: et organum motus.
Mouens est duplex. scilicet mouens immobile. scilicet appetibile. et mouens motum quod est potentia appetitiua anime: motum est aliquid organum corporis: mouens est cor: motum est corpus.
Necessesse est omne quod uiuit habere animam vegetari uel a principio usque ad finem.
Necessesse est omne animal habere sensum.
Impossibile est corpus animalis esse simplex elementum.
Possibile est corpus mixtum esse animalis et non simplex.
Sensus gustus et tactus necessarij sunt animalibus. alij autem tres sensus sunt bene esse. scilicet uisus odoratus et auditus.
Non uidemus extra mouentes uel mittentes sed intus suscipientes.
Sensus tactus primus est sensuum quia sine eo non potest esse animal.
Excellens sensibile corrumpit sensum excellens tangibile corrumpit animal.
Lingua in his animalibus tantum et cor ut significet aliquid alteri.

Commentatoris.

In intellectus non est corpus nec uirtus in corpore existens.
Sermo debet esse longus in principio ut dicit plato.
Aristo. adinueniens intellectum possibilem adinuenit quoddam genus nouum materic.

Quequid recipitur in aliquo recipitur ibi per modum rei recipientis et non per modum rei recepte.

Species humana est eterna.

Probabilia secundum totum non possunt esse falsa.

Necessesse est in omni intelligibili abstracta aliquid simile esse materic et aliquid simile esse forme. scilicet potentiaz et actui.

Nulla forma est liberata a potentia simpliciter nisi prima forma que extra se nihil intelligit.

Omnis forma seperata a materia est intellectus.

Credo quod iste homo. scilicet Aristoteles. sit regula in natura et est quoddam exemplar quod inuenit ad demonstrandam ultimam perfectionem in materiis.

Habitus est secundum quem habens ipsum potest agere quando uult.

Operatio intellectus possibilis est intelligere sed operatio intellectus agentis est abstracta.

Inelligere est recipere intelligibilia. abstracte est potentia intelligibilia facere actu intellecta denudando ea a materia et a conditio materia.

Universalia non habent esse extra animam sicut uoluit plato.

In intellectus possibilis est ultimus in ordine intelligentiarum separatarum.

Prima principia per nihil aliud sed solo lumine intellectus agentis cognoscimus.

Cum homo copulatus fuerit intellectui per scientiam omnium rerum complete tunc est quasi deus in humano corpore hospitatus.

Aemistii.

Impossibile est de actu transire in actum nisi iubeunte potentia que deserat illi actum.

Universalia sunt quidam conceptus quos anima in se colligit.

Si est aliquis intellectus in quo non est potentia ille non intelligit priuationes nec malis aut est causa prima.

Ille intellectus qui plura intelligit non est nobilior. sed qui digniora.

In intellectus diuinus est ipsa semper ueritas. et semper uerum intelligit.

Ratio vniuersalis dicitur q̄ omni philosopho. ē benefaciendum.

Prius est scire actiones anime quam eius substantiam.

In intellectus est communis in omnibus cognitione autem non.

Scientie generis precedit scientie ipsius differentiā.

Primus error in principio est causa multorum errorum infine.

Virtutes passiuę sunt mobiles ab eo cui attribuantur. actiuę mouent id cui attribuantur.

Anima rationalis indiget respicere et considerare intentiones que sunt in virtute imaginatiua sicut sensus indiget in specie sensibilia.

Formę rerum a materia separatarum mouent intellectum.

In intellectus agens aufert formas a materiis et a fantasia.

Per recipiens debet denudari a natura recepti.

In intellectus possibilis non habet in sua natura de formis materialibus.

Formę immateriales non sunt sensibiles.

Extrēma differunt a medijs.

In intellectus possibilis est illud quod est in potentia ad omnes formas materiales vniuersalium et non est in actu aliquod entium antequam intelligat.

Diuersitas nature recepte facit diuersitatez nature recipientis.

Omne generabile et corruptibile est particula re: intellectus non est huiusmodi. id est particularis nec corpus nec forma in corpore.

In intellectus qui creat et generat intelligibilia ē intellectus agens.

In intellectus in anima non est sine imaginatiue sicut sensus non sentit sine presentia sensibilibus.

Impossibile est ponere easdem intentiones quandoque corruptibiles quandoque eternas.

Color non mouet visum nisi per presentiam lucis.

Color efficitur in actu per presentiam lucis.

In formis abstractis non est nisi indiuiduus.

Primus motor non potest esse diuersorum mobilium.

Ab vno instrumento non potest provenire nisi actio vna.

In intellectus agens et possibilis non est generabilis neque corruptibilis.

Omne genus sensibile diuiditur in materias et formas.

Nisi esset hoc genus entium. scilicet intellectus non possemus intelligere multipliciter in rebus abstractis.

Scientia de anima necessaria est ad sciendam philosophiam primam.

Sicut se habet lux ad dyaphanum sic se habet intellectus agens ad possibile: quia sicut lux est perfectio dyaphani: sic intellectus agens est perfectio intellectus possibilis.

Omnis virtus existens in corpore est in primis qualitibus.

Virtus imaginatiua est de genere virtutum existentium in corpore.

Omnes partes anime sunt forme in materia preter rationale.

Locus est nihil eorum que in eo existunt.

Primum intelligens nihil extra se intelligit.

Motor et motum debent esse eiusdem speciei.

In intellectus cum fuerit in actu causat vnum entium et potest intelligere seipsum per intentiones quas extrahit extra se.

In intellectus abstrahit quidditatem ab habente quidditatem et non abstrahit donec veniat ad simplicem quidditatem.

Rectum est in continuo sicut finitas in naso.

Si modo esse non esset passio non esset.

In intelligere est actio et passio.

In eo quod intelligibile ex se intelligens et intellectum et erit idem omnibus intellectus.

Ea que agunt et patiuntur communicant in subiecto.

Passio est aliqua privatio et nullam habet naturam propriam preter naturam subiecti.

Onum oppositorum cognoscitur per reliquum.

Anima est vnum entium naturalium rerum.

Consideratio de anima est consideratio naturalis.

Nihil agit nisi per formam suam.

Actio intellectus agentis est substantia sua.

Speciē humanam deficere est impossibile.

Eternum in sua actione non indiget generabili et corruptibili.

Omne perfectum habet quidditatem.

Impossibile est quod aliquid corruptibile sit materia eterni.

In intellectus possibilis intelligit formas mate-

riales abstractas.
 Quorū differentie sunt eadem ipsa sunt eades
 Id quod existit in anima est forma tantum &
 non materia.
 Imaginationes sunt de genere sensibilem.
 Ratio non existit in omnibus animalibus.
 Si erit motor vnus & mobile vnum erit.
 Intellectus non manet sine voluntate:
 Contrariorum contrarij sunt motus.
 Motus maiores expellunt minores.
 Operatio non est sine virtute.
 Vnius rei non est nisi vnus vsus in vno
 tempore.
 Propositiones vniuersales ari/
 stotelis ex lib. de sensu & sensato.
Naturalis philisophi est de sanitate &
 infirmitate prima principia inuenire
 suam ad ea que sunt de consideratione medi/
 cine: sed medicus incipit ab eis que sunt de
 consideratione naturalis. vnde vbi philoso/
 phus dimittit ibi medicus incipit.
 Necesse est q̄ animal secundum q̄ animal ha/
 beat sensum.
 Visus multarum rerum differentias nobis
 demonstrat.
 Auditus magnam partem confert ad intel/
 lum & prudentiam.
 Sermo audibilis est causa discipline: non p̄ se
 sed per accidens in quantum aliquid signi/
 ficat.
 Cecus a natiuitate sapientior est mutus & surdo
 Omnis surdus a natiuitate est mutus & non
 conuerso: Hoc inquit sanctus thomas.
 Visus attribuitur aque que est perspicua & iō
 potest recipere species colorum.
 Virtus visus non est in extremitate oculi sita
 sed infra oculum intra cerebrum.
 Odor est fumalis vaporatio. i. su ex ea.
 Ter. bruz est pars frigidior & humidior omni/
 bus partibus corporis. verum est de mem/
 bris principalibus.
 Cor est oppositum cerebro quia ē calidissima
 pars corporis.
 Color est extremitas perspicui in corpore ter/
 minato per oppacum terre.
 Manifestus est nobis genus saporum quaz

oderum.
 Odoratum peiorē habemus quam alia ani/
 malia.
 Tactum vero habemus certiozem respectu
 cunctū animalium.
 Ignis non agit nec patitur ratione qua ignis
 sed ratione qua calidus. vnde a forma sub/
 stantiali non egreditur operatio: nisi mediā
 ante forme accidentali.
 Terra facit ad generationem seporis.
 Sapor est passio facta in humido a secco: ale/
 rarius gustus de potentia ad actum.
 Omnia que nutriuntur: nutriuntur dulci: id
 est conuenienti.
 Dulcis & amarus sunt extremi saporē ex quī
 bus commiscetur alij: sicut & ex albo & ni/
 gro alij colores.
 Odor est passio sicut en. hīmi ab humido fa/
 ctar: odoratus alteratua de potentia ad actū.
 Duplex est odorabile: vnum quod confert ad
 nutrimentum: aliud quod nihil confert: sed
 tantū valet ad conseruationē cerebri.
 Esuriētibz saporē & odorez sunt delecta/
 biles: sed plenis & nihil egentibus nec odo/
 rez neq̄ saporē sunt delectabiles.
 Fumosities cibi ad cerebrum veniens infri/
 gidata per locū eius facit hominibus reu/
 mata.
 Solus homo sentit & delectatur in odoribus
 florum.
 Odorabile in quantum odorabile non confert
 ad nutrimentū sed bene ad sanitatē.
 Fumus carbonum facit hominibus graua
 men capitis.
 Simplex elementum non nutrit: sed oportet
 omnem cibum compositum esse et commi/
 xum ex elementis.
 Intellectus non intelligit que exterius sunt
 sine sensu.
 Super habundantes & minime partes corpo/
 rum separate a toto resoluntur in conti/
 nens: vt minimus sapor mari infusus re/
 soluitur in mare.
 Vnus sonus numero potest venire ad aures
 plurium: sed per species multas.
 Motus maiores expellunt minores.
 Operatio non est sine virtute.

Unus rei non potest esse nisi vnus vnus in vno tempore.

Contrariozum contrarij sunt motus.

Commentatoris.

Visus obfcuratur in locis frigidis in quibus fuerit nix et multa aqua et cõsimilia.

Palpebre posite sunt in oculis hominũ ad cõseruationem eorum a rebus extrinsecis: sicut vagine gladij.

Instrumentũ auditus ẽ aer impositus auri.

Instrumentũ odoratus ẽ aer impositus naso. **C**olor causatur ex cõmitione corporis lacidii cum dyaphano.

Color albus et niger sunt extrema colorum. **L**ux ẽ perfectio dyaphani non terminati: sed color ẽ perfectio dyaphani terminati: ẽ eni in superficie dyaphani terminati.

Ignis non lucet per se: sed quando adnatur cum aliquo alio corpore.

Ignis in sua spera nec est calidus nec ardet.

Anima bestialis in corde existens non impedit actiones nature.

Artifex sed in posse suum intendit se assimilare nature.

Ars semper sequitur naturam.

Forme sensibilũ extra animã habent esse corruptibile omnino: sed in anima habent esse spirituale siue intentionale omnino: in medio habent esse medium inter corporale et spirituale.

Auditus in homine est via ad disciplinam.

Disciplinam non redditur nisi per loquelam.

Loquela nõ redditur nisi per auditum.

Intelligere quid significetur per verba: non est ipsius auditus sed intellectus: verum est qd verba significant ad placitũ.

Alexandri.

Omnicrofissimi medici incipiunt cõsiderationem suam ab his que demõstrat naturalis.

Medicina enim habet conjunctionem cũ scientia naturali: eo qd principia sua ab ipsa accipiat: et est sub ipsa.

Sensatio dicitur passio: quia cũ passione sit.

Sensus animalis: sunt cause salutis ipsius animalis.

Non est idem sensibile. s. secundũ se consideratũ: et esse sensibile: per cõparationẽ ad alia.

Et lib. aristotelis de respiratione et aspiratione.

Quocunq; sunt animalia pulmonem habentia: illa respirant.

Pisces nõ respirant per aeris attractionem: sed refrigeriũ cordis fit in ipsis ab aqua: quã recipiunt in branchijs.

Idem est principium sanguinis et venarum: scilicet cor.

Respiratio fit in animalibus ad refrigerandũ cor et loca vicina cordi: vnde que magis calida sunt minor indigent respiratione.

Unum organum tantum aptum natum est ad vnam opus.

Naturam nihil videmus frustra operari.

Homo est rectissimũ omnium animalium.

Homo habet pulmonem multum calidum et sanguineum.

Unumquodq; cõseruatur maxime in loco et tempore sibi cõnaturali et simili: et non in loco et tempore sibi contrario.

Et libro Aristotelis de morte et vita.

Vita et mors sunt cõmunia omnibus animalibus.

Mors senum finis tristitie ẽ: quia multo dolore eis contingente moriuntur.

Vita ẽ mansio anime cum corpore.

Animalia respirantia suffocantur in humido.

Sanguis fit primo in corde: quia nondum distinctis ventis: sed solo corde generatio videtur animal sanguinem habere.

Cor semper mouetur: et vene semper mouentur quãdo cor mouetur: omnes arterie sunt a corde.

Aeris ingressus in pectus animalis: vocatur inspiratio: egressus respiratio.

Calor cordis et humidum quod est in ipso per tumescere faciens: et ebullire facit pulsus cordis.

Pulmo habet se circa cor: sicut follis.

Et libro de plantis quem Aristoteles non fecit: sed discipulus eius Theophrastus.

Herbarum non putrefcit.

Sanguis in augustis venis existens circa ce-
lebrum est subtilis et purus: et de facili passi-
bilis: quare indiget extrinseco adiutorio ad
barum passionum frigiditatem temperandam.

Propositiones vniuersales aristo-
telis ex libro de memoria et remiscencia
Memoria est futurorum nec presentium
sed est preteritorum tantum. vnde sensus
est presentium opinio spes futurorum. memo-
ria preteritorum.

Omnis memoria est post aliquod tempus.

Intelligere non contingit sine fantasmate.

Memoria inest primo sensitiuo.

Memoria est intelligibilium non tamen sine fantasmate.

Memoria non est in hiis que sunt in multo mota

Meditationes memoriam seruant. in remin-
scendo

Meditari est speculari aliquid multotiens: non
secundum se: sed vt imago alicuius.

Quedam semel videtes magis memoramur
quam alia multotiens.

Omnis remiscencia fit vel a contrario: vel a
simili: vel ab arte.

Confectudo est tanquam natura altera.

Remiscencia tantum dominibus inest. sed
memoria inest multis aliis animalibus.

Queri et multi senes sunt imemores: propter
nimium motum accidentem corporibus eorum

Memoria est alicuius apprehensio sensu vel in
tellectu: iterata resumptio.

Remiscencia non est aliqd primo addiscere

Remiscencia est resumptio memorie et acce-
ptio eius.

Remiscisci non est memorari. non tamen est si-
ne memorari.

Commentatoris.

Quatuor sunt potentie sensitiue interio-
res. scilicet sensus communis: imaginatio siue
fantasia quod idem est. estimatiua que in ho-
minibus dicitur cogitativa. et memoratiua:

sensus communis et imaginatio est in anteriori
parte cerebri. estimatiua in medio. memoria
vero in posteriori parte.

Propositiones vniuersales aristo-
telis ex libro de somno et vigilia.

Dius est potentia eius est actus.

Quorundam est aliquod opus sine na-
tura: cui excesserint tempus in quo possint

aliquid facere necesse est eos languescere et il-
lud non facere.

Somnus est in potentia sentiendi propter excessum
vigilandi.

Necesse est omne quod vigilat dormire.

Somnus est ligamentum omnium sensuum.

Vigilia est se lutio sensuum.

Somnus est requies data animalibus propter
salutem eorum.

Somnus simulatur epilepsie. id est morbo caduco

Omnia animalia sanguinolenta habent cor.

Cor est principium sensuum et motus in animali.

Nutrimenta vltimum omnium sanguinem habent
tibus est sanguis a natura.

Locus sanguinis sunt vene.

Cor est principium venarum

Somnus causatur ex vaporazione cibi. que va-
dit ad cerebrum et infrigidata descendit et fit
somnus: vnde post cibum forte sunt somni.

Somnus non est quilibet in potentia sentiendi.

Vinum bibere non conuenit pueris nec nu-
tricibus eorum. quia nihil differt pueros vinum
bibere et nutrices.

Primum eorum que in corpore sunt frigidif
simum est cerebrum.

In somno fit propulsio caloris ad interiora ani-
malis: vnde superiora membra et exteriora
in somno sunt frigida: interiora vero et in-
feriora sunt calida.

Animalia magis nutriuntur: et augmentatur
dormiendo quam vigilando.

Abeuntibus sensibilibus remanent species in
organo sentiendi.

Vilus non solum patitur a visibili sed etiam agra-
uerum est per accidens. scilicet ratione vaporis
in videndo ab oculo exeuris.

In speculis valde puris: si mulieres menstruo
se superuenientes inspicunt in superficie spe-
culi fit nubes sanguinea: et si nonum est specu-
lum: non facile est abstergere maculam huius
modi si vero vetus facile est.

Purum quicquid acceperit cito demonstrat.

Delectatio maior expellit minorem.

Principia omnium parua sunt vnde principia
egretudinum parua sunt primo.

Somnia apparent dormiendo et non vigilando.

Aliquando sunt somnia falsa aliquando recta.

Inabentibus sanguine: misso sanguine ad

singula membra species reseruate faciunt valida somnia.

Somnium est fantasma quoddam in somno.

Nulla que apparent dormiendo intellecta sunt somnia.

Quidam medici experiri dicunt quod valde oportet intendere somnia.

Quedam somnia sunt signa, quedam cause, quedam accidentia futurorum.

Somnia non sunt missa a deo quia alia anima lia somniant.

Magis preuidetur fatui futura quam alii: quia eorum memoria non est occupata circa presentia.

Multa consilia et preuisa que fieri expediebat dissoluta sunt sepe propter digniore inchoat des.

Noctes silentiores sunt quam dies.

Act noctis magis est quietus quam actus diei.

Si deus emitteret somnia cernerent sapientibus in die.

Melancolici maxime vera somniant.

Motorum notiores sunt motus.

Non maxime de se inuicem solliciti sunt.

Non omne futurum de necessitate cucnit.

Comentatoris.

Homo est medius inter somnum et vigiliam et non declinat ad vnum plus quam ad aliud.

Somnus fit per recessum calorum naturalium et contractionem eius vel eorum ad cor.

Nullus homo est qui vidit somnium quod non annunciat sibi aliquod futurum.

Famosum secundum totum non est saluum.

Vulgus dicit quod somnia sunt ab angelis: diuinationes a demonibus: prophetie vero a deo.

Heteres diuersificantur duobus modis. vno modo naturaliter secundum virtutes eorum et secundum vicia eis propria in suis regionibus. secundum modo secundum leges suas secundum quas receperunt fidem a natiuitate ab angelis et demonibus.

Ex lib. aristotelis de causa longitudo et breuitatis vite.

Quoniam que in calidis regionibus sunt longioris sunt vite: quam que in frigidis sunt.

Corruptis animalibus corrumpitur scientia: et sanitas que in eis sunt.

Anima non est in corpore sicut scientia in anima.

ideo anima solum corrumpitur corrupto corpore.

Quicquid corrumpitur pro se a contrario corrumpitur. Quod per se est corruptibile non potest in alio quo loco fuerit incorruptibile.

Impossibile est habere materiam non existere contrario.

Minor flamma corrumpitur a maiori per accidens. quia alimentum quod illa consumit in multo tempore: hoc maior flamma in paruo consumit tempore.

Omnia generabilia et corruptibilia semper sunt in motu.

Longissime vite animalium sunt homo et elephas.

Locus continens rem vel cooperatur ad generationem et conseruationem rei. vel ad contrariam operationem rei.

Eterna nulli sunt contraria.

Vita animalis stat per calidum et humidum.

Senectus est frigida et sicca.

Labor exsiccatur et senium inducit. vnde multi laborantes senescunt magis.

Animalia multas coeunt cito senescunt. quia sperma est superfluum nutrimenti. et amplius quam sustineri potest emissum exsiccatur et propter hoc mulus est longioris vite quam equus et asinus ex quibus fit: quia ipse non generat.

Masculi si non coeunt fiunt naturaliter sunt longioribus vite quam femine: quia masculus calidior est femina. sed si masculi coeunt iunguntur breuioris vite sunt quam femine.

Comentatoris.

Conplexio iuueni calida est et humida senum vero frigida et sicca.

Qui multum coeunt parum viuunt vnde castrati plus viuunt quam non castrati.

Propter paucitatem coitus plus viuunt mulus quam equus et femine quam masculi.

Qui habitant in regionibus calidis et humidis sunt longioris vite per accidens. scilicet propter paucitatem purifications.

Ex lib. aristotelis de

iuuentute et senectute.

Dorsum in homine est simile cum sursum in toto vniuerso.

Cor primum fit in animali vnde ipsum est primum viuens et vltimum moriens.

Principium corporis vel sensus est in corde. Locus medicus est locus principalis.

Natura semper ex possibilibus facit quod melius est.

Cor est principium naturalis caloris et vite animalis: unde destructo cordis calore destruitur et animal.

Vita conseruatur per calidum et humidum.

Feuina calefacientia sitim faciunt.

Ex lib. aristotelis de motibus animalium

Omnis motus requirit aliquod fixum circa quod fiat.

Et cum necessario est corruptibile.

Aduens innatum est appetibile.

Virtutes similes: sunt non passibiles adinuices secundum autem earum excessus sic patiuntur adinuicem.

Ad autem quod secundum se et simpliciter est imobile: a nullo potest moueri. unde dicit homerus. Si omnes dii: omnesque deo multum laeozarent. non mouerent Ioue summum de celo in terram.

Aduens est prius moto et generans generato sed nihil est prius seipso. ergo nihil generat seipsum vel mouet. sed saluat.

Appetibile est primum mouens in animali: et est mouens non motum. sed appetit motum et est mouens et motum.

Quocumque non ratiocinantes operantur: velociter operantur.

Principium motus in animalibus est in corde vel est ipsum cor.

Motus cordis non est voluntarius. sed naturalis.

Estimandum est animal constare quemadmodum in ciuitate bene legibus rectam et iustam: principem eius interesse singulis operationibus ciuitatis non est necesse. quando scilicet in ciuitate bene stabilitus est ordo. sic non est necesse animam existere in qualibet parte corporis: sed in primo vno tantum. scilicet in corde. vix est quantum ad potentiam motiuam.

Propositiones vniuersales aristotelis libri primi de animalibus.

Quemadmodum pluma est in aibus: squama in piscibus.

Omnia animalia que gignunt sibi similia: habent oculos preter talpam: que est priuata oculis. secundum quod apparet quia non videt omnino. sed si aliquis scindat corium: quod est super loca oculorum subtiliter: inueniet loca

oculorum eius.

Nobilissimum et altissimum et apud nos notius et magis fixum animal: est homo.

Sicut omnia metalla: et omnia frustra auri et argenti ad aurum mundissimum comparata manifestantur. ita dispositiones omnium animalium manifestant. cum ad hominem comparantur.

Partes corporis hominis create sunt et posite: secundum creationem et situm totius mundi.

Umbilicus est radix ventris.

In crebro oino non est sanguinis neque vena

Non mouetur facies in aliquo animali nisi in homine.

Frons magna significat ponderosum: non declinantem ad stulticiam.

Frons parua significat bonitatem motus.

Frons larga significat prauitatem discretionis

Frons rotunda si significat iracundiam.

Omne animal habet aures: habet et ipsas mobiles preter hominem.

Aures multum preminentes et magne: significant stoliditatem et garrulitatem.

Sternutatio semper que fingunt omnes est signum verificationis dicti.

Nasus elephantis est longus et fortis: et conuertitur loco manus in accipiendo cibum et potum: et alia necessaria quibus indiget.

Os colli leonum est continuum.

Splen hominis similis est spleni porci.

Superior venter hominis. id est stomachus assimilatur ventri canis: inferior vero ventri porci

Extremitas virge virilis dicitur preputium.

Situs cordis est in medio pectoris: sed in boie modicum declinat ad sinistram partem.

Secundi de animalibus.

Dentes canum iuuenium sunt albi et acuti senum vero obtusi et nigri.

Denticuli plurium dentium sunt quasi semine.

Dentes equi cum senescunt albescent.

Omne quadrupes generans sibi simile habet dentes.

Homo in comparatione corporis sui: habet paruum os.

Non est naturaliter vtens manu dextra sicut sinistra.

Simia vtitur manibus sicut pedibus: quonia sunt compositae ex manu et pede.

Ale auium sunt in eis loco manuum.

Simia est mixte nature cōueniens nature ho/
minū: ⁊ quadrupedum.

Cornua omnīū animalium sunt vacua. preter
ceruū cornua que sunt dura: ⁊ non est in
eis concavitas.

In mari ē quidaz piscis qui dicitur nauitēns
quoniam ipse prohibet nauim recedere po/
tentia naturali.

O tertij de animalibus.

S post abscissionem non crescit nec
solidatur.

Pissa leonis ita dura sunt: q̄ cum solidantur
reddunt ignem.

Propriū hominis est canescere in senectute.
Impubes castrati non barbescunt.

Lac animalū habentū multas mamillas non
conuenit ad caseum.

Omne aial multi sanguinis ē multi feminis.
Omne corpus sanguineū patrescit cito.

In ossibus leonis ⁊ porci: vel modica vel nul/
la est medulla.

Pē aial multe pinguedinis: ē pauci feminis.
Pō inter multa alia aialia ē multi feminis.

Lac ouis: vacce ⁊ capre: maxime est conueni/
ens caseo.

Lac mulierum nigrarū: melius est ⁊ plaris cū
bi q̄ albarum.

Coagulum leporis valet cōtra fluxuz ventris.
Nullū animal mutat cornua preter ceruū.

Omne animal diuersi coloris in pilis est etiam
diuersi coloris in corio.

O quarti de animalibus.

Omnes pisces audiunt.
Omne animal carens pulmone caret
voce.

Omnium animaluz semine gracillioris ⁊ acu/
tioris sunt vocis q̄ masculi preter vaccam.

Omne animal suū vocat cōparē tēpore coitus
per ppriā vocē: specialiter aut̄ hoc facit rana

Vociferatio anni magis est in tempore coitus
Sallus vociferat post preliū ⁊ victoriam.

Omne animal quod facit oua habet ea in ma/
trice ⁊ non in ventre: quia si haberet in ven/
tre digerentur sicut abus

O quinti de animalibus.

Omnia animalia naturaliter appetunt
delectationem.

In annis nubūib⁹ mamille incipiunt igrossari

Agnus vel aries ⁊ caper vnius anni cocunt
siue generant: sed debile quid generant.

Canis viuūt vsq; ad trigintaquattuor annos.
Porcus viuūt vsq; ad quindecim annos.

Canis ⁊ porcus. viii. mensium cocunt sed de/
bile quid generant.

Equus duorum vel triū annozū coit: sed debi/
le quid generat.

Fortis est a equ⁹ quattuor ānis vsq; ad viginti
⁊ coit vsq; ad triginta: **V**iuūt autē vsq; ad
quadagesimū secundū annum.

Femina el:phā is impregnata a masculo: om/
nino non tangitur: post partum vero quie/
scit vsq; ad terminū vite.

Leporis femina equitat marem in coitu.
Dir appetit coitū in hyeme mulier in estate.

Duratio vocis est signū motus ad coitū.
Pediculi generāt lendes: ⁊ mufce vermes.

Columbe ouant ⁊ pullificant omni mense si est
locus sue mansionis calidus: ⁊ cibus eozū
paratus: alioquin. non. nisi in estate. ⁊ pul/
li eozū sunt meliores in vere.

O sexti de animalibus.

Nullū animalū accidit menstruz. sicut
mulieri.

Salline multa ouantes cito moriuntur.
Qua longiora ⁊ acutioris capitis procedunt
marca. oua vero rotunda: ⁊ obtusa feminas.

Semelli inueniuntur in ouis: vbi sunt duo cū
trina: vel vuella.

Masculus columbe per diē: femina vero p̄
noctē percubant oua.

Nulla aialia eiusdē speciei se comedunt.
In omnib⁹ aialibus est appetit⁹ ⁊ dilectō coit⁹

Omne quadrupes magis desiderat vere cot/
tum: q̄ in alio tempore.

Bonuz est q̄ parētes corrigant filios ociosos
vt res ociosas a le ciciāt. ⁊ ideo rectores apū
ociosos a se reiciunt.

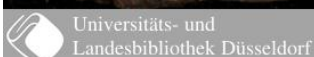
Omnes pisces a principio sue ipregnationis
sunt boni: oua vo eozū sūt parua ⁊ incipida

Septimi de animalibus.

Vrtures apparēt in estate non in hye/
me: quia tunc manent in nido.

Similiter trundines vel latent in cauernis ar/
borū: vel transferunt se ad loca calida.

Similiter vsus later per quadraginta dies ab/
sconsus: vel t̄ aufert se.

Pisces in pluuio sic temporibus impinguatur
Pisces senes mali sunt ad salendum.

Lupi gulose comedunt: sine masticatione et ita
tū comedunt vno die q̄ sufficit per tres dies

Porce villigunt bibere aquam claram equi ve
ro turbidam.

Saltua hominis ieiuni omnibus animalibus
venenum habentibus contraria est.

Tempora pluuiosa nocent auidus: sicca vero
piscibus.

¶ Quam de animalibus.

Adesi vere et autumnio mellificat:
sed mel vernale melius et dulcius
ac mundius est.

Natura dat vnicuique quod sibi conueniens est.

Ceruus eijcet cornua sua vbi est graue ea in
uenit: vnde dicitur in puerbijs: vade vbi
ceruus eijcit cornua sua.

Ficiens comibus ceruus timet lupos: et ideo
later: et nocte vadit ad pascua.

Del meli⁹ est ex cera noua: q̄ ex cera veteri

Del benum simile est auro.

Libus apum est mel tempore noctis.

Vniuersales masculi formosus sunt femellis:
preter visum et leopardum.

Dulcer melione est pietatis et compassionis
q̄ vir. sed maioris inuidie: et diligit lites: et
maliciofior est: et de facili decipitur.

Nulla femina recipit coitum post impregnati
nem: nisi mulier et equa.

Causa masculi est digestio seminis. **C**ausa ve
ro femine indigestio eiusdem.

In coentibus voces mutantur.

Sines rectorum: qui ceteris dormientibus ex
cubat capite eleuato habent.

Dulcer mali moris est: clamorosus et famelicus
ita q̄ in fine vite moritur fame.

Do duo delphine. mali de specie delphine
concurrunt: et deferunt eum in profundo:
et cauentes ne a piscibus comedatur sepel
iunt eum.

Apes habent regem: qui non exit alucare nisi
cum omnibus apibus.

Cum saugatur rex apum suo volatu: fert ipsū
turba apum.

¶ Veni de animalibus.

Generatio filiorum non est conueniens
nisi post tria lustra annorum.

Pares multum futuentes: senescunt cito.

Impregnatio accidit mulieribus naturaliter
post menstruum.

Femine post partum cito crescunt: et fm hoc
efficiuntur veteres siue vetule.

Dulceribus tempore partus accidit fortis calor.

Menstruum in mulieribus cessat post quadra
ginta quatuor annos: in aliquibus vero re
manet vsq; ad quinquaginta annos.

¶ Decimi de animalibus.

One quod habet easde; causas: ha
bet eadem accidentia.

Oculi quando accipiunt albam rem et
lucidam lacrymantur.

Dulcer dolozosa et infirma: si impregnatur se
tus vel semen corrumpitur.

Dulceres lactantes omnino non menstruan
tur vel medicum.

¶ Undecimi de animalibus.

Oratione prudentis auditoris est in
dicare super sermones dicentis et au
cientis.

Pebemus inspicere formas: et delectari in ar
tifice qui fecit eas.

In omnibus animalibus et naturaliter vili⁹
est aliquid delectabile vel mirabile.

Dogis concupiscimus scire medicum de re
bus honorabilibus et altissimis: licet nō p
babuliter id sciamus: q̄ scire multum et per
certitudinem de rebus minus honorabili
bus et vilioribus vel vulgaribus.

In quolibet rerū genere: necesse est considera
re cōmunia seorsum: et postea ppria vnius
cuiusq; illius generis.

Natura est sicut motor: et complementū rerum

Natura cuiuslibet est conueniens rei ad quaz
est preparata.

Nullū ens naturale natum est esse ociosum.

Dir in omnibus animalibus est nobilis.

Creatio coepit et membrorum: est propter
animam.

¶ Duodecimi de animalibus.

Pincipia elementorum sunt caliduz
frigidum humidum sicum: et hec
sunt cause vite et mortis. **H**ominij et viglie
iustitiz et senectute sanitate et egritudine

Corpora dura quando calefiunt: magis cale
fiunt q̄ corpora humida.

Ignis in frigidari non potest.
In rebus viuētibz frigidum non est natu-
ra sed priuatio.

Instrumentum sensus tactus est caro: dicitur
tamen postea: q̄ non ē primū instrumentū
caro sed aliquid infra carnem.

Prinicipium sensus animalis ē in corde.
Sensus tactus et gustus: continui sunt in cor-
de. Tres vero residui sunt in capite.

Pinne aial habens sanguinē habet cerebrū.
Domo corporis sui comparatione: habet ma-
ius cerebrū et caput aliis animalibus.

Creatio capitis est propter custodiā cerebri.
Creatio lingue ē ad fermocinandū et gustan-
dum humiditates.

Dedulla est superfluitas cibi et sanguinis: et
ex ea cibantur ossa: et spine animalū: et pro-
pter hoc est retenta inter ossa.

Animal multe pinguedinis lenescit cito: et pa-
rum generat.

Cerebrum ē valde frigidum magis omnibz
membris: et contrariuz eius ē color cordis:
quia non pot̄ esse aliq̄d membrum in ali-
qua complexionē per se: sine cōtrarietate al-
terius: et ideo imaginata est natura pone-
re cerebrum in oppositum cordis.

Tertijdecimi de animalibus.

Si ē possibile esse vnā radicem: me-
lius ē esse vnum principū q̄ multa.

Natura non facit nisi quod melius
est et perfectius ex rebus possibilibus.

Calor naturalis regit corpus: sicut princeps
regnum.

Pomo solus recipit titillationem: quia coriū
habet valde tenue.

Pinne animal cornutū caret dentibus in su-
periori mandibula.

Natura non dat incunbra conuenientia vigo-
ri: nisi in animalibus indigentibus illis: vt
aculeum vngues et cornua.

Femine ceruorum nec dentes superiores nec
cornua habent.

Cornua sunt creata ppter vigore et inuamētū
Aues loco dentium habent rostrum.

Prinicipium vite et omnis motus et sensus:
a corde est.

Vene pertranseunt per omnia membra corpo-
ris: sed non transeunt per ipsum cor: ergo

ipsum est principium venarum.
Sanguis non venit ad cor ex alio loco quod
dico. quia ipsum fons et origo est sanguinis
et principium membrorum recipientium
sanguinem

In omnibus animalibus habentibus sangui-
nem est epar sicut et cor: non tamen epar est
principium cordis nec sanguinis vel vena-
rum quia bene pertranseunt epar: ergo non
ozuntur ab eparte.

Cor soluz inter omnia membra interiora nō
patitur dolorem.

Animal magis cordis naturaliter pavidum ē
vt est lepus quia calor talis animalis nō pot̄
totum suū cor implere: et sic est debitor: vñ
accidit sibi timor.

In nullo membro sanguis est extra membra:
sive venas: preter quam in corde.

In homine cor declinat ad sinistram partem
cuz i ceteris animalibz sit semper in medio.

Cor et cerebrum indigent multa custodia. qz
in eis precipue est virtus vite.

Cerebrum ē membrū diuinū: in quo est ope-
ratio sensus et intellectus.

Epar est in animali ad excoquēdū et digerēdū
Dulmo ē instrumentum anhelitus.

Dulmo postus ē circa cor: et ē mollior: leuis:
concauus: spongiosus: et spumosus.

Splen est quasi epar impurum.

Splen ē in animalibus: nō necessario: sed ac-
cidentaliter: quia simile est superfluitati.

Dolor renum hominis: difficilis est curare

Ren dexter: altior est sinistro.

Ren dexter minoris pinguedinis ē q̄ sinister

Potus pinguedinem dissoluit.

Aues non emingunt: habent tamen vesicam
quia per ora bibunt: et quod superest transit
in plumas. Similiter nec pisces: quia quod
superest transit in squamas.

Sudor sita natura quando calefit corpus: et
aperiuntur ora venarum.

Quartadecimi de animalibus.

Molta alteratio in membro principa-
li: facit multam alterationem in to-
to corpore.

Animalibus ppter timorem accidit effusio
ventris et vine.

Ambus natantibus posuit natura corium in

ter digitos pedum: in aliis vero non.

Anibus piscantibus collum est sicut arundo. id est linea piscationis. rostrum sicut hamus est

Ale vesperionis membratiles sunt. i. de corio: z sunt distincte.

Delphin non habet sel: neq; cor.

Carentia fellis est causa boni caloris: nam vitur quibusdam superfluis ad iuuamentum.

Causa ventris est propter cibum: vt digeratur.

Quia homo est plaris intellectus super cetera animalia. ideo habet manus.

Danus non est instrumentus vnus sed multa: qz ea plus potest vti homo quam ceteris membris. z quam aper aculeis. ferra dentibus. vrsus vnguibus. z equus solea. z sic de ceteris.

Vigor pollicis equalis est vigori quattuor digitorum.

Operatio manuum est accipere z retinere. pedu vero sustentare z fugere.

Homo non habet caudam: nec vllam quadrupes habet andas quia ergo homo hz abbas cauda carnet.

Quadrupedia nata statim se erigunt: homo vero no ppter pondus capitis. qz ponderosus est suis inferioribus.

Virga virilis inter omnia alia membra crescit z diminuitur sine sui lesione.

Quintidicim de animalibus.

Cause naturale in rebz sunt forma: finis z efficiens.

Infinium natura respuit.

In prima etate z in seniori: z in infirmis non est sperma.

Boies valde natura pingues: raro generat.

Sperma est superflui nutrimenti.

Sperma mulieris no est conueniens generatiōi

Fetus non fit ex permixtione duozū spermatum: vnde z mulier impregnatur sine effusione spermatis z sine delectatione.

Mulier est conueniens ad generationem fin naturam menstrui z non scdm naturā spermatis: qd ipsae mittit in coitu. ppter delectationem: quod vere est humidū: sed non est vere sperma: vnde nec omnibus mulieribus concipientibus accidit: vt semper eijciatur sperma.

Sperma non est generati pars: sed sicut mo-

tor z forma. vnde non potest dici: qz sperma sit pars concepti: sicut non pot dici qz carpē tator sit pars materie ligne.

Omnis animal differens specie a generantibus naturaliter sterilis est: sicut mulus et burdo.

Et mare est principiu notus in generatione: semina vero est sicut materia.

Mas fin diffinitionem est qui pot generare in alio: femina vero que pot generari in se: vlt potius que generat ab alio.

Vir dat formam z principiu motus generato femina vero corpus in materiam.

Natura in coitu ex mare z femina facit vnus: ideo ex eis fit vnus.

Femina non generat per se: quia indiget principio motus quod est mas.

Castratorū corpus no solum exterminatur: s; etiā animus: adeo vt paru differt a feminis

Quando absciduntur testiculi cōtrahuntur vne superius ad poros. z ppter homo animal castratum: no est aptum facere filios.

Sextidicim de animalibus.

Perfectius animalius est naturaliter id quod est maioris caloris: z humiditatis: z quod non est terrestre.

Calidū z humidum sunt cause vite.

Pars terrestris valde remota est ab animatiōe

Anima nobilitas est corpore: z animatū inanimato: z viuū mortuo: z ens non ente.

Anima nutritiua in conceptu z in semine est potentia: sed non actu. z similiter anima sensitua est in eo in potentia: ergo est ipossibile vt anima nutritiua z sensitua utret in nos ab extrinseco.

Solus intellectus intrat in nos ab extrinseco z ipse solus diuinus est.

Cum sperma fit exit spiritus qui est virtus principalis anime z est separatus a corpore. z talis dicitur intellectus.

Calor solis sine aliorum planetarum z animalis est in spermate z i qualibet alia superfluitate nature.

Calor animalis nec igneus: ne igneus. quia calor animalis generat animalia ignis vero corrumpit ipsa.

Corpus animalium est ex forma. anima vero ex mare.

Anima est substantia. i. femina sustantialis cor

poris.
Femina est mas occasione vel occasio data vel nata.

Quando homo fruitur vel fuerit multi coitus de bilitatur eius visus.

Caput creatur in generatione post creationem cordis

Natura est sicut rector et rector.

Genus mulorum totum sterile est.

Mula non generat omnino. quia non potest cibare conceptum quousque compleatur.

Possibile est ut mula impregnatur: sed raro est visum in tempore preterito. quia non potest cibare.

Embryo primo vivit vita plante: deinde animalis: postea hominis.

Decimi septimi de animalibus.

Quanto natura diminuit multitudinem: tanto augmentatur in magnitudine. Ars excipit superfluum a corpore: similiter et natura.

Omne quod facit natura est secundum ordinem.

Natura humidior convenientior est in creatione quam terra.

Primum quod generatur ex membris est cor.

Visus parvi cordis est multi coitus et multorum ororum. quia cibus transit in sperma:

Arbores que multum fructificant: cito desiccantur quia cibus earum transit in semen.

Qua non conveniunt conceptui sine scientie maris.

Qua animum duos habent colores. scilicet album et citrinum. ova vero piscium unum tantum.

Principium generationis pulli est ex albo ovum quia principium anime in calido est cibus autem est ex citrino. id est vitello.

Natura ponit avibus cibum in ovo. scilicet vitellum: quemadmodum animalibus lac in mamilla:

Generatio animalium ex sua specie est diversa. Quedam enim animalia generant animalia completa. ut animalia habentia soleas: quedam vero generant animalia incompleta. ut animalia scissipedis multa scissura. quedam generant ova. ut pisces quedam generant vermes: paulatim compelluntur in sua specie. ut a pes.

Accidit hominibus et quadrupedibus coitum desiderantibus ad tactum: et visum. subito

spermatizare.

Quod in animalibus est intelligentius magis habere sollicitudinem circa filios non est consuetudo quam mares solliciti sunt circa filios sed femine.

Decimi octavi de animalibus.

Natura dat operationem et instrumentum simul. quia non potest esse visus sine oculis nec oculis sine visu.

Omnia debiliora et meliora totum veniunt ad complexionem terram.

Sol facit estatem et hyemem omni anno.

Spacia impregnationis et vite animalium. sunt secundum revolutionem lune.

Viri multorum pilorum ad coras: et a parte inferiori. sunt multi coitus.

Civibus animalium non est nisi dulce: et valde digestum.

Quod est modicum cito digeretur.

Materia ex qua est generatio. est eadem cum materia ex qua cibatur.

Si homo habeat simul membrum maris et femine unum illorum est principale: aliud vero non principale.

Mulier et equa super omnes feminas diligunt coitum.

In hominibus citius formantur in ventre mares quam femine.

Femina est contraria mari naturaliter.

Animalia magni corporis unum generant filium. Parvi autem corporis multos generant filios: quia in magnis animalibus cibus massis in nutrimentum corporis. et modicum sperma remanet in eis.

Ex uno coitu spermatizabitur unum sperma et cum dividitur sperma multum: generabuntur filii multi.

Menstruum mulieri magis accidit in diminutione lune. quia illi dies frigidiores sunt aliis diebus mensis propter diminutionem lune

Femine debiliores sunt maribus: qui sunt frigidioris nature.

In animalibus generantibus multos filios: plures accidit filii masculini et maxime in avibus

Decimi noni de animalibus.

Somnus est in conceptu in prima sua creatione: et non vigilia: sed non est vere somnus: sed res somno similis.

De proprietatibus elementorum.

Embrio in prima sui creatione vivit vita: sicut
li vite plantae.
Pili decalvati non redeunt. folia arboribus:
et plume avibus redeunt: quia caluites earum
est propter mutationem temporum. quorum
reditus circularis est.
Poies tamen caluescunt: et non alia aialia. quia habent
cerebrum valde humidum: et frigidum: alia non.
Pomo caluescit tantum in anteriori parte ca-
pituli. quia ibi est cerebrum multum humidum
et magis frigidum.
Non fluunt folia ab arboribus in quibus est
humor pinguis.
In aliis animalibus color pilorum est secundum
colorem cutis. in homine vero non. quia quidam
homines habent corium valde album et pilos
nigros. et causa huius est. quia cutis hominis
est valde tenuis respectu aliorum animalium.
et ideo non mutat materiam pilorum.
Animalia comedentia multos cibos: diu et sibi
cantur in colore.
Multa animalia ex infirmitate vel alia causa:
mutant colores suos.
Iam enim visus est coruus albus. et passer niger
et albus. et vrsus albus.
Digestio fit ex calore.
Oculus preeminens non bene videt a remo-
tis. sed oculus profundus bene videt remota
quia eius motus non dividitur nec consumitur
Animus vel bonitas sensus dicitur duobus modis
vel in sentiendo remote. vel in discernendo
facilliter differentias sensibiles.
Pisces cecurati et odoratus: in homine debi-
liores sunt. quam in aliis quibusdam animalibus
in sentiendo remote. in distinguendo vero
differentias sensibiles: longe certiores: et
fortiores sunt in eo: quam in aliis.
Somnus videtur esse medium inter vivere et
non vivere.
Puderes plus delectantur in coitu quam ceteri alie
etates: et quanto plus assuescunt: tanto plus
appetunt.
Coitus infrigidat.
Cerebrum est magis frigidum quam totum corpus.

**Ex libro Aristotelis de proprie-
tibus elementorum.**

Terra est frigida et secca. Aqua frigida et
humida. Aer calidus et humidus. Ignis

calidus et siccus.

Terra est inferius elementum: Super terram
aqua. super aquam aer. super aerem ignis.
Luna est inferior planetarum. supra lunam mer-
curius. supra mercurium Venus. supra ve-
nerem Sol. supra solem Mars. supra Martem
Jupiter. supra Iovem Saturnus. supra Sa-
turnum orbis stellarum fixarum.
Nullum animalium aptum natum est ducere vi-
tam in puro elemento.
Omne pingue supernatur propter dominium ae-
ris quod est in ipso.
Anima infunditur corpori in iussu dei.
Corpora celestia motu suo generant calorem.
Corpora celestia non sunt apta nata facere so-
luti vel aliquid ducunt.
Fluxus et refluxus maris sequitur motum lune.
Celi est elementum quintum. id est corpus quinte
essentie differens ab essentia quatuor elemē-
torum inferiorum.
Permutatio stellarum in diversis signis sup-
septimum clima est causa fertilitatis et steri-
litatis annorum.
Permutatio lune fit in omnibus duobus diebus.
Permutatio veneris et mercurii in omnibus
decem mensibus.
Permutatio solis fit in omni anno. Partis in
duobus mensibus. Jovis in. xii. anni. Sa-
turni in xxx. annis.
Stelle fixe permutantur in omnibus centum
annis uno gradu.
Celi stellati revolutio debet esse in xxxvi. mili-
bus annis.
Pris celestis nec generalis nec corruptibilis
est: sed ipse est causa generationis et corrup-
tionis istorum inferiorum.
Causa calefactionis aquarum est: quia ipsa cur-
rit super mineras sulfureas.
Ventus causatur ex vapore terre sicco.
Insectio aeris sepe contingit ex vapore vene-
roso draconum sicut contingit in montibus ar-
menie tempore philippi regis grecorum.
Causa ardens vulcani montis est: quia aqua
currit per mineras sulfureas ipsius rationa-
biliter aut aqua calefit. et fumat: et ignem emittit
Ex libro proculi de causis
Omnium causarum primaria plus inluit sup-
erius causam quam causa secundaria.

Quicqd potest causa secundaria: potest et causa primaria nobiliori et altiori modo.

Quicqd est causa cause: est causa causati.

Quis aia nobilitas tres habet operationes: quia in ea est operatio aialis: intellectualis: et diuina.

Prima causa reru creaturarum est esse.

Causa prima: superior: est omni narratione.

Cause secundarie illuminantur a lumine cause prime.

Intelligentia est substantia que non diuiditur.

Omnia intelligentia fixa et eius essentia est per bonitatem puram que est causa prima: unde causa prima est pura bonitas.

Prima causa non habet hyliacon. i. aliquid materiale: et ois intelligentia et aia habet hyliacon.

Omnia intelligentia: est plena forma. i. speciebus intelligibilibus.

Quanto aliquid est propinquius prime cause: tanto est simplicius.

Quis intelligentia intelligit essentiam suam.

Quicquid recipit in aliquo: recipitur per modum rei recipientis: et non rei recepte.

Quis virtus vnita plus est quam multiplicata.

Causa prima res creatas regit ois: preter quam committentur cum eis.

Prima causa influit bonitate sua oibus rebus vna influsione: sed res non recipient illam bonitatem omnes equaliter: sed secundum capacitatem sue nature.

Causa prima est diues per se: et non est magis diues seipsa.

Causa prima est super omne nomen quod nominari potest.

Omnia intelligentia diuina scit res: per hoc fit quod ipsa est intelligentia: et regit eas per hoc quod est diuina: unde habemus quod regere est diuinum.

Causa prima consistit in omnibus: et est secundum vnaz dispositionem: sed res ois non existit in prima causa: secundum vnaz dispositionem: sed secundum multas.

Nulla agens cuius substantia est in tempore: agit in non tempore.

Propositiones Aristotelis libri primi ethicorum.

Omnia bonum appetunt.

Cognitio finis vultus est in arte sicut signum sagitte.

Primumque bene iudicat que cognoscit: et bonum est bonus index.

Nihil differt etate puer et moribus puerilibus. Bonum ciuitatis quanto magis vel conuenius: tanto diuinius.

Conscij proprie ignorantie admirantur homines scientes.

Sermones inquirendi sunt secundum materias de quibus sunt. Idem dicit secundo.

In fortunata virtus resulget.

Quobus amicis existentibus sanctum est honorare veritatem.

Honor maior est in honore quam in honorato. Felicitas est operatio aie secundum perfectam virtutem.

Sicut vna irudo non facit ver: nec vna calida dies: nec modicum tempus facit etatem.

Nec vna virtus virtutem hominem facit: sic nec vna dies: nec modicum tempus facit hominem felicem.

Principia maxime valent ad consequentia.

Principium plus quam dimidium totus est.

Bona anime sunt maxime bona.

Omnia vero consonant.

Quicquid id delectabile est quod amat.

Melius est huius rei quam possessio: et hoc non semper: sicut patet in beatis.

Impossibile est indigentem operari bona.

Non ois felix est: quod seipsum turpissimum est.

Honor est principium virtutum.

Felicitas est premium vitutis.

Felix est sine vituperio sicut terragonus.

Finem honoramus laudamus: et quod sunt ad finem.

Felix non differt a misero nisi per dimidium vit.

Nullus est bonus vel malus per seipsum.

Ille male soluit: qui falsitatem propositionem non ostendit.

Ratio semper deprecatur ad optima.

Eactu multoties iterato fit habitus. Non parum differt sic vel sic a iuuente asuescit: imo multum.

In obscuris aperitis iestimonij oportet vit.

Exercitium temperatum: conseruat sanitatem.

Fortiter comedere: facit fortiter digerere.

Circa voluptates et tristitias est moralis virtus.

Medicine fiunt per contraria.

Circa difficultia: ars semper fit et virtus.

Tria sunt in aia: passiones: potentie et habitus.

Virtus non est passio: quia secundum passionem: nec laudamur: nec vituperamur.

Virtus non est potentia: quia potentes per naturam

rā sum⁹: boni autē z mali non sum⁹ p naturā
Virtus est habitus: quia habentem perficit: z
 opus eius bonum reddit.

Omnia autem vel rei vel virtuti consonant.
Quies enim ē somnus s̄m q̄ dicitur tediōsa
 et p̄aua.

Virtutes est habitus electius i mediocritate
 existens quo ad nos determinata ratione:
 z vt vtiq̄ determinabit sapiens.

Omnis virtus consistit in medio.
Virtus certior est z melior omni arte.

Malum est facile: z bonum difficile.
Facile non est attingere mediū: sed ipsum at-
 tingere difficile est.

Operationes sunt circa singularia.
Difficile est esse bonum.

Virtuti debetur laus.
Medium in omnibus est laudabile.

Tertii ethicorum de voluntario bono:
 z de fortitudine: z de temperantia.

Volentium est cuius principium est
 extra non conferente vim passo.
Melius est mori quam facere contra
 bonum virtutis.

Ignorantia excusat peccatum.

Consilium non est de fine: sed his que sunt
 ad finem.

Quod primum est in intentione: vltimum est
 in executione.

Homo est p̄ principium suarū operationū.

Bonum voluntarium est id quod simpliciter
 bonum est.

Bonus: singula cum ratione iudicat.

Nullus est bonus nec beat⁹: nolēs siue dolēs
 Nos sumus domini imperationum nostraz
 a principio vsq̄ ad finem.

Qualis vniq̄sq̄ est talis sibi debetur finis.

Terribilissimum omnium: est mors.

Fortitudo est aggressio terribilium vbi mors
 iminet propter bonum commune saluandū.

Milites primo fugiunt. ciues vero, permanē
 tes sunt z moriuntur.

In repentinis cognoscitur habitus.

Desiderium discipuli oportet esse secundum
 preceptum doctoris.

In naturalibus desideris: pauci peccant.

Quarti ethicorū de liberalitate: z magnifi-
 cētia z iugatorū honore: māfactu

dine verecundia: z malicia:

Laus z gratiarum actio debetur vani
 ti z non accipienti.

Diaio: virtus est bona operari quē
 turpia non operari.

Virtuosus bene vitur quibuscunq̄.

Dare non recipere liberalitas est.

Dulcitudine semper in magno corpore est. vsq̄
 parui formosi possunt dici non autem pulcri

Maximum bonorum exteriorū est honor.

Draus: honore non est dignus.

Honor est premium virtutum.

Solus bonus honorandus est secundū virtutē.

Virtuti perfecte: non sit condignus honor.

Frasci in quibus non oportet: insipientis est.

Non irasci in quibus oportet: insipientis est.

Iniriantem sustinere seruire est: seruilem de-
 sperere seruire est.

Recipere est seruire malum.

Malum si integrum est importabile erit.

Qualis vniq̄sq̄ est: talia dicit: z talia opera-
 tur z taliter vitur.

Omne mendacium: prauum est z fugiendū.

Verum: bonum est z laudabile.

Verax est laudandus. sed mendax est vitupe-
 randus.

Factor: iustissime z maxime vituperand⁹ est
Reges z ludus in vita: videtur esse necessaria

Verecundia est timor vigilationis.

Verecundia nō auerent omni etati: sed tantū
 iuuenili. vnde iuuenes verecundos lauda-
 mus. senem autem verecundum: nullus
 laudabit.

Quinti ethicorum: de iustitia.

Vnum oppositorum dicitur multi-
 citer: z reliquum.

Que simpliciter sunt bona hominibus
 pro his horant et illa querunt ipsi.

Precarissima virtutum est iustitia nec hespe-
 rus: nec lucifer est ira admirabilis.

Pincipatus virum ostendit.

Desimus est qui non solum vitur malicia ad
 se: sed ad alium.

Optimus est qui non solum vitur virtute ad
 se sed z ad alios.

Duplex est iustitia. s. totalis z partialis. partia-
 lis est duplex. s. commutativa z distributiva

Commutatio est duplex. scilicet voluntaria et involuntaria: in voluntaria est duplex. scilicet occulta et manifesta. occulta ut furtum: adulterium. manifesta: ut verbera et vincula.

Abitans reperitur minus et minus. ibi reperitur equale.

Minus malum magis est eligibile maiori. et potest regnari vel refamulari ei qui gratiam facit.

Penarius est omnium rerum melior et mensura quia est fideiusor nobis in omni necessitate pro quavis re qua indigemus.

Princeps custodire debet iustum.

Duplex est ius. scilicet naturale et legale. Naturale est id quod apud omnes habet eandem potestatem legale vero est quod constitutum est a lege.

Sacrificare diis simpliciter est naturale. sed sacrificare homini vel hoc illi vel illi est ad placitum. Lex prohibet seipsum interficere.

Nullus proprie potest sibi ipsi iniuriam facere.

Sexti ethicorum de medio et poietis anime: et maxime de prudentia et sapientia.

Non sufficit ad sciendum alicuius vi sciat in vniuersali et precise. sed oportet scire de terminatitate et distincte.

Omnis cognitio fit secundum similitudinem.

Consilium debet esse de his que possunt se aliter habere.

Consilium non est de preteritis: sed de futuris quia quod factum est: non potest fieri vel non factum esse. unde agatho dicit. genitum facere non genitum: hoc solo priuatur deus.

Perum bonum est intellectus.

Quinq; sunt in anima habitus quibus verum dicitur: videlicet ars. scientia: intellectus. sapientia. et prudentia.

Scientia est de his que non possunt se aliter habere: et de eternis.

Omnis doctrina est de precognitis.

Ars est recta ratio rerum factibilium.

Prudencia est recta ratio agibilium.

Sapientia est certissima omnium scientiarum.

Sapientia est cognitio rerum diuinarum: habens caput inter omnes alias scientias.

Iuuenes non possunt esse prudentes: quia prudentia requirit sapientiam: et experientiam que indiget tempore.

Multitudo temporis facit experientiam. Ad principia non est ratio.

Consiliata operari oportet velociter: consiliari autem tarde.

Impossibile est prudentem non existere bonum.

Habens unam virtutem habet omnes.

Septimi ethicorum. de continentia et incontinentia de delectatione et tristitia.

Sicut bestie non est virtus. sic nec malicia deo.

Homines dii dicuntur fieri propter virtutes excellentiam.

Homo prauus deterior est bestia.

Difficile est resistere consuetudini: quia similitudine nature.

Facilius est consuetudinem imitare quam naturam.

Consuetudo est altera natura.

Fama quam omnes famam vel exclamant: non ex toto perit vel deperditur.

Non oportet tantum verum dicere. sed etiam causam falsi assignare.

Dilectioni intellectuali: non est admixta tristitia.

Operationes prave bestie sunt ex natura. operationes vero malorum et prauorum hominum ex consuetudine.

Homo semper indiget aliqua delectatione quam quodam recreatione propter multos labores qui sibi occurrunt.

Maior est dilectio in quiete quam in motu.

Deus semper una et simplici gaudet delectatione.

Fortuna super excelens impedit felicitatem.

Duo disputantes melius discernunt rei veritatem quam unus.

Octavi ethicorum de amicis et amicitia.

Nullus eligeret viuere sine amicis habens omnia alia bona.

Quanto maior est fortuna: tanto magis est secura.

Duo simul viuentes: et intelligere et agere sunt potentiores quam unus.

In infortuniis: refugium est ad amicos.

Omnis homo naturaliter omnia homini amicus est.

Generatus ad genitum: naturaliter est amicitia.

Homines eiusdem generis naturaliter sunt amici: magis quam reliqui.

Simile diligit sibi simile: non pro se sed per accidens.

Amicicia est benevolentia mutua in qua est passio non latens.

Triplex est amicitia propter bonū vile: delectabile et honestū. Amicitia propter bonū vile: maxime videtur fieri in senib⁹: qz nō curant delectabile: sed tñ vtile. Amicitia vō que est propter bonum delectabile: inueniē est. Amicitia bonorum honestorum: permanens est et stabilis.

Nulli se inuicem cognoscunt nisi semel sumāt mensuram salis.

Sola amicitia bonorum honestorum intransmutabilis est.

Non est facile alicui credere de amico suo qui multo tempore probatus est ab ipso nec nū quā sibi iniustum fecit.

Distātia loci nō separat amicitia sed opationē.

Natura maxime fugit triste: et appetit delectabile.

Amutua concordia: et colloquia: factiua sunt amicitie.

Perfecta amicitia nō ē nisi ad vnū: qz qd est pfectum nō pōt fieri ad plures sed ad vnū.

Nullus debet velle amico suo multa bona.

Vniusc⁹q; maxime sibi ipsi vult bona multa.

Amicozum omnia sunt cōmuna.

Desimū est contrariorum optimo.

Regimen ē optima policia.

Rex debet debet se habere ad suos subditos sicut pastor ad oues.

Pater tria bñficia dat filio: ē sibi causa essen/ di generando: ē sibi cā nutriendi educādo et ē sibi causa discipline informando.

In quibus nihil est cōmune: in his nec ē amicitia nec iusticia.

Seruus et organum animum.

Domini ad seruū non est amicitia s̄m qd seruus: s̄ d s̄m qd homo: quia s̄m q; seruus est dissimilis. s̄m q; hō est sibi similis.

Parētes amāt suos filios sicut sui aliqd existētes filii aut parētes vt ab illis aliquid existēs.

Parentes plus amant filios quā econuerso. quia magis sciunt parentes q; filii sunt eis nati quam filii.

Matres plus diligunt filios quā patres. quia cernores sunt de eis et plus laboris habent circa eos.

Maioribus datur honor minoribus autem et indignioribus lucrum. quia honor est retributio virtutum et benefici.

Lucrum est auxilium indigentie.

Retributio possibilis esse debet non cōdigna vt patet de deo et parentibus quibus non possum⁹ equale reddere.

Pater pōt abnegare filio et nō econuerso.

Non i. ethicorū de tribus speciebus amicitie.

Magistris: dijs: et parentib⁹: non pōt reddi equiualeus.

Magis oportet mutuum dare cui qd debet reddere q̄ amicis dare.

Amici existentes propter bonū vile et delectabile. his cessantibus cessat amicitia.

Qui fingit se amicū et non est: peior est eo qui facit fallam monctam.

Quāto malicia est circa meli⁹: tāto peior ē ipsa.

Simile simili ē amicū. et ideo bonus: malum amare non potest.

Magis tenemur amicis largiri bona: q̄ ex/ trancis.

Amicabilia sunt que ad alterū veniunt ex amicitibus que sunt ad seipsum. vnde vnus/ q; maxime est amicus sibi ipsi.

Amicus se debet habere ad amicum. sicut ad seipsum. qz amicus est alter ipse.

Drausus nihil amicabile habet: nec ad seipsū nec ad alium.

Beniouolentia non est amicitia. est tamē prin/ cipium amicitie vnde ex beniuolentia diu/ terna fit amicitia.

Concordia ad amicitiam pertinet.

Benefactores pl⁹ amant beneficiatos q̄ amē tur ab eis.

Omnis artifex diligit opus suum: et etiā ipsuz magis diligit q̄ diligatur ab opere: vt patet de parentibus respectu filiozum.

Quod cū magna labore acqrit: magis diligit vt patet de hominibus acquirentibus pecu/ niam proprio labore.

Matres plus amāt filios quā econuerso.

Amicus se debet habere ad amicum sicut gē/ nu ad tibiam.

Quēadmodū ciuitas et omnis alia cōgregatio maxime videntur esse principalissimum sul sicut am homo. sed in hoic principalissimū est intellectus. ergo homo maxime videtur esse intellectus. vel intellectualis.

Ex predictis videtur q; denominatione fit a principaliori.

Nō est aīa politicū apta natū viuere.

Amicitia ē maxima bonozum exteriorū.

Melius est cum amicis & precipue cuz bonis morari: q̄ cū extraneis: & quibuscūq; alijs.

Felix: amicis honestis indiget.

Solitario difficilis est vita.

Et viuere cuz bonis sociatio quedam sit.

Accipere virtutes virtuosoꝝ beatissima ē vita

Presentia amicorum delectabilis est: tam in bonis. fortune q̄ in malis. In malis quia tristati alleuantur: amicis condolentibus & delectari in proprijs bonis.

Amicus est consolatio omni amico visione & sermone.

In omnibus oportet imitari meliorem: vel quod melius est.

Amicitia bonozum augetur bonis colloquijs & operibus: quibus viuunt. vnde a bonis bona fiunt.

Decim ethicorum: de electoꝝ & felicioꝝ.

In actionibus humanis: minus creditur sermonibus q̄ operibus.

Quando sermones dissonant in operibus sensibilter tunc contemnuntur.

Ex quibus res generantur: in his dissoluūtur & resoluuntur.

Minus virtus in corpore existēs fatigabilis ē

Quedam delectant noua: que postea non delectantur.

Quisquisq; maxime operatur illa: que maxime diligit.

Delectatio tenet operantem in opere.

Operatio delectabilior: minus delectabilem expellit. vnde amantes fistulas nō possunt audire sermonibus: vt audiant fistulātē.

Non potentes continue operari: requie indigēt

Philosophia habet delectatiōes admirabiles puritate & firmitate.

Pluma felicitas hominis consistit in optima operatione.

Primae sunt potentie respectu sui obiecti.

Speculatio veritatis est ipsa felicitas.

Vita contemplatiua melior est quam vita que est secundum hominem communem: quia vita contemplatiua est vita diuina.

Duplex est felicitas scilicet contemplatiua & politica. inter quas contemplatiua melior: quia est diuina alia aut humana.

Quisquisq; debet dirigere opera sua ad bene

viuendū sicut optimum eorum que sūt in ipso

Primum quod est in homine est intellectus.

quia licet intellectus quantitate sit minimum est tamen potentia & preciositate maximus.

Quisquisq; maxime dicitur esse principatissimus sui ergo homo potest dici intellectus quia intellectus est principatissimum hominis et quo interum habet: & denominatio fit a principaliori.

Propria operatio dei est speculatio.

Homo felix siue sapiens indiget altqualiter rebus exterioribus quia natura per se non est sufficiens speculati. s; oportet quod habeat corpus sanum. cibum & reliquum famulātū non tamen indiget magnis & multis rebus quia non oportet felicem: dominum terre vel maris esse.

Moderate diuiti. non minus agunt bona quā potentes. immo etiaz magis. vnde dicit salomon. moderate diuiti sunt felices quia magis habent secundum intellectum: vel secundum virtutem possunt operari.

Homo secundum intellectum operans & hoc feliciter & bene curans optime est dispositus & de his amantissimus deo esse videtur.

Homo sapiens maxime est felix.

Sermones consonantes operibus sunt acceptandi. dissonantes vero despiciendi sunt.

Non facile ē homines ex antiqua cōsuetudine transmutare per sermones

Multi magis obediunt coacti necessitate quā sermone.

Quidam sunt dispositi ad virtutes ex natura quidam vero ex consuetudine. quidam autem per doctrinam.

Ad hoc q̄ doctrina habeat efficaciam in auditoribus. animā auditoris bene oportet esse dispositam sicut terra ante q̄ semen nutriat.

Oportet bonos prouocare ad virtutes per premia. malos autem per penam. in sanabiles totaliter exterminare.

Aristoteles auctoritates. ex libro ieco / nomicorum.

Constituta est domorum vel ciuim pluralitas predijs & possessionibus abundans: ad bene viuendum ordinata.

Communicatio vel coniunctio viri & femine in animalibus irrationabilibus ē solū gratia. p

lis procreande. in hominibus aut nō solum

d

Uti gratia etiam gratia alteri utilitatis. ut inuenit a filius potentibus parentes impotentes in senio effecti. et ut qui parentes potentes existentes fecerit filius impotentibus: recipiant a potentibus senio effecti.

Natura fecit unum animalium conjugaliu forte. scilicet masculinum: ut uisceratur pro fortitudine sibi illata. aliud uero fragile. scilicet feminam: ut magis se custodiat pro timore.

Vir non debet iniuriari femine. ne femina iniurietur sibi.

Iniuriari femine est coire cum extranea muliere et conuerso.

Oporet uirum puellam ducere in uxorem: ut doceat eam bonos mores.

Dissimilitudines morum inter uirum et feminam nequaquam sunt amande.

Due sunt species seruorum. curatorum et operatorum.

Oporet seruis dari opera et victum sufficientes quod sine mercede impossibile est dominari.

Nemo aliena et propria simul curat.

Quidam interrogatus. quid magis ipingnat equum. respondit oculum domini. Alius uero interrogatus quale sterus optimum. respondit pondus uestigia domini.

Impossibile est negligentibus dominis: seruos solictos esse.

Nunquam oportet domum esse sine custode sicut nec ciuitatem.

Surgere de nocte ad sanitatem et philosophiam: et ad bonam dispositionem est utile.

Nec questus uestimentorum dominus forma nec auri multitudo tanta est ad uirtutem quanta est modestia in opere quolibet. et desiderium honeste atque compote uel compositae uite.

Quanto quis diligentius obsequit: tanto maiorem gratiam obtinebit.

Nisi parentes necessaria uite filiis dederint ex cusabilem adinuicem poterunt habere causam.

Maximus honor est sobrie mulieri: si uidet uirum sibi castitate seruare. et de nulla alia muliere curare. sed pro omnibus propriam fidem estimare.

Si mulier cognouerit sibi instum et fidelem uirum. et ipsa etiam iusta et fidelis erit.

Multo grauius fert aliquis: si honore suo priuetur. quam si bona sua auferantur.

Nec debet homo sanemctis ubique et ad quamcumque mulierem mittere semen suum.

Aristotelis auctoritates libri primi politicorum.

Homines ratione et intellectu vigentes naturaliter domini sunt et rectores aliorum.

Natura non facit unum instrumentum: nisi ad unum opus.

homo naturaliter est animal politicum et civile.

Natura nihil facit frustra.

Nulli aliorum animalium sermo habet nisi homo.

Homini natura sermonem dedit.

pars separata a toto uel a composito non remanet nisi equiuoce.

homo solitarius aut deus aut bestia: aut nullo indiget aut nulli conuenit.

Sicut optimum animalium est homo lege fruens: sic pessimum animalium est homo a lege et iusticia separatus.

Scitissima iusticia est habens arma.

Sine necessarijs impossibile est uiuere.

Seruus naturaliter non est superior hominis sed alterius.

Opus quod fit a melioribus semper melius est.

Animal consistit ex corpore et anima inter que anima est regens naturaliter: corpus uero rectum.

Anima naturaliter dominatur corpori: sicut dominus seruo.

Utile est corpus regi ab anima.

Utile est omnibus alijs animalibus regi ab homine.

Regens naturaliter dignius est recto.

Masculinum dignius est naturaliter feminino.

Virtus et malicia: determinant seruos et liberos: nobiles et ignobiles.

Homines dignum reputant ex bonis fieri bonum: sicut ex homine hominem.

Dupliciter dicitur seruus: uno modo secundum naturam: alio modo secundum legem positam.

Non est possibile uiuere sine cibo.

plurimum genus hominum ex terra fructibus domesticis uiuit.

Natura fecit omnia animalia preter hominem.

Duplices sunt diuitie. scilicet naturales et artificiales: naturales possessiones pecunie: artificiales uero possessiones pecunie.

Desiderium diuitiarum uadit in infinitum.

facile est ditari philosophis: si uolunt.

Magis et minus diuersificant speciem.

Consilium mulieris est inualidum: pueri autem imperfectum.

Silentium mulieris prestat ornamentum.

Secundi politicorum.

Quæ sunt socij vnius ciuitatis.
 Quod plurimozū est cōmune: mini-
 me curam solitur: quia de proprijs
 maxime curant homines: de cōmūibus
 autem minus vel minime.

Multi serui quādoq; deterius seruiūt paucis
 Opus ē ciuitatis: vt vna sit sū amicitiam.
 Amicorum cōmūia sunt omnia.
 Putare aliquid proprium esse incurabile: est
 ad delectationem.

Omnisq; maxime z naturaliter amat seipsū.
 Amicis auxiliari vñ delectari delectabilissimū ē
 Bonum opus est ab aliena muliere abstinere:
 propter temperantiam.

Pecunia seditionē efficit z malignitatem.
 Populares homines discordant propter in-
 equalitatem possessionis: generosi autē pro-
 pter inequalitatem honoris.

Qui delectari velit sine tristitia: ad philoso-
 phiam recurat.
 Omnis ciuitas artificibus indiget.
 Reges inonestas licet maxime sint in vsu
 aboleri licet.

A mulieribus male regitur ciuitas.
 Melius est mulieris dotem modicam vñ me-
 diocrem esse: q̄ magnam.

Melius est iudicare sū leges z literas q̄ ex
 propria sententia vñ sententia.

Magnoꝝ dominozum constituta: si viles sue
 rint multum ledunt ciuitatem.

Impossibile est indigentem bene principari z
 studio vacare.

Onum opus optime fit ab vno.
 Tertij politicoꝝ.

Ciuitas est quedam multitudo ciuiū.
 Ciuitas non est vna propter cosdes
 muros: sed propter eandem policia

Policia est ordo quidā inha-
 itantium ciuita-
 tem in principiando z in subijciendo.
 Non idem est bonus vir: z bonus ciuis.

Non contingit cum bene principari: qui nō
 sub principe suat.
 Prudentia proprie ē virtus principis.

Optima ciuitas non fert bananum. i. vilem
 artificem esse ciuem: vñ principem.

Quicūq; sunt vni necessitat: ministrantes di-
 cuntur serui: qui autem pluribus: cōmuni-
 ter dicuntur mercenarij z bananū.

Quicūq; pollice intēdūt vilitatē cōmūē: re-

cte sūt iusti: quūq; aut intēdūt vilitatē ppriā
 vitiosi sūt: z rectay policiaꝝ trāsgressores.

Oportet bonā ciuitatē de virtute esse sollicitā.
 Vitiosoz meli⁹ est pncipari q̄ multos alios
 Sine iusticia impossibile ē habitari ciuitatem
 Meli⁹ ē ciuitatē regi viro optimo q̄ lege optia
 Ingenuitas est virtus generis.
 Turba multa melius iudicat: q̄ vnus trū.
 Pars nō est apta nata excellere suum totum.
 Quartij politicoꝝ.

Non solum oportet policia a principio in-
 stituere: s; etiā ipsa oportet corrigere
 Ciuitas nō cōstat ex vna parte: sed ex
 multis: quaz vna pars sūt agricole: secūda
 artifices manuales: tertiā q̄ negociantur
 circa forū: quarta mercenarij: quinta propu-
 gnatores z armigeri quos in ciuitate neces-
 sariū ē existere: si nō debeāt inimicis hūire.

Qui alteri seruit non ē per se sufficiens.
 Sine principibus impossibile ē esse ciuitatem.
 Litteris vacare: non existentibus prouentib⁹
 est impossibile.

Ingenuitas siue nobilitas ē virtus z diuitie
 antique.

In oī ciuitate sunt tres species hominū. i. diui-
 tes paupes z medicantes: inter quas opti-
 mi sunt mediocres: qz mediū sp̄ est optimū.

Media bonoz possessio exteriorū est optima
 quia facillimū est rationi obedire.

Nō nimis est pulcrū: nimis forte nimis inge-
 nuū: nimis diues: aut cōtrariū his. i. nimis
 sedū: nimis debile: nimis ignobile: nimis
 egenū: z pl⁹ q̄ nequā: difficilē rē sequitur:
 quia quidam eozū sunt iniuriōse: quidam
 vero astuti z experti z valde nequā.

Qui nimis potentes sunt z diuites: nec subij-
 ciuntur nec volunt subijci.

Qui nimis viles sūt z egeni: neciūt pncipari
 Mediocres ciues magis saluant in ciuitate: qz
 ipsi nō desiderāt aliena sicut pauperes. nec
 alij pauperes existentes bonū substantiā de-
 siderant. et ideo nec iustas panunt: nec frau-
 de faciunt. qua propter sine periculo viuūt.

Maximum eufortunium est ciues mediocrez
 substantiā habere tāq̄ sufficientem eis. qz p-
 tales bene regitur ciuitas.

Quāto magis aliq; d; accedit ad mediū: tāto me-
 lius. quanto magis distat a medio: tanto pe-
 ius est.

Magnae civitates magis sunt sine seditione
q̄ parue. qz multū est ibi remediū.

In magnis negociis oportet vnum negotiari
ad vnum opus quia melior est cura intenta
circa vnum. q̄ circa plura.

Quinti politicorum.
Quod est plus est in equale vniciū.
Propter inequale fit seditio vbiq̄.

Nobilitas generis z diuitie: principia z fontes
sunt seditionum.

Nobilitas est virtus que in paucis inuenitur
quia nobiles et boni nusquam inter centum.
alii autē multi i multis locis.

Minores vt fiant equales sedicionem faciunt
equales vero vt fiant maiores sedicionem fa-
ciunt et ipsi.

Quod est parum quasi nihil disert ab eo quod
est nihil.

Omnis diuersitas videt facere sedicionem.

Seditioes que parue sunt primo: que sunt in
ter duos inualescunt

Principium videtur esse dimidiuz vel plusq̄
dimidiū totius.

Pater z filius simul principari non debent:
nec minor z senior frater.

Si sint plures fratres senior semp debet prin-
cipari.

Qui querūt quod equale est: coguntur primuz
inducere adiutorem.

Politicie maxime dissoluūtur ppter iusti trans-
gressionem.

Contraria contrariorum sunt factiua.

Parue expense sepe facte psumāt substantiam
periculofum est principi: subdito dare ma-
gnos honores.

Rex iustitiam conseruare debet.

Contumelia est causa ire.

Quod volunt potentes agūt omnes.

Regnum saluatur per amicos.

Malus malū mutat ad impossibilia.

Nullus manū naturaliter mutat ad impossibilia.

Non de facili pōt inuadi qui est sobrius. sed q̄
est ebri⁹ nec qui est vigil: sed q̄ ē dormiens.

Principes ne iuassibiles vl i maxilis sint ebrie-
tates z somnū debent euitare.

Princeps deicola debet esse: quia min⁹ timēt
homines iniustū pati a principe: si deicolaz
ipsum putant esse.

Princeps deicola debet esse pl⁹ z min⁹ ciuiū.

Portet principē bonos honorare: z ipsemet
honores eis distribuere. supplicia autem dis-
tribuere non per se: sed per alios.

Princeps nullū magnū virū toti⁹ sui domini
debet facere custodem.

Si princeps aliquem a potestate sibi tradita de-
ponere velit: gradatim hoc debet facere et
non simul auferre totam potestatem.

Sexti politicorum.

Omnis libertatis ē viuere vt vult aligz:
quia seruus non vult z vult.

Duralitas personarū in electione presertur
paucitati. similiter magnitudo dignitatis p-
fertur.

Optimus populus est q̄ terre cultiuus est.

Agricole qui non habēt necessaria circa opera
morantur z aliena non concupiscunt.

Agricole magis appetunt lucrum q̄ honores
z ideo dilectabilius est illis laborare q̄ prin-
cipari.

Non facile est permanere ciuitatem sine legib⁹
z consuetudinibus compositam.

Paucum malū cito negligitur: multuz autem
factum magis in oculis est.

Quanto aliquid peius: tanto maiori indiget
cautela.

Necessarium est in omni ciuitate: aliquid vēdi
z aliquid emi.

Prauos non est securum facere dominos:
quia ipsi magis indigent custodia aliorū: q̄
possint alios custodire.

Portet in ciuitate aliquos esse curam deozuz
habentes. s. sacerdotes.

Septimi politicorum.

Triplex est bonū. s. bonū anime: bonū
corpore: bonū extrinsecus adueniens

Sine quatuor virtutibus cardinalib⁹. s. for-
titudine: temperantia. iustitia: prudentia ne-
mo dicitur beatus

Omnis excessus rerū: vel nocet vl nihil pficit
Anima preciosior est corpore: z omni possessio-
ne z omnibus aliis bonis.

Bonum anime preciosius est omnibus bonis

Teste deo: i bonis exterioribus nō est felicitas
qz ipse felix est qui nullo bonozum exteriorū
vitur.

Duplex est felicitas. s. contemplatiua. z poli-
tica. inter quas cōtemplatiua est melior.

Bene regere optimum z elegissimum est

Non est possibile policiaz esse oportuna : sine moderata abundantia.

Felicitas perfecta est vsus virtutis.

Potentia est in iuniorib⁹ prudentia at in seniorib⁹

Inter omnia aialia solus homo rationem habet

Necessē ē futurū pncipē subditū esse vel fuisse

Finis generationis in viuis vt plurimū ē nu-

mer⁹. lxx. ānoꝝ. in mulierib⁹ qnāgita ānoꝝ

Mulieres cōiugari cōgruit: circa etatē ānoꝝ

xviii. viros vero circa etatē. xxxvi. annoꝝ

Iuuenū cōitus p̄cauus est ad pueroꝝ p̄crea-

tionē: similiter senū: viroꝝ vero ē bonus.

Lactis alimentum: maxime familiariter ē cor-

poribus pueroꝝ.

Bonum est pueros esse sine vino.

Iuuenes suut custodiendi : vt nec dicant nec

audiant malum vel turpe aliquod : qz ex

dicere et audire aliquid turpium: de facili fit

facere aliquid turpe.

Iuuenes maxie ab ebrietate custodire oportet

Omnia amamus: p̄mia magis.

Ars supplet defectum nature.

Octavi politicorum.

Omniane omnū debet esse studiū.

Omnia laboris requie indiget.

Ludus fit p̄pter requiem.

Musica valet ad deductionem temporis et ad

delectationē: et ideo pueris studere valet in

musica.

Nō solū pueri erudiendi sūt in arte vili et ne-

cessaria: sed etiā in artibus liberalibus et ho-

nestis: vt est literarū eruditio: etiam in artibus

delectabilibus: vt est musica.

Requies de necessitate ē delectabilis: quia est

medicina tristitie: que consistit in labore.

Musica est potens leuificare homines.

Mia naturaliter delectat in musicis melodijs.

Melodia iratos et alijs passionib⁹ occupatos

sepe alleuiat ipsos letos faciens.

Ebrietates homines impetuosos facit.

Auctoritates ex libro Aristotelis de regimine principum.

Eo nihil est difficile: et sine eo nihil ē

possibile fieri vsq; possideri.

Quicqd datur indignis perditur.

Summa bonitas in rege est abstinentia a pecu-

niis et possessionibus subditorum.

Tunc solent homines timere regem: quando

vident ipsum timere deum.

Summa sapientia est in rege: seipsum regere:

Donorificitia ē in rege: a multo loq; se abstinere

Nimia familiaritas contemptū parit.

Nihil apētendū quod transitorioꝝ est: sed spero

tibi diuitias immortales appetendas.

Purige semp cogitationes tuas in bonum.

Noli te inclinare ad cōiū mulierū: qz cōiū q̄

dam proprietatis est porcorum.

Que tibi gloria erit si exeres vitium irratio-

nabiliū et aialū actus brutorum.

Cortus ē destructio corporis et abrenatio vite

laue effundere sanguinē humanū.

Facta p̄terita certa documenta dant in futuris.

Adinorē ne cōtemnas: qz minor ascendere pōt

ad honores: et tūc potior erit ad nocendū.

Noli penitere p̄pter p̄terita: qz hoc p̄prium

est debilium mulierum.

Deus gloriosus nihil ociosum siue vacuū fecit

in natura.

Apd potentiam intellectus nihil est difficile.

Euncta sunt scibilia via rationis.

Futura si p̄sciuntur: lenius tollerātur: et p̄u-

dentius amantur.

Cōseruatio sanitatis melior ē omni medicina.

Abstinentia a comestione nimia: et superfluitate

est summa medicina.

Necessitas non habet legem.

Consuetudo est altera natura.

Abitatio cōsuetudinis nō ē subita s; successiua

inferiora a superioribus reguntur.

Iustitia regentis vtilior est subditis: q̄ ferti-

litas temporis.

Consilium est oculus futuroꝝ.

Nobilissimū animalū est homo.

De futuris nō est narratio sed de factis.

Exemplis vitimur in docendo vt facilius intel-

ligatur quod dicitur.

Ex lib. aristotelis de bona fortuna.

Sine exterioribus bonis quoꝝ dñia est

fortuna nō contingit felicem esse.

Obi plurimus intellectus et ratio: ibi minima

fortuna.

Obi vero plurima fortuna ibi minimum intellect⁹

deum dignificamus existentem dominū: vt

digne distribuat bona et mala.

Deū nō videre simile ē p̄cauoꝝ curā habere.

Appetū naturalis: naturaliter tēdit in bonū.

Illi sum bene fortunati: qui cūq; directe agūt:

cum ratione vt in pluribus.

Quid meli⁹ intellectu & scientia: nisi deus.

Deus bene videt presentia: & p^{re}rita & futura.

Bona fortuna est appetitus naturalis factus
vel datus a deo mouente totam naturã vel
corpora naturaliter.

Auctoritates ex libro aristotelis de
pomo & morte.

Sapius philosophia videtur mihi esse
res diuina.

Mors nihil aliud est: nisi recessus
anime a corpore.

Sapiens letari debet de morte sua. & nõ dolere

Philosophia docet homines suum cognoscere
re creatorem.

Docentes alios mentiri nõ debent.

Logica similis est scorpiõ in tyriacha: qui lz
profert venenum: tamen in tyriacha existens
remedium prestat: dolorem patienti.

Beata anima: que non fuerit infecta prauis ope
ribus huius mundi.

De anime peccatrici: que non habet posse re/
deundi ad locum suum. quia turpia opera de
lectabilis corporis ipediunt ascensũ ei⁹ sursum.

Auctoritas ex epistolis ad Alexãdrũ.

Aristoteles alexandro bene agere.

Adulto melius est habere animam
habentem scientias quam habitum
corporis videre bene indutum.

Eos qui viuuntur ratione & cum hac omnia vo
lunt agere: tanq̃ bonos & optimos existen
tes laudamus. eos autem qui sine ratione
aliquid faciunt: tanq̃ crudeles & rudes & be
stiales existẽtes odimus:

Sicut vita sine tristitia delectabilis est: ita scien
tia rationalis: & sensata amabilis est.

Concupiscentia & ira & ceteris similibus. reliq̃
viuuntur animalia. ratione autem nulluz ani
malium viuit. nisi homo solus.

Suadeo tibi attendere rationibus philosophiẽ
Sicut conseruamentum corporis est sanitas:
ita conseruatiuum anime est eruditio.

Eruditione precedente: non contingit peccare
circa actionem.

Si oculis cordis videre delectabile est. anime
oculis acute intueri mirabile est.

Sicut dux est saluator exercitus sic ratio erudi
tione viue est dux anime.

Auctoritates epistolaz Senecæ ad Lucillũ

Orpissima est iactura: que per negli
gentiam fit.

gentiam fit.

In hoc fallimur q̃ mortem non prospicimus
magna pars eius iam preterijt.

Omnia o lucilli aliena sunt: tẽpus tm̃ nostrũ ẽ.

Omnes ignoscunt nemo succurrit.

Nõ puto pauperẽ cui q̃stulicũq̃ sup est satis ẽ
Nusquam est qui vbiq̃ est.

Non ne o lucille: peregrini multa hospicia ha
bent nullas amicitias.

Non prodest corpori cibus: qui statim sump
tus emittitur.

Nihil ita sanikatem impediũ: sicut crebra reme
diorum mutatio.

Non venit vulnus ad cicatricem: in quo me
dicamenta suce sine tentantur: nec conuale
scit planta que transfertur. Unde nihil tam
vile est: quod in suo subito tantum proficit.

Fastidientis stomachi ẽ multa degustare. que
vbi varie sunt & diuersa inquinant: nõ alit.

Honestas res est leta paupertas.

Nõ qui parum hz est pauper: sed qui p^{ro} cupit
Errat ille qui amicũ in atrio querit in conuiuio
probat.

Nullus habet maius malum occupatus homo
& bonis suis obfessus q̃ q̃ amicos sibi pu
tat. quibus ipse non est.

Cum amico omnia delibera sed de amico p̃sus
Drunq̃ vitũ est omnibus credere: vel nullũ.

Desinum est: q̃ auctoritatem habemus senũ
viris vero puerum.

Neminem eo fortuna prouerit vt non tantum
illi minaretur quantum permisera.

Nulli fortune credere. In momento enĩ ma
festas vertitur Ademento quod mare euer
titur: eodem die vbi nauigia luserunt ibi
dem forbentur.

Infirmi animi est pati non posse diuitias.

Nullius bonis iocũda est possessio sine socio.

Unum exemplum luxurie atq̃ auaritiẽ: mul
tum facit mali.

Ann illis conuerfari debes: qui te meliozes
facuri sunt.

Allos etiã admittere: q̃s tu meliozes facere po
teris.

Quid est turpi⁹: quam senem viuere iũpiciẽ.

Id agendũ vt nõ seruiamus verbis sed seho⁹

Quid refert qualis tuus status sit: si tibi vi
detur malus:

Sic viue cum hominibus tanq̃ deus videat.
Sic viue vel loquere cũ deo tanq̃ boies audiat

Quidam nunq̄ magis q̄ cum eruberit timē
di sunt quasi omnes verēcūdiā effuderint
Magna pars peccatorum tollitur si peccatori
testis assistit.

Nemo tam senex est vt in p̄be vnū diē speret
Dnus dies gradus vite est.

Ille beatissimus est ⁊ securus sui possessor qui
certissimum sine sollicitudine expectat.

Sine studio philosophie eger est animus.

Nō iubeo te semper isistere libris. aut calamis
scripture pugilaribus: dandum est enim in
teruallum animo. nō vt respuat sed vt acuaf

Scio neminem posse beate viuere sine sapien
tie studio.

Subtilitas animi ciboꝝ copia impeditur.

Beatam vitam perfecta sapientia efficit.

Philosophia nō cōtingit in verbis s; in rebꝰ

Philosophia animū format ⁊ fabricat: vitam
disponit ⁊ actiones regit: agenda ⁊ omitten
da demonstrat: sine hac nemo securus est.

Natura modicꝰ petit. opinio immensum.

Naturalia desideria sunt mala: Ex falsa opi
nione nascētia.

Non potest illi secura vita contingere: quide
illa perducenda nimis cogitat.

Adultis ad philosophandꝰ obstitere diuitie.
paupertas expedita secura est.

Nihil est quod nos a philosophia reuocet. nec
paupertas nec indiligētia alicuius rei.

Non est in rebus vitium sed ipso animo.

Nihil differt vtrꝰ egrum in ligneo lecto aut i
aureo colloces quocūq̄ illum transfuleris
morbum suum secum transfert.

Nihil differt vtrū animus eger in diuitiis aut
in paupertate ponatur: malꝰ suū illū sequitur

Nemo dignus est nisi qui diuitias cōtempnit
Philosophia nos facere docet: nō dicere.

Magnus est ille qui non diuitiis pauper est.

Nemo diues noscitur.

Deiores morimur quam nascimur.

Si quis percepit philosophiam securus mori
tur sicut nascitur.

Incertum est quo loco mōs expectet: Ita tu
ea omni loco expectes.

Sola virtus prestat gaudiū ppetuū ⁊ securū.

Bonū nec vedit nec emit: imo si venale esset
nō haberet emptorē: sed malū quotidie emit
imo iniciū salutis ē notitia peccati.

Qui peccare se nescit corrigi nō vult.

Generosus est animꝰ cōcītatus ad honesta

Magni res est animi: contemnere magna.

Nemo bonus est sine deo.

Quid stultus in boie q̄ laudare aliena.

Non faciunt equum meliorem ameni srent.

Nemo gloriari nisi de suo debet.

Lauda homines in eo quod nec dari. nec cripi
potest: ⁊ quod est. p̄prium hominis: sed hoc
nec est; domus: nec vestis pulcra nec familia
formosa. sed animus ⁊ ratio perfecta.

Si aliquid bonū est hoc philosophia ē: q̄ talia
non inspicit.

Philosophia platonē non nobilem accepit: s;
nobilem facit.

Omnes ignoscunt: nemo succurrit.

Philosophie seruicias q̄ ipsi seruire libertas ē:
⁊ nobilem facit.

Philosophia malū recitat: si eligit. s; oibꝰ lucet

Sic cū inferiore viuas quē admodū cū superiore
viuere velis.

Nulla seruitus turpior. q̄ voluntaria.

Nihil est quod pertinax opus ⁊ diligens cura
non expugnet.

Alienū ē quicq̄ optando pertinet vel euenit.

Si vis amari tunc ama.

Quicq̄ iratus ē alicui. nō leuiter arte vincit.

Philosophia apud oēs ⁊ apud seipos bonorū ē
Nunq̄ in causam inualefcit nequicia.

Nunquam sic contra virtutes coniurabitur.
vt non nomē philosophie sacrum ⁊ venera
bile permaneat.

Generosos animos labor nutrit.

Seipsum felicē facies si intellexeris illa esse bo
na quibus virtus est admixta. Et turpi q̄
bus malicia est admixta.

Quid est bonū nisi bonorū scientia.

Quid est malum nisi rerū imperitia.

Hoc est summū bonū quod si te occupat icipis
esse deorum socius. non simplex.

Ad summū bonum tutū est iter.

Faciliū est ad quod te natura instruit: dedit
eni tibi illa que si nō deseris par deo cōsur
ges. Sed te parē deo pecunia nō facit: quia

deus nihil taliū habet nec pretextā: q̄ deus
nudus est: nec fama nec ostentatio tui in po
pulo: q̄ deū nemo nouit: nec turba suoz te

frequentantiū: q̄ deus maximꝰ ⁊ potentissi
mus vebit oia: nec forma: nec vires: q̄ ni
hil bonū est quod non patiat̄ur vctulacem.

Quid ergo te parē faciet certe anim⁹ rōnis
 bonus ⁊ magn⁹. Nihil aliud nocet q̄ deū
 in humano corde hospitatum.
Dulcī noscīt qui ignorat p̄ncipia toti⁹ operis
Ad philosophiam te transfer si vis esse sanus:
 si securus: si liber.
Si vis omnia tibi subijcere: te subijce rationi.
Multos enim reges: si ratio te rexerit.
Arma rationem: ipsa enim contra fortissima
 te armabit.
Multimū p̄ficit sermo: qui paulatim irre/
 pit animo.
Remedia nō p̄sunt: nisi minorentur.
Plato ait: nemini regē ex suis esse ortū: sed
 omnia ista varietas miscuit: ⁊ scōrū ⁊ deorū
 sum: quia fortuna iactavit.
Non refert q̄ multos liberos: sed quā bonos
 habere.
Dirga omne murmur compescitur.
Philosophia promittit tibi vt me parē deo
 faciat.
Pictus est q̄d minim⁹: ⁊ adhuc p̄cto min⁹.
Dociles nos natura edidit: ⁊ rōnem nobis de
 dit imperfectā: que tamen perfici potest.
Omnia impedimenta dimitte: ⁊ vāca bñ mē
 te apud p̄hosophiam.
Ad philosophiā totā mentē cōuerte: huic assi/
 de: hanc cole: ⁊ tunc ingens interuallum ē
 inter te ⁊ homines: omnes mortales tu an
 tecedes: ⁊ dii non multum te antecedent.
Ocium ⁊ solitudo non decent bonum.
Subtilitas est sine facultate.
Omnia nemo habere potest.
Singulis rebus modum adhibeas.
Omnis ars est imitatio nature.
Conceptus cordis certa est libertas.
Non ex deformitate corporis sedatur anim⁹
 s; ex pulcritudine anime sedatur corpus.
Homo nihil aliud est q̄ in corpus humanum
 diuini spiritus pars immersa.
Nullum malum sine eustugio.
De cōtempta res homo: nisi supra hūmum
 se erexerit.
Nulla victoria maior est: q̄ vīta domuisse.
Pincipiū in rebus humanis est arēgere ani/
 mū supra ⁊ promissa fortune: ⁊ leto animo
 aduersa posse tollera.
Sapor pabuli manet in lacte: vis vini in aceto
 q̄ nulla res est que non sapit naturam ex qua

nasctur. ⁊ cetera.
Autoritates libri senece de moribus.
One peccatum actio voluntaria est.
Disciplinā: bonos mores facit.
Id sapit vniūq̄q̄ quod didicit.
Bona consuetudo excutere debet: quod mala
 instruit.
Bene decet loqui. bene decet tacere.
Quod animalū virtuosissimū est boi: alter bō
 dolor patientia vincitur.
Libentius audias q̄ loquaris.
Quod tacitum esse velis: nemini dixeris.
Monstro similis est auaritia senilis.
Quid tibi dulci⁹ q̄ habere amicū cum quo
 omnia sic tecū loqui audeas.
Prius q̄ p̄mitas delibera. sed cum promi/
 seris statim facias.
Nil petas quod negaturus fuisti.
Idacē habeas cū hominibus: bellam cū vitis
Bonū ē laudari sed p̄stari⁹ est esse laudabile
Que sūt maxie diuitie: nō desiderare diuitias
Quis plurimum habet: nimīū cupit.
Que est maxima egestas: auaritia.
Quis est pauper: qui sibi videtur pauper.
Spes p̄mi solatium facit laboris.
Qualis materia: talis oratio.
Pecunie vsū habere oportet. sed ei se iure
 non oportet.
Diuitiis vtendū est. sed eis abutendū nō est.
Fortior est qui cupiditate vincit. q̄ qui hostes
 vincit.
Ibi est confessio ibi remissio.
Quētissimā vitam agerēt homines. si hec p̄
 nomina tollerentur. tuum. s. ⁊ tuum.
Ibi crede non potes esse diues ⁊ scilicet.
Auribus frequētius vtere q̄ lingua.
Quicquid dicitur es anteq̄ alius dixeris: tibi
 dicas.
Qui nescit tacere nescit loqui.
Scire vti paupertate. maxima libertas est.
Nunquam scelus scelere vincendum est.
Peciora sunt tecta odia. q̄ aperta.
Autoritates senece ex libro
 de forma vite.
De duobus diffinias. sed suspensa tene
 substantiam. i. sententiam.
Adendatium specie veritatis occultes.
Que apud te habes. nō tanq̄ aliena seruabis
 sed p̄ te tanq̄ tua dispone ⁊ vtaris.

Sapiens fallere non vult. falli autē nō potest.
Cuiusque facti causam inquire.

Cogitatio tua: nunquā recedat a vero.

Lauda parce: vitupera partius

Similiter reprehensibilis ē nimia laudatio: et imoderata vituperatio. illa qdem adulatione ista vero malignitate suspecta est.

Testimoniū veruati non amicitie reddas.

Cum consideratione pmitte: plentius q̄ pro miseris presta.

Nō semper in actu sis: sed interdū aīo requiē dato: et requies ipsa plena sit sapiētie studiis et cogitationibus bonis.

Nec te moueat dicentis auctoritas: nec quis dicat: sed quid dicatur attendito.

Donestū et magnū vindicte gen^o: ē ignoscere

Non ascribas tibi quod non es: nec maior q̄ es videri velis.

A verbis turpibus abstineto.

Interdū seriis misceas iocos: sed tēperatos.

Risus tuus crit sine cacbinno.

Esto fugax vitiozū inozum. aliozū vero non vitiosus scrutator: nec acerbis reprehensor

Nec extollas quēq̄: nec cicias vel deprimas

Senior esto iudicio q̄ sermone.

Clementie esto cultor. seuitie detestator.

Cunctis esto benignus. Nemiū bland^o: paucis familiaris omnibus equus: ad iram tardus. ad misericordiam pronus: in aduersis firmus: in prosperis cautus et humilis.

Inferiores superbiendo nō cōtemnas. Superiores ratione vincendo non timeas.

Rumoribus minime sis credulus.

Sapientie cupidus et docilis.

Que nosti sine arrogātia: postulātū impartiaris. et que nescis sine oculatione ignorantie tibi postula impartiri.

Cave ne parcus sis.

Peum amabis: si illum in hoc imitaberis: vt velis omnibus prodesse: nulli nocere.

Auctoritates senecę de beneficiis

Nillum beneficiū dandū est negligētī.

Dign^o ē decipi: q̄ decipiēdo cogitauit

Qui beneficiū non reddit: magis peccat q̄ q̄ non dat citius.

Cum beneficia in vulgus largiri institueris: multa perdenpa sunt: vt vnū bene des.

Num beneficiū bene datur: multozum amīsozū damna saluantur.

Beneficiozū memoria senescere non debet.

Beneficiū nō potest manu tāgi: sed in animo geritur nec aurum nec argentum: nec aliqd taliū beneficiū est: sed ipsa tribuētis volūtas

Non refert quid aut quādo datur: q̄ beneficiū nō in eo qd datur cōsistit: sed in dantis aīo.

Multo gratius venit quod facili: q̄ qd plena manu datur.

Primo necessaria sunt danda: deinde vilia: deinde iocunda atq̄ mansura.

Videam^o ne mittamus munera supuacua: vt femine arma: rustico libros: aut studiis dedito retia.

Decunia ingens si nō rōne: vl̄ recta volūta ta data ē nō est beneficiū sed thesaurus.

Dare debemus quomodo velle mus accipere ante omnia libenter et cito.

Ingratū est beneficiū quod diu manū dantis adhaesit: qd quis egre dimittere visus est: et sic dare tanq̄ sibi arripiatur.

Caveamus ne aliqd more interueniat in dando: ne deliberasse videamur.

Gratissima sunt beneficia q̄ sunt parata facilia occurrentia: in quibus mora nulla fuit: nisi accipienti verecundia.

Ille nō tulit gratis q̄ cū rogasset accepit: vnde optimū est preuenire desiderium rogātis.

Illud beneficiū est iocundum quod alicui obuiam venit.

Tarde velle nolentis est.

Beneficiū ab homine duro aspere datū panis lapidosus vocatur: quem esurienti accipere necessariū sit esse acerbum.

Celeritas multū facit. mora multum aufert.

Qui dedit beneficiū taceat: narret autē q̄ accepit.

Nil ita vitādū ē in dādo beneficia sicut supbia

Dabo egeni sed non vt ipse egeam.

Succurrā perituro sed non vt ipse pereā.

Referre gratiam facile est.

Non referre gratiam turpe est.

Ingratus est ille qui beneficiū accepisse negat quod accepit.

Ingratus est qui se dissimulat.

Ingratus est qui non reddit.

Ingratissimus est omniū: qui oblitus est.

Turpissima vox est in beneficijs reddere in quolibet scelere supplicij sceleris.

Nulli vir^o ē preclusa: omnibus patet: omnes admittit: omnes inuitat egenos: et seruos reges et exules non eligit donū necessus. sed nudo homine contenta est.

Regnum ē nolle regnare cum posses.
 Nihil sine ratione faciendum est.
 Non ē aliq̄ bñficiū: nisi ū rōne facti datus est
 Videndū est ⁊ considerandū: quid: cui: qua/
 liter: quando: vbi: ⁊ quare sit dandū.
 Turpissimū gen^o bñficiū ē inconſulta donatio
 Multo grauius est: male dedisse beneficia q̄
 non dedisse.
 In dando bñficia eligendus est vir simplex:
 memor gratus: alieni abstiniens: non sui
 auarus ⁊ maxime beniuolus.
 Non est turpe remutare consilium.
 Multo plus p̄dest: pauca p̄cepta sapiētie tene
 as: ⁊ illa habeas in p̄mptu ⁊ i vsu: q̄ si mul
 ta de sciētijs: ⁊ nō habeas ad manus.
 Sulticia est morbus anime.

Auctoritates ex libro Senecae de reme/
 dijs fortunarum.

Mozieris. Illa nā hoīs ē: nō pena.
 Mozieris: hac consideratiōe intra
 ui vt exirem:
 Mozieris: gētū lex ē reddere qd̄ acceperis.
 Mozieris: peregrinatio ē vita nostra: cū diu
 ambulaueris domū redeundum est.
 Mozieris: putabā te aliqd̄ nomi dicere: ad h̄
 etiā veni huc: huc me ducūt dies oēs: nascē
 ti mihi. p̄n^o natura posuit hunc terminū.
 Mozieris: stultū ē dubitare qd̄ vitare si possis
 Deregre mozieris. nulla fra mortua ē aliena
 Deregre mozieris. non est grauior foris q̄
 dēmi somnus.
 Iuuenis mozieris. q̄cūq̄ ad extremū fati sui
 venit sener moziē. Nō refert q̄ sit hoīs etas
 si viuere nō possū p̄: hoc ē senectus mea.
 Iuuenis: mozieris nō refert quot annos: sed
 quot ceperim habeam.
 Insepult^o iacebis. qd̄ aliud dicā: q̄ illud virgi
 lii: f̄ oculis iactura sepulcri. s. nihil sentio qd̄
 p̄iunct ad me iactura corporis insepulti.
 Egrotō. Penit tēp^o vt experimentū meī cape
 rem: nō in mari aut in p̄lio vir fortis tāū
 apparet: sed in lectulo virtus exhibetur.
 Egrotō: istud toto seculo fieri non potest: aut
 enim sebrē relinquo: aut ipsa me: semp̄ esse
 non possumus vna.
 Male de te opinant hoīs. sed mali moueor:
 sed aliter mouerer: si de me maxim^o Cato.
 Si Xelius sapiens. si alter Cato. si scipio/
 nes duo ista loquerentur.

Nūc āt malis displicere: amabile ē ⁊ laudabile
 Non potest vllam auctoritatem habere senten
 tia vbi quis damnandus est.
 Male de te loquitur: mouere si hoc iudicio fa/
 ceret nō morbo: nō de me loquit: sed de se.
 Male de te loquitur hoīs. bene loq̄ nesciunt
 faciunt nō quod mereor: sed quod solent.
 Exulabis: non patria mihi interdici sed loc^o:
 in quācūq̄ terrā venero in meā venio: nul
 la terra exiliū est: sed altera patria: patria est
 vbi cūq̄ bene es.
 Dolor iminet: si exiguus ē seramus: leuis. n.
 est sapientia ⁊ patientia. si grauis ē seram^o:
 non leuis est gloria.
 Dura res ē dolor: imo tu mollis.
 Danci dolorem ferre potuerunt.
 Imbecilles natura sumus.
 Naturā insāmare noli: ipsa nos fortes genuit
 Dauptas mihi grauis ē: imo tu paupertati.
 Non in paupertate viciū est sed in paupere: il
 la expedita bilaris ⁊ tuta est.
 Dagnam pecuniam quis habet: hominē illū
 videas: archa est.
 Multū quis habet: aut auarus: aut pd̄igus: si
 pd̄igus nō habebit: si auarus nō habebit:
 multi illum comitantur: mel musce sequun
 tur: cadauera lupi ⁊ formice: ista turba pre/
 dam sequuntur non hominē.
 Pecuniā perdidit: fortasse te illa perdidisset: o
 te felicem si cū illa auariciā perdidisset.
 Oculos perdidit: habet ⁊ nos suas voluptates
 o quā multis cupiditatibus incisa ē via.
 Amisi liberos: stult^o ē qui slet casus mortaliū.
 Naufragium feci: nō quod perdidit: sed
 quod euaseris cogita.
 Oia pd̄idi: sed cū omnib^o perire potuisti.
 In latrones incidi: alius in accusatores: alius
 in fures: al^o in fraudatores: plena infidijs
 via est: noli cōqueri quod incideris: sed qd̄
 euaseris gaude.
 Inimicos graues habeo: quādo aduersus se/
 ras munita cōquires: quō aduersus ser/
 pentes: sic aduersus inimicos auxilia cir cū/
 spice: quibus illos arceas: aut compescas:
 aut quod optimū est placa.
 Amicū perdidit: iā ante te habuisse certū est.
 Amicū pd̄idi: aliū quere. ⁊ ibi eū queras: vbi
 inuenias: quere inter liberales artes: inter
 recta ⁊ honesta hospicia aut officia. Quere i

laborib' ad mensam res ista non queritur :
querere aliquid frangi.

Proze bonā amisi. Virū iueneras bonaz: an
feceras. Si iueneras habere adhuc te posse
intelligas quod habuisti. Si feceras bene tū
bi spā res perit saluus est artifex. Prozem
bonā amisi qd tu in illa pbabas: pudicitiaz
q̄ multe castitate pdiderunt: q̄ multas ex
optimis coniugibus pessimas vidimus ex
diligētissimis solutissimas ex liberalissimis
rapacissimas.

Nihil tam mobile ē velut seminarū voluntas
et nubilā vagū veterum matrimoniorū re/
pudia cognouimus et fēdiores diuortio ma
le coherentū ritax risimus.

Prozem bonaz amisi: foroz bona reperiri nō
potest nec mater.

Proz aduen: iū bonum est.

Auctoritates p̄imi libri Boetii de con
solatione philosophica.

O Armina q condā studio florētē pegi.
Flebilis heu mēstos cogoz inire mo
dos. Has saltē nullus potuit
peruincere terroz.

Ne nostrū comites p̄osequerentur iter.

Dors hominū felix q̄ nec te dulcib' annis

Inferit: et mēstis fovec vocata venit

Quid me felicē totiens tactasti amici

Qui cecidit stabili non erat ille gradu.

Bīā est res publica: cui p̄nceps sapiēs d̄natur

Philosophia omnū virtutū est mater et ma

Impudentia reꝝ numerata: nō pōt imitari.

Dueroꝝ exercitus si numerosus est spernen

Dus tamen est quoniā a nullo duce regitur:

sed sin errorem suū temere rapitur.

Deteriora velle: nostri defectus ē.

Dinuit enī quodāmodo se p̄bantis cōscien

Tie secretum quotiens ostendendo factū q̄s

de factis suis fame suscipit p̄remiū.

Stelliferi cōditoz orbis. Qui p̄petuo nitus

solio Rapido celū turbine versas. Legēq̄

pati sydera cogis **D**ia certo sine gubernās

hominū solos respuis actus.

Recundi de consolatione.

Rū eritis p̄udentia metitur.

In omni aduersitate fortune. infelicis

finium genas infortunū est fuisse felicem.

In reb' fortuitis nō ē britudo: q̄ oīa fortuita

aufferri possunt: sed britū do est bonū stabile

Britudo ē s̄mū bonū nature rōne degentis.
Natura paucis minimisq̄ contenta est cuius

facietatem: si superfluis vrgere velis aut in
iocundū erit: qd infunderis aut obnoxū fiet

Homines deo: mente similes sunt.

Leteris animalibus sese ignorare natura est:
hominū vitio venit.

Ego nego illud esse bonum: qd nocet habēti.

Diuēs qui nūc cōtū gladiūq̄ pertimescis so
licitus si vite huius callem vacuus viator in
traffes coram latrone fecurus cantares.

Q̄ p̄clara est operū beatitudo moralium:
quā cū adeptus fueris: securus esse desistis

Felix nimis p̄oz etas: **C**ontēta fidelib' aruis.

Nec inerti pdita luxu. **F**acili que sera sole

bat. **I**eiunia soluer glāde **N**ec brachica mit

nera hozat: liquido cōfunder e melle. **N**ec lu

cida vellera serunt **C**ireo miscere veneno.

Somnos dabat herba salubres: **D**orum

quoq̄ lubricus annis. **P**mbraz altissima

pinus. **D**eu p̄im' quis fuit ille: **A**uri qui

pondera tecti. **P**emmasq̄ latere volentes:

p̄ctiosa pericula fodit.

Si corpus hominis spectes: quid inbecillus

reperire homine queas quos homines sepe

muscularū morsus vel secreta queque ten

tantium nec cat introitus.

Nō quidq̄ libero imperabis animo.

Natura despicit: vt cōtraria queq̄ iungant.

Agit. n. cuiusq̄ rei natura: qd p̄p̄ū est ei: nec

contrariū rerū miscetur effectib': et vltro que

sunt aduersa depellit.

Red collata imp̄obis dignitas: nō nodo non

efficit dignos s̄z pdit et ostētat poti' idignos

Deu grauem sortem quotiens iniquus: addit

seuo gladius veneno.

Dmnis terre circuit' ad celi spaciū comparat'

puncti rationem obtinet.

Infiniti vero atq̄ finiti. nulla vnq̄ poterit

esse collatio.

Sui vero bene mens cōscia: **T**erreno carce

re resoluta: **C**elum libera petit.

Nōne omne terrenū negociū spernit aīa que

se celo fructus terrenis gaudet cē ere imptā.

Dors spernit altam gloziam: inuoluit humi

le pariter et excelsum caput.

Quod si putatis longius vitam trahi. moꝝta

lis aura nominis. cū sera nobis rapiet. hoc

etiam dies nam nos sera moꝝs manet.

Si desine nōc amissas opes q̄rere. q̄d p̄ciosi/
simū diuiciarū genus est amicos inuenisti.
Nec in diuitiis: nec in gemmis: nec in agrorū
prediorum possessione: nec in pulcritudine
nec itāma: nec i gloria. beatitudo p̄sistit.

Terti de consolatione.

Philosophia est summum lassorum ani/
morum solamen.

Omnis mortalium cura: quam mul/
tiplicium studiorum labor exercet. diuerso
quidem calle procedit. sed ad vnum t̄m bea/
titudinis sine nititur. i. ad sumū bonū perue/
nire quo q̄s adeptō. nihil vltius deside/
rare queat.

Beatitudo est status omnium bonorum aggre/
gatione perfectus.

Est enī mentibus hominum boni maliq; na/
turaliter i sita cupiditas: sed ad falsa bona
deuius error abducit.

Amicorum vero genus: q̄d sanctissimū est nō
in fortuna. sed in virtute numeratur.

Bonū ex diuersis studiis appetitur.

Quis eget aliquo: non est vsq; quaque sibi ipse
sufficiens.

Taceo q̄ nature minimā quod auaricie nihil
fatis est.

Que vero pestis efficacior ad nocendum quas
familiaris inimicus.

Storia vero q̄ fallax sepe quā turpis est. vn/
de nō iniuria tragicus exclamat. d. Storia
in milibus mortalium nihil aliud nisi au/
rism inflato magna.

Nobilitas est laus quedam proueniens ex me/
ritis parentum.

Aliena claritudo. si tuam non habes te splen/
didum non efficit.

Omne hominum genus in terris simili sur/
git ab ozu. Dn̄ rerū pater est: vn̄q; cuncta
ministrat. Ille dedit p̄beo radios et corona
lune. Ille hoies terris dedit: et sidera celo.

Tristes esse voluptatis exitus: si q̄s libidinum
suarū reminisci volet intelliget.

Fortune vero nitor vt rapidus est vt velox. et
vernaliz; florū mutabilitate fugatior. q̄ si vt

Aristoteles ait lincis oculis hoies vteren/
tur. vt eorum visus obstantia: queque pene
nectraret nōne introspectis visceribus illud
stabiadis superficie pulcherrimum corpus

turpissimū videretur Ideo te pn̄chr̄vide
ri: tua non natura sed oclorum spectatium
reddit infirmitas.

Deu quam miseros tramite deuio: abducit
ignorantia.

Ille non est felix nec sufficiens sibi. quē valen/
tia deserit quē molestia pūgit: quem vilitas
abicit quem abscondit obscuritas.

Ille est vera et perfecta felicitas quē potentem
suffici. tē reuerēdū. celebrē: leuāq; pficiat.

In minimis rebus auxilium dei debet implo/
rari. vilius sumi boni sedē reperire merea/
mur vt ait plato in timoe.

Innocendum in qua scēseo. Rerum omnium
patrem quo p̄termisum nullum rite fun/
dum exordium.

Qui perpetua mundum ratione gubernas.
Terarum celiq; sator: qui tempus ab tuo.

Ire iubes stabiliq; manēs dās cūcta moueri
Pa pater angustam menti conscēdere sedem.

Da fontem lastrare boni ad luce reperta.

In te conspicuos animi desigere visus.

Disice terrene nebulas et pondera molis.

Atq; tuo splendore mica. tu nāq; serenū.

Tu requies tranquilla pius: te cernere finis.

Principium vector: dux semita termin̄ idem.

Neque enim a diminutis inconfirmatisq; na/
tura rerū cepit exordium: sed ab integris ab/
solutisq; procedens. in hac extrema atq;
effecta diabitur.

Decum rerū omnium principē bonū eē cōis ani/
morū conceptio probat humanorum.

Perā igitur beatitudinē in summo deo sitam
esse necesse ē et in deo ipsa est idem. quod di/
uinitas. quā p̄pter p̄deceptionem deitatis
homines sūt beati. sed hunc. f. deum. esse p̄/
excellētissimū et dignissimū cōfitemur: ois
ergo beatus deus sed natura qdē vnus par/
ticipatione vero nihil. p̄bit et esse q̄ plures

Hanc q̄s poterit notare lucē. vitat obscuras
aie ruinas. f̄ adidos p̄bebi radios negabit.

Eadē nāq; sustantia est eorū. quorū naturali/
ter diuersus non est effectus.

Omne nāq; animal tuert salutē laborat. mor/
tem vero perniciemq; deuitat.

Nam sepe mortē cogenubus causis quam nā
reformidat voluntas ampeccitur.

Dat cuiusq; natura quod sibi: conuenit.

Omnia bonū appetunt.

Nihil deo verius aut maius aut melius exco/
gitari potest.

Omnia obediunt regimini dei.

Nihil est quod naturam seruādo contraire co/
netur. nec si conetur proficere potest.

Deus est summū bonum. qui regit cuncta sua
uiter. fortiterq; disponit.

Deum omnipotentē nemo esse dubitat.

Deus malum facere non potest s; aliud nihil
est qđ non potest malum igitur nihil est.

Sermōnes oportet esse cognatos his rebus
de quibus loquimur ait plato.

Felix qui potuit boni: fōntē visere lucidum.

Felix qui potuit grauis. Ferre soluere vicula.

Quis legē dat amānti. maior lex amor ē sibi.

Quarti de consolatione.

Omnis veri luminis pūta: q̄ vsq; adhuc
tua fudit oratio. tuz sui speculatiōe di/
uina. tum suis rationibus inuicta patuerūt.

Nam imperante florentēq; nequitia: vīt? nō
solum premiū caret verū etiā sceleratorū pe/
dibus subiecta calcatur. et in locum faciōzū
luit supplicia.

Nullum malum impunitū nullum bonū irre/
muneratum.

Duo sunt quibus omnis effectus humanorū
actuū constat voluntas. s. et potestas. quorū
si alterū desit. nihil est quod explicari queat
Deficiente enim voluntate nec aggreditur
quisq; quod non vult. ac si potestas absit:
voluntas sit frustra.

Cum omnes tam boni q̄ mali ad bonū perue/
nire nitantur et mali ad hoc peruenire non
possant. boni autem possunt non dubius est
malos esse ipotentes. bonos vero potētes.

Qui mali vero sunt simpliciter sunt mali. s; se
candū quid possunt dici boni. sicut cadaver
bōis non pōt dici simpliciter. bō s; mortu⁹

Id quod ordinē seruat. retinetq; naturam.

Beatitudo est premiū humanorū actuū.

Premiū bonorū est deos fieri.

Sicut probis probitas ipsa sibi met est premiū
ita malis nequitia est supplicij.

Qui probitate deserta homo esse desierit. cum
in diuinaz conditionem transire non possit.
necesse est vt vertatur in beluam: vnde aua
rus homo: est lupus: ferox vero canis: dolo
sus vero: vulpes. et cetera.

Boni sunt felices: mali vero miseri.

Mali puniti meliores et feliciores sunt q̄ ma/
ipuniti q; pena malorū bona ē rōne iustitie.

Puniri malos iustum est sed ipsos euadere i
punitos iniustum est.

Quidam nequeunt tenebris oculos affuetos
ad lumen perspicue veritatis auollere. et ta/
les assimilantur auibus. quarū intuitū nor
illuminat dies excecatur. et illi dum non rerū
ordinē: sed suos intuentur affect⁹: vel licen
tiam. vel imponentem scelerum putant esse
felicem: quod tamen non est verum.

Infelicioz et miserior est iniuriam illator: q̄ iniu
rie acceptor.

Apud sapientes nullus odio relinqui debet.

Sicut languor est morb⁹ corporis. Ita vitiosi
tas est morbus anime.

Cuz ergo egros odio dignos minime sed ma
gis miseratiōe iudicemus multo magis nō
odiendi aut insequendi sed miserandi sunt
quorū mentes omni languore atrocior vr
get improbitas.

Prouidencia est diuina ratio: in summo prin
cipe omnium constituta. qui cūcta disponit.

Fatum est inherens rebus mobilibus dispo/
sitiō. per quā prouidencia diuina suis queq;
nectit ordinibus.

Quid animorum salus esse videtur: nisi pro
bitas. quid vero egritudo: nisi vitia.

Quis alius autem vel conseruator bonorum:
vel malorum expulsoz: q̄ rector ac medica/
toz mentūz deus: qui ex alta prouidētie spe
cula respicit. quid vnicunque cōueniat agno
scit et quod conuenire nouit accomodat.

Non est fas. homini cunctam diuinā machinā
operis vel ingenio comprehendere. vel ser
mone explicare.

Quinti libri boetii de consolatione.

Alus est inopinate rei euent⁹: ex cau
sis confluentibus in his que ob ali
quid geruntur.

Sperare et orare solus motus est. quo cuz deo
homines loqui videntur.

Diuina prouidencia rebus gerendis necessi/
tatem nō imposuit. quia si omnia euenirent
de necessitate. premia bonorum: et malorū
pena perirent.

frustra artis esset effectus: si oia roacte mo/
uerentur.

Ex lib. boetii de scholastica disciplina.

Signum quid sit res ostendit. sed non efficit quod designat.

Omne quod cognoscitur. non secundum vim sui: sed secundum cognoscentis potius comprehenditur facultatem.

Eternitas est interminabilis vite: simul tota et perfecta possessio.

Si digna rebus nomina velim imponere: dicemus deum esse eternum. mundum vero perpetuum secundum platonem.

Deus omnia infinita preteriti ac futuri specia complectens quasi nunc generantur: in sui simplici cognitione considerat.

Omne quod inest sensibus: si ad rationem referas. vniuersale est si ad sensum particulare vniuersale est dum intelligit particulare dum sentit.

Omne futurum diuinus precurrit intuitus. Non frustra in deo posite sunt spes et preces que cum recte sint inefficaces esse non possunt.

Ex lib. boetii de scholastica disciplina
Diligentia cuiuslibet operis: obstinatio permolitas.

Logica est scientia: veri falsique indagatrix. Sicut prudentia sine iustitia parum vel nihil prodest. iustitia vero sine prudentia multum sic scientia sine usu parum. usus vero sine scientia multum.

Aristoteles.
Succincta veritas: licet voce sit tediosa. non tamen est instructiosa.

Grammaticae fructuositas: nullomodo est silentio obliganda per eam enim cuiuslibet scientie commendabilis redditur possessio.

Qui non nouit se subici nullo sciet magistrari.

Discipulum esse enim esse magistrum. qui nullo nouit se esse discipulum.

Discipulus debet esse beniuolus animo. attentus ad audiendum. docilis ad intelligendum. beniuolus ad retinendum.

Scolaris non debet esse discoloris.

Discoloris est qui curru per vicos et plateas et meretricum cellulas. per publica spectacula per coeas et similia.

Discipulus non sit magistro violentus.

Non est dignus scientia qui scientie insurgit preceptorum.

Luxurie seruore studeat discipulus a lienari.

Meretricis est nonaria et inferni ianua. via iniquitatis scorpionis percussio viscarum sceleris puteus interitus.

Primum modice sumptum accit ingenius. sed non modice sumptum. ratione conturbat intellectum debet. memoriam eneruat. obliuione imittit. errorem infundit: ignorantiam inducit.

Quid plura lucidius. Quia inconstantia nequus felicitis discipuli discretio magistratum gaudeat subici. cuius reuerendo metuendoque diligit et fidelis existat.

De seducendo mancipio in quo plenarie confidit dominantis dilectio.

Inuidia si secunda quod euenerit. scilicet in discendo gratuita est sed simpliciter ipsa proprii auctoris est consumptiua.

Non est dignus dulcoris acumine: qui amari indinis nescit inuiscari grauamine.

Discipulum quippe ingenium est uti semper inuentis: et nunquam inueniendis.

Alios docere proprie est facultatis industrie.

Propter quod prius quis discat: quam doceat.

Rerum effectus exhibitione operis declarant.

Sicut in vino quoque opere mater inuenitur constantia ita vniuersae doctrine et discipline: non uerba est negligentia.

Ex libro timaei platonis.

In omnibus siue maximis siue minimis diuinum debet implorari auxilium.

In omni tractatu fieri debet: ut inter initia consideretur quid sit de quo agitur.

Beniuolentiam vniuersitatis tam difficile est inuenire: quam inuentum impossibile digne praefari.

Operi formam dat opifex sui.

Mundus a deo factus est.

Deus auctor maximus est.

In rebus sublimibus: et mediocrem explanationem habere cuiusdam magis bono laboris est.

Optimus est mundi auctor.

Ab optimo longe inuidia relegata est.

Bonitas dei causa fuit factionis mundi et originis omnium rerum.

Primum tantum est mundus.

Non decet rem antiquiore a post genita regi.

Tempora maxime distinguntur per motu solis.

Deum deorum. quorum opifex idemque pater. ego opera quidem: vos materia dissolubilia: Et non quod per deos deorum intelligit intelligentias et celestia corpora. que de se sunt mortalia. sed sola dei voluntate. perpetuantur.

Ad hoc anima coniuncta est corpori: ut fructur scientis et virtutibus: si autem cum seruore

magno se iuenerit benigne recipietur a suo
creatore: sin autem relegabitur ad inferna.

Nihil magis philosophia.

Nicq̄ ad huanū gen^o diuina munificētia venit

Nihil est cuius ortum causa legitima. & ratio
non precesserit.

Propter hoc nobis datus est sermo. ut presto
fozent mutue voluntatis iudicia.

Deus est summuz bonum super omem substā
tiam. omnemq̄ naturam. quē cūcta expectat
cum ipse sit plene perfectionis & nullius so/
cietatis indignus. optimus ratioe hominis
est particeps. intellectus vero dei propius
& paucorum valde hominum.

Ex lib. apulei de deo socratis.

Domin^o dens infinitus est nō solum
loci exclusiōe. s; etiā nature dignitate

Prestantissimū aial in terris existens ē hō.

Dii ab omnibus differunt. loci sublimitate. vi
te perpetuitate: nature perfectione.

Nihil deo est perfectius & potentius.

Conuersatio perpetua contemptium parit. Ra
tūas autem admirationem consiliat.

Deus ab omnibus animi passionibus liber ē
est vnde nec dolere nec letari potest. Et no/
tādū q; hoc verū ē nisi quo ad pceptū nfin.

Demones sunt animalia genere mente rōna/
bilis: aīo passiuā: corpore aerea: tpe eterna.

Magna est sapientie dignitas que socrate sum
mo deo coequat

Nihil similitus & generosius est deo: q̄ vir p
secte bonus qui in tantuz homines ceteros
excellit in q̄tū ipse a diis imortalib⁹ excellit

Si laudas aliquē q; generosus est. parentes
eius laudas.

Si laudas aliquē q; diues: hoc fortune debes.

Si laudas aliquem quia validus: egritudine
fatigabatur.

Si laudas aliquē qua velox. in senectute abiet

Si laudas aliquem quia formosus est. expecta
modicum & uon erit.

Sed si laudas eum quia bonus moribus & arti
bus doctus est. & valde crudius & quantuz
licet homini: sapiens. tunc ip̄sum viruz lau/
das. q; nec a patre hereditariū. nec casu pen/
dulū. nec citate mutabile. nec a coepe caducū

Ex libro empidoclis.

Ria sunt que in tota rerum varietate
excellētissimū diuine munificentie do

mū. s. philosophia extollunt.

Nobilis affluentie conceptus: future felicitas
tis appetitus: mentis illustratio. quoz primo
nihil honestius: secūdo nihil facili⁹ tertio ni/
hil ad amozū cōpēdiōsū adepuonē efficac⁹

Ex libro auerois de substantia orbis.
Quod mouetur ex se: composituz est
ex duabus naturis. s. ex recipiēte: & mo/
tum agente.

In indiuiduis substantie: duplex est transmu/
tatio. vna substāntialis: que transmutat no/
miner diffinitione que transmutatio dicitur
generatio & corruptio. Alia vero est accidē/
talis que non transmutat nomē & diffinitio/
nem: sed tantū secundū diffinitiones accidē/
tales. que sunt qualitas & quātitas &c.

Quod impossibile est fieri non fit.

Impossibile est vnum subiectum habere nisi
vnam formam.

Materia subiectiuat per posse: & hoc est q; re/
cipit omnes formas vnde materia nihil est ī
actu. nec etiā aliquā formā in sua natura in/
cludit. sed est in potentia ad recipiendum
omnes formas.

Forme naturales diuidunt diuisiōematerie.
Dimēsiō non competit materie. nisi vt habēt
quantitatem.

Diuisiōnes interminate precedunt formas in
materia sed diminutiōnes terminate sequun/
tur formas in materia.

Dimne qd̄ aduenit enti in actu: est sibi accidēs

Dimne qd̄ subst̄t ratione p̄imi: entis substā
tis: subst̄t in ratione p̄ime materie.

Impossibile est formam esse in materia & econ
uerso.

Materia non recipit simul diuersas formas:
nisi q; p̄mo recipit dimēsiōes interminatas

Anima celi non cōiungitur celo: secundū esse:
sed scdm̄ operationem & motum.

In celestib⁹ idē ē efficiens motū. & finis mot⁹

Impossibile est illud qd̄ de se ē & corruptibile
recipiat eternitatem ab alio.

Materia celi est aliquid existens in actu: non
potentia & ideo dignius dī subiectū q̄ mā.

Finis significat agens significatione necessa
ria. sicut motus significat mouens.

Quicquid cōuenit celestibus & istis inferiorib⁹
vel cōuenit eis pure equiuoce. vel analogice
hoc est secundū p̄iuz & posterius.

Trāsmutatio arguit materiā opatio vō formā
Prīmus motor dat esse omnibus entibus.
Virtus infinita est duplex. s. infinita vigore:
& infinita duratione.
Virtus mouens celum ē infinita in duratiōe:
non autem vigore.

O Auctoritates ex libro p̄mo
poetrie Aristotelis.
Adnis oratio poetica vel ē laudatio
vel vituperatio.

Ars poetica est ars logicalis.
Propositor metroꝝ in naturalib⁹: potius ē de
nominādus auctor sermocinalis: q̄ poeta.
Omnis actio omnis modus versatur vel cir
ca virtutes vel vicia.

Homo naturaliter delectatur in symphonia &
metro.
Exemplis vitimur in docendo: vt facilius in
telligatur quod dicitur.

Doctrina naturaliter ꝓcedit de homine ad
hominem: s̄m operationes quas habet do
ctor ad discipulum.

Anime virtuose & nobiles: naturaliter adin
uentūt artem carminū ad laudandū: anime
vero ab his differentes in nobilitate: adin
ueniunt carmina ad vituperandū.

Bonitas artis laudande consistit in metro ꝓ
liro: non in curto.

I Secundi poetrie.
Quā et completū est quod habet prin
cipium mediū & finem.

Loci mediū optimū dicimus in bello: qz for
tes tenent locum mediū: inter locum timi
dorum & audacium.

Dis sermo si breuior fuerit q̄ oporteat: ob
scurat intellectū: si longior difficilis erit re
tentionis: & discipulo obliuionē inducit.

Dni rei multa accidunt.

Oportet in hoc vt ars natura imitetur: vt oīa
que agit: agat s̄m vnū propositū & vnū finē
Rebus nō existentibus in natura: non impo
nuntur nomina nisi raro.

Res quarum natura est vt casu accidant mi
rabiles existunt.

Ira ē tristitia & perturbatio quedam ī vebemē
ti appetū vindicte.

In infirmo est continua tristitia: & meror in
consolabilis.

Commentatoris.

Hanc est homini quod consuevit to
ta vita sua.

Quod non credit quis: non mouet
ipsum ad timendū vel ad miserandum.

Non cōtristatur quis nec leditur in tantū: ꝓ
pter malum quod infertur sibi ab inimicis:
inquantū cōtristatur & leditur ꝓpter ma
lum illatum sibi ab amicis.

In quodlibet genere ē aliquod bonū: licet in
eo inueniuntur aliqua non bona.

ꝓpter vīus & consuetudines malos & ꝓ
uerfos non laudatur quisquā.

Qui beneficia inuenit: compedes inuenit.

Res nulle stabiles sunt: que cum fluxu huius
temporis confluribiles sunt.

Ars in inferno continua tristitia est: et me roꝝ
in consolabilis.

Littera est simpliciu eorum ex quibus locutio
constituitur.

Aristotelis auctoritates nobilitates &
p̄mo ex libro p̄mo rethoricoꝝ.

Rethorica ē assecutia ꝓpaletice.

Rigātis nihil ē nisi ostendere quā
res est vel non ē: vel qz facta ē: aut
oportet ipsum iudicem cognoscere: et non
addiscere a litigantibus.

Facilius ē habere vnum vel paucos sapiētes
q̄ multos.

Amor & odiū & propriū cōmodum: sepe faciūt
iudicem non cognoscere verum.

Rethorica docet vera & iusta persuadere: & cō
traria horum fugere.

Si incōueniens ē & turpe aliquē se non posse
defendere corpore: multo magis incōueni
ens ē & turpe se nō posse defendere sermōe

Nulla ars cōsiderat particulare: qz particula
ria sunt infinita & non sunt scibilia.

Si per plura dictum fuerit: magis planus erit
quod dicitur.

De necessarijs & impossibilit⁹ aliter se habere
nō cōsiliamur: sed de contingentibus que
possunt alitē se habere que in potestate nrā sūt

A similibus similia nata sunt fieri.

Nobilitas gentis & ciuitatis est: sui iuris anti
quos esse & ꝓfides p̄mo insignes: & mul
tos insignes ex ipsis ꝓdijisse.

Nobilitas singularis est: que a viris aut mulie
ribus fit ꝓpter diuicias aut virtutes: aut

propter aliqd. ppter quod aliquis honozat.
Honor est benefactiue operationis signuz: qz
 illi maxime honozantur iuste. qui beneficia
 prestiterint. z non solum illi sed z qui bene-
 ficia possunt dare.
Multi sine virtutibz corporis loquui inueniunt
 consiliu no est de fine. s. de his q sunt ad fine
Omnia bonum appetunt.
Exercitii vt in pluribus conseruat sanitatem.
 Cuius contrariu est malis illud est bonum.
Quicquid fuerit superabundans: z magis qz
 esse debet hoc est malum.
Facilia sunt quecuqz sunt sine tristitia z in mo-
 dico tempore fiunt.
Si simpliciter ad simpliciter: magis ad magis
 maxime z maxime. z e conuerso.
Sine causa ipossibile est ali quid esse: vt fieri.
Melius est subtiliter videre qz subtiliter odo-
 rare: quia visus melior odoratu est.
Dulcius e esse amatozem sociozum qz ama-
 tozem pecuniarum.
Laus e sermo elucidans magnitudinē virtutū
Multa que naturaliter non sunt delectabilia:
 cū asu facta fuerint: delectabilia sunt.
Quod consuetū e: velut innatum est: quia cō-
 suetudo e similis nature.
Diligere delectabile e: quia nullus amat vnuz
 qui non delectatur in eo.
Omne consuetum delectabile est.
Addiscere aliquid delectabile e.
Iustum est gratiā facere ei: qui gratiam fecit.
Iustum e auxiliari amicis.
 Secundi rhetoricozum.
Ira e appetitus cū tristitia punitionis
 apparentis: propter apparetē parui-
 pensionem suūpsus vel suozum.
Ad oem iram sequit delectatio: propter spem
 pnnēdi: vnde homerus dicit quod ira dul-
 cior e melle stillante.
Infirmi: bellantes: cocuntes: amantes: futien-
 tes: z vniuersaliter desiderantes aliquid: z
 nō assequentes: hi defacili irascuntur.
Multum inopinatum: si non sit validuz con-
 tristati magis.
Si quis in philolophia cupit honozari: irascit
 ei: quia eam despicit.
Manufactudo est quietatio ire.
Oblivio signū est parui pensionis: z ppterea
 factua est ire.

Nullus se ipsum parupendit.
 Seruos negantes z contradicentes: magis
 flagellamus.
Manifesta negare irreuerentia e.
 Tempus quietat iram.
Amare e alicui velle bona ipsius gratia.
Amicus e qui amat: z e conuerso amatur.
Amicus gaudet bonis: z condolet tristibus
 amici sui.
Signū volūtatis sunt delectationes z tristitie.
Ira factua e inimicitie z odij.
Laudare presentem adulatoris est.
Alicna propria sui narrare dicit: iactantia e.
Turpe e ignorare: qz omnibz scire conuenit.
Male malu erubescibile est: de bono aut ope uol-
 lu erubescibile est: vel null' erubescere dz.
Separari ab amicis z consuetis miserabile e.
Magis contristantur qui nuper sunt ditati p-
 pter diuitias si principantur: qz qui diuites
 sunt ab antiquo.
Similis inuidet simili: si in hoc qz similes sūt:
 vnus excedit aliu: vnde figurus odit figurū
Mlura eoz que fiunt mala sunt: quia multa
 veniunt in deterius.
Nobilitas e progenitorum.
Nobilitas sine nobile attenditur fm virtutes
 generis generosum vero a natura.
Multi sunt qui indigent habentibus.
Deiores sunt nuper ditati: qz ditati ab antiq.
Si sine arte z propter actionē aliquid fieri pos-
 sibile e: magis per artem z curam z causas
 possibile est fieri: vnde vbi philolophus fue-
 rit preses ibi felix est ciuitas.
Impie agant qui dicunt fieri deos: z qui di-
 cunt eos mozi.
Nihil est sine causa.
Omnis fur malignus est.
 Tertij rhetoricozum.
Quod mirabile est: delectabile e.
Q Contraria iuxta se posita magis ap-
 parent.
Honestas z turpitude nominis: vel e in si-
 gnato vel in signo.
Qui spoliant mortuos assimilantur canibus:
 qui mordent lapides.
Infinitem non e scibile.
Omnia terminantur numero.
Quod breuius est semper delectabile est.
In intellectus e lumen: qz deus insundit aie.
 e

Omne transferente in oportet transferre a similibus et manifestis.

Probemium est princeps orationis.

Probemium se habet in oratione sicut precludit in fistulis.

Oportet facere viam in anima auditoris future orationi: quod fit per probemium.

Quod aliquid magni dicturus est: probemium premittere debet.

Probemium auditores dociles facere debet et beniuolos et attentos.

Aus est sermo elacidas magnitudine virtutis.

De futuris non est determinatio: sed de factis oportet acta credi.

De futuris non est narratio sed de factis.

Propositiones ex libris logice: et primo ex libro vniuersalium porphirij.

Non est genus neque species videtur simpliciter dici. Vno modo idem est genus: collectio descendens ab vno principio. Secundo modo idem quod generatio nis principium: vniuscuiusque quemadmodum pater et patria. Tertio modo cui supponitur species. s. genus tertio modo dicitur. Dicitur genus ad similitudinem entis nature.

Genus est quod de pluribus differentibus specie in eo quod quid sit predicatur.

Species dicitur forma vniuscuiusque: s. m. g. dicitur species patriam: digna est imperio. Dicitur etiam species que ponitur sub assignato genere: et de qua genus predicatur in quid.

Genus alicuius speciei generis est: et species alicuius generis est species. ideo necesse est in vtriusque rationibus vtriusque vni.

Species est que predicatur de pluribus differentibus numero in quid.

Generalissimum est supra quod non est aliud genus supraueniens.

Specialissimum est: post quod non est alia species inferior.

Si quis omnia entia vocet: equivoce ea entia nuncupabit. i. analogice.

Decem sunt tria genera generalissima.

Specialissima vero numero quodam sunt: non tamen diffinito: id est nobis certo.

Individua autem sunt infinita: descendentes a generalissimis ad specialissima iubet plato quiescere.

Infinita dicit plato relinquenda sunt ab arte: bonum neque posse fieri disciplinam. s. scientiam unde individuis quod infinita sit: non est scientia.

Individuum dicitur: quod ex proprietatibus quia vniuersa constat: quorum collectio: namque potest in alio inueniri: et sunt septem: forma: figura: locus: regio: stirps: patria: proles: Hec seipsum propria continet: et omnis homo: et sunt versus Boetij.

Superius predicatur de suo inferiori.

Quicquid predicatur de alio: vel est plus quam ipsum vel sibi equale.

Differentia vero communiter et proprie et magis proprie dicitur.

Homo differt ab asino qualitate essentiali: id est differentia specifica: que dicitur rationalis.

Differentiarum alie faciunt alteratum: alie aliud: alie separabiles: alie inseparabiles. et hanc alie per se: alie per accidens.

Esse vniuscuiusque est vnum et idem: nec intentionem: nec remissionem suscipiens.

Animal est substantia animata sensibilis.

Differentia est qua species abundat a genere.

Genus continet potestate omnes differentias actu vero nullam.

Differentia est que de pluribus et differentibus specie in eo quod quale essentialiter predicatur.

Genus est tanquam materia: differentia vero tanquam forma.

Differentia est quod est aptum naturam dividere ea que sunt sub eodem genere.

Differentia est qua differunt a se singula.

Sumus enim rationales nos et dii: sed mortale appositum distinguit nos ab illis.

Differentia conducit ad esse: et est pars materialis diffinitionis.

Proprium dicit quadrupliciter. Primo quod inest soli et non omni: ut esse medicum soli inest homini. Secundo modo quod omni sed non soli: ut esse bipede. Tertio modo quod inest omni et soli et non semper: ut esse canem. Quarto quod inest omni et soli et semper: ut risibile homini.

Accidens est quod adest vel abest: preter subiecti corruptionem: potest intelligi coactus albus et ethiops nitens candore: preter corruptionem substantie vel subiecti.

Accidens est quod contingit eidem inesse et non inesse: ut albedo.

Auctoritates ex lib. predicamentorum

Aristotelis.

Enuoqua dicuntur quorū solum nomen ē cōmune ratio substantie est diuersa vt canis.

Eninoca quorum nomen est cōmune et ratio substantie ē eadem.

Denominatiua dicuntur quecunq; ab aliquo solo casu cadentia habens denominationē vt a grāmatica grāmaticus, hinc est q; cōcre tū denominat ab abstracto.

Eozū que sunt aliqua dicuntur de subiecto: et nō sunt in subiecto: aliq; sūt in subiecto: et nō dicuntur de subiecto, aliqua dicuntur de subiecto et sunt in subiecto: aliqua nec dicuntur de subiecto: nec sunt in subiecto.

Impossibile ē q; accidens sit sine eo in quo ē hoc ē sine subiecto. **Boetius.**

Accidentia malignantis sunt nature perimi quidem possunt: alterari vero minime.

Omnis color est in corpore.

Scientia ē in anima sicut accidēs in subiecto.

Quādo alterū de altero predicatur: vt de subiecto: quecunq; de eo quod predicat dicitur omnia: etiā de eo qd subiectur dicuntur.

Diuerzorū generā et non subalternatim possitorū diuerse sunt species et differentie.

Superiora semper de inferiorib; predicantur.

Decem sunt entia incōplexa. s. substantia: quantitas: qualitas: relatio: actio: passio: situs: vbi: quando: et habere.

Omnis affirmatio est vera vel falsa: incōplexa vero neq; vera neq; falsa.

Prima substantia ē que proprie et principaliter et maxime dicitur substare: nec est in subiecto: nec dicitur de subiecto.

Secūde substantie dicuntur genera et species de genere substantie.

Destructis primis substantiis, impossibile est aliquid aliorū manere, quia omnia alia aut sunt in eis aut dicuntur de eis:

Cōe est omni substantie in subiecto non esse.

A principali substantia. i. ab individuo substantie, nulla fit predicatio.

Omnibus secūdis substantiis et earum disserentis cōuenit vniuoce predicari.

Eozū que sūt i subiecto nihil prohibet nomē predicari de subiecto rationem vero ipedit.

Quis substantia videtur hoc aliquid significaret

idubitatiliter: verū ē i omnia substantiis i secūdis vno substantiis videt hoc verū ē sub appellationis figura: nō tū hoc verū ē. s. magis significat quale quid. id est quid cōmuniter apprehensum.

Albū nihil aliud videtur significare nisi qualitatem: sed genus et species circa substantiaz qualitatem determinant.

Substantie nihil est contrarium.

Substantia non suscipit magis et minus.

Maxime propriū est substantie esse susceptiū contrariorum.

Ab eo q; res est vel non est, oratio dicitur vera vel falsa.

Quantitas aliud continuū, aliud discretum.

Quod semel dictū est: amplius resumi nō pot.

Magnū: parū: longū: et breue et similia, non sunt in genere quantatis: sed relationis, quia vnūquodq; eozū dicit ad aliqd: sine ad aliud

Si magnū et parū dicerentur per se: nunq; mons parū diceret et granū milij magnū ex quo trahitur hec auctoritas, quod per se et tale semper respectu cuiuslibet est tale, vt si aliqd est magnū per se semp: et respectu cuiuslibet est magnū.

Quanta suerit inspicies: tantū albū esse dices.

Quantitati nihil est contrarium.

Quantitas non suscipit magis et minus.

Propriū ē quantatis egle et ineguale dici.

Ad aliqd vero talia dicuntur quecunq; hoc ipso quod sunt aliorū dicuntur vel quolibz aliter ad aliud.

In relatione est contrarietas, nō tamē in omni.

Relatiua suscipiūt magis et min⁹ sed nō omnia

Relatiua omnia dicuntur ad conuertentiam.

Aliquādo nomina fingere concessē est: si alieui nomē impossiū non fuerit.

Multa sunt animalia capita non habentia.

Relatiua sunt similia natura sed nō omnia.

Multa sunt scibilia quorū non est scientia.

Sabile est p⁹ q; scientia, et sensibile q; sensus.

Relatiua sic se habent: q; posita se ponunt, et perempta se perimunt.

Qui vnq; diffinit nouit vnum correlatorū nouit diffinit et reliquum.

Relatiua esse est ad aliud se habere.

Partes substantie sunt et ipse: substantia.

Dubitare de singulis non est inutile.

Qualitas est fm quam quales dicimur.

Qualitas est eorum que multipliciter dicuntur.
Prima species qualitatis est habitus et dispositio, secunda naturalis potentia et impotentia, tertia passio et passibilis qualitas, quarta forma et circa aliquid constans figura.
Fortasse alii apparebunt qualitatis modi sed qui maxime dicuntur hi sunt.
Qualia sunt que denominatiue dicuntur ab his.
Non sunt nomina imposta valitudinis sed que dicuntur quales.
Habens virtutem dicitur studiosus sed non denominatiue a virtute.
Scientia est de numero permanens, et difficile mobile.
Si quis mediocriter sciuit scientiam, nisi gradus fiat permutatio ab egritudine: vel aliquo huius modi non recedit. **Boetius** dicit.
Quod scientia festinata non crescit, mediocriter autem sumpta, augmentatur et crescit.
Qualitati inest contrarietas sed non omni.
Qualitas suscipit magis et minus, verum est in concreto sed tamen non omnis, sed plures.
Oppositio est quadruplex, scilicet priuatiua, contraria, contradictoria et relativa.
Contrariozorum immediatozorum necesse est vnum inesse susceptibile: non autem mediatorum.
Priuari, et habitum habere non est habere et priuatio.
Subiectum potest mutari ab vno contrariozorum ad reliquum, et e conuerso nisi subiectum detur minet subalterum eorum.
A priuatioue ad habitum impossibilis est regressio.
Si vnum contrariozorum fuerit in natura, non est necesse reliquum in natura esse, vt omnino ex istentibus sanis, non est egritudo.
Sanitas et egritudo contrariantur et contraria sunt immediata.
Species simul sunt sub genere.
Sicut dicit boetius: species cocue sunt sub genere.
Bonum et malum non sunt in genere sed ipsa sunt genera aliozorum.
Prius dicitur quadrupliciter primo modo dicitur prius secundum tempus, secundo modo secundum consequentiam, scilicet quod est illud a quo non peruenit subsistendi consequentia, tertio modo dicitur prius secundum ordinem, quarto modo secundum honorem, quinto modo aditus est, scilicet secundum naturam, vnde versus. **Tempore** quod sequitur prius ordine dicitur honore. **Ansando** quozum **Qui**

tus modus est alienus.

Simul dicuntur aliqua esse tripliciter, aut secundum tempus, aut secundum naturam inter que conuertitur consequentia, aut simul natura que ex eodem genere vel diuerso a se inuice diuiduntur sed simulatis, possunt accipi tot modi quot prioris.

Notus autem sex sunt species, scilicet generatio, corruptio, argumentatio, diminutio, alteratio, et locum mutatio.

Quies est simpliciter contrarium motui.

Alteratio est mutatio secundum qualitatem.

Habere dicitur octo modis, aut habere habitum vel affectum de prima specie qualitatis, aut habere magnitudinem, aut vestimentum circa corpus, aut in manu annulorum, aut membrum scilicet manum vel pedem, aut aliquid in vase vt in modio triticum vel in lagenam vinum, aut possessionem, aut vrozem vel virum, forte alii apparent modi habere, sed qui pene conueniunt dicti omnes enumerati sunt.

Gilberti porretani ex libro

sex principiorum.

Prima est compositioni contingens: suscipi et inuariabili essentia consistens: forma a natura compositionis sciungitur.

Omne compositum adueniens composito facit maius compositum.

Ratio eadem veri falsique susceptiua est: et albedo claritatis et obscuritatis.

Substantiale est quod consistit esse: ex quadam compositione compositio, vt in pluribus et impossibile est deesse rei.

Triplex est substantiale, materiale, formale, et compositum.

Figura incisionis est a natura, sentire vero ab actu.

Natura occulte operatur in vniuersalibus.

Omnis comunitas naturalis a singularitate procedit.

Creator creatorum, numero naturam stabilivit.

Actio est secundum quod in id quod subicitur, agere dicitur.

Actio corporis mouet id in quo est, sed actio anime non mouet animam.

Animam dum agit immobilis perseverat.

Locus est corpus: anima vero non.

Impossibile est non corpus corpore moueri.

Illud quod mouet de loco ad locum est corpus.

Speculo quiescente imago que in eo est mouet ad motū illius cuius est imago. impossibile est soluere quā corpus vere in corpore moueatur. si dicatur quod imago nō est in speculo error incredibilis vulgo putabitur.

Omnis actio in motu est: omnīq; motus in actione firmabitur.

Naturalis proprietates actionis est passionē ex se in id quod subicitur inferre.

Agē et pati recipiūt differentias et magis et min⁹.

Passio est effectus illatioq; actionis.

Passio dicitur tripliciter vno modo significat passionem. vt ira tristitia etc. Alio modo natiuum nature vt febris. Tertio modo pro illo ex actione immediate.

Quando est id: quod ex tēporis adiacentia derelinquuntur id est quando est dispositio derelicta in re tēporali. ex adiacentia tēporis ad re tēporales vt est fuisse vel futurū esse.

Anima coniuncta corpori: complexiones corporis immitatur.

Qui frigide et sicce sunt cōplexionis. i. melancolici: in autumno dementiores sunt seipis. Sanguinei vero in vere quia sunt complexionis humide et calide. Colerici autē i estate propter cōplexionē calidā et siccā. Flegmatici vero i hieme: quia sunt frigide et humide complexionis.

Obi est circumscriptio corporis a loci circumscriptione. pcedens. i. vbi est dispositio derelicta in re locata: ex adiacentia loci ad rem locatam. sū q; aliquid dicitur esse in loco.

In loco est quicquid a loco circūscribitur.

Anima nullū locum occupat.

Duo corpora non possunt esse simul in eodem loco. et eodem modo: nec vnum corpus in diuersis locis.

Eadem vox peruenit ad aures diuersorum: s; non eadem numero. sed eadē secundū similitudinem et spectem.

Nec corpus est sine loco: nec loc⁹ sine corpore

Dositio siue situs est dispositio derelicta in re ex ordine partū suarū respectu loci. sū q; dicitur aliquis sedere vel iacere.

Dositioni nihil est contrarium.

Contraria habent fieri circa idem.

Dositio non suscipit magis et minus.

Propriū ē positioni maxime assistē substantiē.

Habitus est corporis: et eorum que circa cor-

pus sunt adiacentia. i. habitus est dispositio derelicta in re habente: ex adiacentia rei habite ad ad habens.

Habitus est duplex quidam est circa totū corpus: alius circa partem corporis.

Habitus suscipit magis et minus.

Habitui nihil est contrarium.

Proprium habitus est esse in pluribus.

Susceptio magis et minus non est secundum intentionem aut remissionem subiecti. neq; sū quantitatē receptam in subiecto sed susceptio magis et minus est secundū ppositionem vel distantia respectu illius ad quod ē facta prima nominis impositio.

Substantia non suscipit magis et minus. quia est in terminis quos nō cōtingit transgredi

Quantitas ideo non suscipit magis et minus quia substantia nō suscipit vel quia est in termino sicut superlatiuum.

Impositio superlatiuū facta ē in termino: vltra quem transgredi impossibile est.

Possibili positio i esse: nullū sequi impossibile.

Si omnes puncti cōponantur: nullam faciunt magnitudinem.

Generatio simplex est substantiē: sed generatio sū qd ē accidentis et similiter ē de corruptōe

Propositiones vniuersales lib. diuisionum boetij.

Quam magnos fructus affert scientia diuidendi studiosis hominibus.

Scientia diuidendi reddit dociles auditores.

Subtilitas indecise orationis et sententię nō pfecte ingerit anxiētē mentib⁹ audientium.

Super vacua locacitas harū rerū nō debet habere. i. occupare mentes rudium et isolentū.

Nullus liuor inuidie debet obfuscare et obliquis moribus detractōis illud quod arduū est in natura et digestū est ad legendū vtilitatem

Diuisio p se ē triplex. aut ē generis in species: aut totius in partes aut vocis i significatōes

Diuisionem generis ad minus oportet esse in in duas species non tamē in infinitas.

Diuisio per accidens est triplex aut subiecti in accidentia aut accidentis in subiecta aut accidentis in accidentia.

Genus naturaliter est prius suis speciebus in quas diuiditur.

Interempto genere inserimūtur species. quia interempto toto inserimūtur partes.

Genus est quasi materia specierum et differētia ut forma.
Genus est idem quod species.
Genus predicatur de speciebus. Species collocatur immediate sub genere.
Differentia est qua aliud ab alio proponimus distare et differre et predicat i qule de speciebus.
Diuisio generis fit per species quando species appellantur proprijs nominibus quando non per differentias fit.
Diuisio generis est ad integras et pfectas diuisiones specierum.
Differentia generis diuisione debet esse p se no per accidens. et debent esse opposite qz ois bona diuisio est per opposita ex primo elementorum. et debent esse proxime et no remote note non ignote. et conuertibiles. i. totaliter ipsum diuisum euacuantes.
Omne aptū ad diuisionē ē aptū ad diffinitōez.
Prima oppositio est contradictio.
Negatio non cōstituit speciem.
Species cōstituitur negatione que proprio nomine non nūcupatur.
Quotiens diuisio fit per negationez prius debet poni affirmatio.
Si prior diuidens genus fit negatio : tardior fit intellectus rei.
Diuisio reperta ad naturā generis cognoscendam debet deducti potius ad intelligibiliora quā ad ignotiora.
Limita sunt priora infinitis.
Priuationo supponit subiectū aptum natū et dispositam. negatio vero non.
Quedam proferunt vocabulo habitus. aliqui vocabulo priuationis.
Aulterioris diuisio gentium fit per contraria immo fere omnis.
Si esset copia vocabulorum: omnis diffinitio daretur ex duobus terminis: aut si nomina propria posita essent: omnis diuisio esset in genera id est in duo.
Oppositio relatiua nullomō valet ad diuisionē generis
Oppositio priuatiua est additionē generis qz priuatio ptra habitū qd nā cōtrariū opponit
Perior antiquor et magis autentica ē diuisio generis in species si non sit nominū indigetia que impedit.
Omnes diuisionē oportet esse sicut et terminū

id est diffinitionem.
Virtus est optimus habitus mentis et eōtra.
Idem genus non tantū vna. sed etiā pluribus diuisionibus nō tū subordinatis diuidi potest: v. palet de eodem circulo et etiā de ente.
Sicut participatio speciei plures homines sunt vnus homo ita participatio generis plura animalia sunt vnum animal.
Species informantur differentijs per quas genus diuiditur.
Sola species est diffinibilis.
Exempla faciūt artis diffinēdi noticiā clariorē
Genus in diffinitōe ē pars: in diuisione totū
Totum quattuor modis dicitur. s. totū cōtinuitate ut linea aggregatione ut acurū lapidū cōmunitate ut homo animal virtualitate ut anima.
Totum etiā habet alios modos qui possunt ad istos reduci. s. totū naturale logicale: totū in loco: in tēpore: in modo: et fere quodlibet diuiditur in illa et quibus fit.
Diuisio vocis fit tribus modis: vno modo quādo dictio vel oratio plura significa: alio modo quando non significat plura: sed idem multis modis. alio modo quando dictio ponitur sine determinatione aliqua.
Infinium dicitur quadrupliciter. vno modo secundū magnitudinē. alio modo fm multitudine. tertio modo fm speciem. quarto modo fm tempus sine durationem.
Prolata oratione ambigua potest audiri de veritate sermonis vtrāqz sententiā habere: s. plata oratione dubitabili non potest.
Por aut nihil significat: et tūc nō ē distinguenda: aut significat: et fm vnā rē: et sic ē vox simplex nō distinguenda: vel plures res et sic ē distinguenda ne filogismo se filio peccante capiat. respōdēs. s. per equiuocationem.
Ad orationes amphibologicas aliter respondendū ē in disputatore largiosa et doctrinali
Dictio equiuoca distinguit septē modis scilicet per diffinitionem per additionē que terminat et notat genus: per additionez numerū: per determinationē casus: per determinationē articuli: per orthographiam: et per accentum.
Ratio amphibologica distinguitur quadrupliciter: per additionem: per diminutionez: per diuisionē et per trāsmutationē.
Aristotelis ex lib. primo peribermintas.

Que sunt in voce: sunt earū quę sunt in anima passionum note. i. voces sunt signa cōceptionū anime.

Ea quę scribuntur sūt note eorū que sunt i voce idest litterę scriptę: sunt signa vocum.

Litterę et voces sūt nō cedē apud omnes: passionēs anime et res sunt eodem apud omnes.

Circa compositionē et diuisionē est veritas vel falsitas igitur nomina et verba similia sunt sine compositione et diuisione intellectus: vt homo vel albus.

Nomen est vox significatiua ad placitum: sine tēpore cuius nulla pars significat separata.

Non homo: neq; nomē: neq; oratio: neq; negatio erit sed infinitum nomen sicut innominabile erit.

Catonis vel catoni. et quecumq; talia: non sunt nomina sed casus nominis.

Cum dicitur catonis est: vel non est: nec est vera nec falsa: ex quo consequenter trahitur: qd verum et falsum presuponit congruum.

Verbum est quod significat tempus: cuius pars nihil extra significat separata: et est semp nota eorum que de altero predicatur.

Currit est verbū cōsignificat enī nūc esse.

Non currit non laborat non est verbū sed verbum infinitum.

Currit et currebat nō sunt verba: sed casus verbi. quia verbū significat tēpus presens: ista vero preteritū et futurum.

Verba secundū se nomina sunt: et significant aliquid non tamē vt oratio.

Nomen infinitū equaliter de omni ente et non ente dicitur.

Significare est intellectu constituere. et audire quę eicere est.

Hoc verū est significat quādam cōpositionē quā sine extremis non est intelligere.

Oratio est vox significatiua cuius partium aliquid significatiuū est separatiū vt dictio nō vt affirmatio. et c.

Oratio est vox significatiua cuius partium aliquid significatiū est separatiū. vt dictio non vt affirmatio. hoc dicit qd multotiens accipit dictionē pro affirmatione: affirmatio cōuertitur cum oratione.

Pars orationis in duplicibus dictionibus. i. compositis significat. sed non per se.

Oratio est significatiua non sicut instrumentū

sed per placitū. vt dicit de nomine et verbo.

Non omnis oratio est enūciatiua. sed in qua est verum vel falsum idest indicatiua.

Deprecatio oratio quāda est sed nō vera neq; falsa est.

Est vna prima oratio enūciatiua: affirmatio. deinde negatio: alie vero coniunctiue.

Animal gestibile bipes idest diffinitio non est vnū. eo qd partes propinque dicuntur. sed tamē hoc tractabit in septimo. metaphysice.

Est oratio vna enūciatiua: que vnū de vno significat vel conuentione vna plures aut erit que plura et non vnū vel inconiuncte.

Nomen est verbū dicitio fit sola.

Simplex enūciatio est vox significatiua. de eo quod est aliquid vel non est quēadmodū tempora diuersa sunt.

Affirmatio enūciatio est aliquid de aliquid. Negatio vero est enūciatio alicuius ab aliquo.

Quoniā est enūciare quod est esse: et quod est non esse: et quod non est esse: et quod nō est nō esse et circa ea que sunt extra presens tēpus. Si militer contingit quod quis affirmauerit negare et quod quis negauerit affirmare. Quare manifestū: quod omni affirmationi est negatio opposita: et omni negationi affirmatio.

Necesse est omnem orationē enūciatiua perfectam consistere ex nomine et verbo: sine quibus perfecta nō dicitur oratio.

Affirmatio et negatio oppositę: est contradictio idest oppositio: dico autē oppositionem eiusdem de eodem: nō autē equiuoce.

Rerū: alie sunt vniuersales: alie particulares.

Vniuersale est quod aptum natum est predicari de pluribus.

Singulare est quod nō natū est esse in pluribus: vniuersale vero sic: vt homo quidam vniuersale: plato vero particulare.

Enūciare vniuersaliter est: vt omnis homo est nullus homo est: particulariter vero aliquis homo est: aliquis vero non.

Hoc signū omnis nō est vniuersale: significat tamē vniuersaliter. i. significat quod aliquis terminus teneatur vniuersaliter quod sic nō est.

Nulla affirmatio erit vera in qua predicat vniuersale vniuersaliter sumptum.

Oppositio que est inter vniuersale et particulare de oppositis qualitatibus est contradictoria.

Vniuersalis affirmatiua et vniuersalis negatiua in eisdem terminis opponitur cōtrarie.

Omnis propositio que sunt cōtradictorie sine sint i terminis vniuersalib⁹ sine singularib⁹: si vna ē vera ⁊ alia erit falsa: ⁊ cōtra-

Nō ē idē dicere: hō nō ē albus: ⁊ nemo ē alb⁹

Oni affirmationi vna negatio est opposita.

Omnis enuntiatio est vna que significat vnu de vno siue vniuersale siue non vniuersale.

Ad vnitatem enuntiationis non sufficit attribuerē vnā vocem vni voci: sed requiritur q; vox cui sit attributo tantum vnum significat ⁊ non multa.

In propositionibus de presenti ⁊ de preterito oppositis necesse est tam in vniuersalibus: q̄ in particularibus q; vna sit vera ⁊ alia falsa.

De futuris singularibus. s. in materia contingenti: non est determinata veritas.

Non omnibus affirmatio vel negatio de futuro est vero vel falsa.

Nō omnia veniunt ex necessitate. sed multa fiunt a casu ⁊ ad vtrūq;.

Non vtrūq; pars est falsa in propositionibus de futuro in materia de contingenti.

Propter nostrū affirmare vel negare: nihil sequitur in re.

Nos videmur esse principium futurorum: ex eo q; consiliamur. ⁊ agimus aliquid.

Quecunq; possunt fieri ⁊ non fieri illa de necessitate nō eueniunt.

Duplex est necessitas. s. absoluta ⁊ cōditionata

Omne quod est quando est necesse est esse: ⁊ omne quod non est quādo non est. necesse ē non esse: sed non omne quod est esse simpliciter est necesse.

Non est necesse omnes affirmationes vel negationes oppositarum: banc quidem veraz illam autem falsam.

Secundū peribermias.

Omnis enuntiatio significat aliquid de aliquo.

Preter nomen ⁊ verbum ⁊ innominabile. nulla est affirmatio vel negatio.

Innominabile nō ē nomen: s; infinitū nomē sicut non currit extra enuntiationem non ē verbum: sed infinitum.

Casus verbi cōsignificant tempus.

Prima ē affirmatio: deinde negatio.

Doc verbum ē quandoq; predicat⁹ s; in adiacens: vt dicendo de⁹ est: quādoq; tertiu ad-

iacens: vt dicendo deus ē hō: ⁊ tūc dupliciter dicitur oppositiones: quare quoz erit: quarū quidē due ad affirmationē ⁊ negationem sese habent: s; cōsequentiā vt p̄na/ tiones: due vero minime: dico autē quoniam ē aut iusto. i. predicato finito adiacet: aut nō iusto. i. predicato infinito.

Omnis non significat vniuersale: sed quoniā vniuersaliter.

Termin⁹ infinit⁹ nō ē propositio negatiua.

Transposita noia ⁊ verba: idem significant.

Dis interrogatio dyaletica petit vnā respon/ sionē. s. qd̄ altera pars p̄tradictōis p̄cedat

Questio quidē non ē interrogatio dyaletica: sed demonstratiua.

Ad interrogationē dyaleticā p̄t per vtrūq; partem contradictionis responderi.

Forū que predicant⁹ ⁊ de quibus predicantur que pdicant⁹ s; accidens: vt ambo de eodē subiecto: vel alterū de altero: vel aliq; eozū includit in alio: vel idem sic repetitum in vtroq; diuisioz: hoc non erit vnū. i. ex talibus diuisis non sequitur cōiunctū.

Quando in adiecto aliq; oppositoz inest: que cū sequit contradictionē: nō verū ē sed falsum: vt hominē mortuū: hominē dicere: quādo autē nō inest: verū est: nec semp verū est dicere de aliquo simpliciter: vt quendā hominē: hominē: ⁊ quendā albū hominē albus: nō semper tamē: q; non valet. homer⁹ est aliquid vt poeta: ergo est: quia esse predicat⁹ de homer⁹ s; accidēs: qm̄ vt poeta est.

In quantūcūq; .i. in omnibus predicatis: qm̄ sibi nō ē aliqua oppositio: qd̄ patet si ponātur diffinitiones p̄ nominib⁹ predicant⁹ s; se ⁊ nō s; accidēs. i. nō s; aliquid extraneū fac proprie ratiois: in hys ⁊ simpliciter erit verum dicere. i. diuisim: siue a coniunctis ad diuisa arguere.

Opinto: nō est eius quoniā ē: sed quoniā nō est: ⁊ ideo quod opinabile ē: non ē verū dicere esse aliquid.

Dicit Boetius in quarto de consolatiōe: qd̄ sicut hō mortuus nō ē hō: ita homo malus nō est hō: ⁊ hoc ē s; in ipso: q; p̄na sua si/ ne. Dicendū qd̄ duplex ē finis. s. in gra vt ē forma que dat esse hōi: ⁊ finis extra: vt beatitudo: ⁊ de isto intelligit Boetius.

Ad tunc dā p̄radictionē in modalibus ne/

gatio debet addi modo et non verbo. unde iste possibile est esse. et non possibile est esse contradicunt. et non iste possibile est esse. possibile est non esse.

Necessse esse et impossibile non esse. sunt vniuersales affirmatiue.

Necessse non esse. impossibile esse vniuersales negatiue.

Non necessse esse. non impossibile esse. particulares negatiue.

Non necessse non esse. non impossibile non esse particulares affirmatiue.

Possible est esse. contingens est esse. particulares affirmatiue.

Non possibile est non esse. non contingens est non esse vniuersales affirmatiue.

Potentia rationalis valet ad opposita irrationalis vero actiua ad vnum tantum. sed potentia irrationalis passiuua valet ad opposita.

Non omnis potestas est oppositiua. nec etiam quecumq; sunt sub eadem specie dicuntur ad opposita.

Quedam potestates equiuoce sunt. i. multi plices duplex est potentia. scilicet cum actu et ante actum.

Illa que sunt in actu semper sunt priora illis que sunt in potentia.

Entium quedam sunt in actu sine possibilitate precedente.

Aliqua sunt in actu cum potestate que est eorum pars.

Aliqua sunt semper in potentia et nunquam in actu. **A**liqua sunt in actu imperfecto sine possibilitate precedente actum completum.

Aristotelis ex lib. primo priorum propositiones.

Propositio est oratio alicuius de aliquo quo vel alicuius ab aliquo.

Propositio vniuersalis est que omni aut nulli inesse significat.

Particularis propositio est alicui aut non alicui: aut non omni inesse significat.

Indistincta propositio est que inesse aut non inesse significat sine signo vniuersali vel particulari.

Propositio demonstratiua est sumptio alterius partis contradictionis. propositio dyalectica vtriusq;.

Terminus est in quem resoluitur propositio. ut in subiectum et predicatum.

Silogismus est oratio in qua quibusdam positis et concessis necesse est aliquid euenire: per ea que posita sunt et concessa.

Silogismus perfectus est qui nullus indiget proter ea que supra sunt ut appareat necessarius.

Silogismus imperfectus est qui indiget vnius aut plurium que sunt necessaria pro sumptos terminos. non autem per sumptas propositiones.

Dici de omni est quando sub subiecto nihil est sumere de quo non dicatur predicatum.

Dici de nullo est quando nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueat predictatum.

Vniuersalis negatiua et particularis affirmatiua conuertuntur simpliciter.

Vniuersalis affirmatiua et particularis conuertuntur per accidens.

Quando oppositum consequentis repugnat antecedenti: consequentia sit bona.

Nicquid sequitur ad consequens sequitur ad antecedens.

Contingens dicitur dupliciter. scilicet contingens necessarium et contingens alium. quod conuertitur cum possibili.

De particularibus et indistinctis idem est iudicium.

Silogismus est necessarius ab exponentibus ad exponentem.

Quando vtraque premisarum fuerit de necessario conclusio erit de necessario.

Minori existente de inesse: et maiori de necessario. sequitur conclusio de necessario.

Possibili posito inesse: nullum sequitur impossibile.

Contingens dicitur duobus modis. vno modo ut in pluribus et non semper sed frequenter. ut canescere hominem in senectute. et tale contingens dicitur natum. Alio modo dicitur contingens quod quantum est de se indifferenter est: se habens ad esse et ad non esse: ut est ambulare: motum terre fieri: et tale contingens dicitur infinitum.

De si affirmatio vel negatio vera est.

Quandoque ex opposito consequentis inferitur oppositum antecedentis: tunc prima consequentia sit bona.

Omnis silogismus habet tres terminos et duas propositiones.

Vniuersale conclusionem facilius est destruere quam construere.

Vniuersale sumendum est simpliciter et non de terminato tempore.

Frequenter men. iri conuenit eo q̄ non bene
 exponitur termini secundū ppositionem.
Non oportet semp terminos querere nomine
 exponi. quia sepe erunt termini quibus pro
 positum non est nomen.
In omnibus predicatis ad extremā maius re
 duplicatio est ponenda.
Bonum quoniam bonū predicare de iusticia
 falsum est ⁊ non intelligibile.
Oportet facilius sit terminozū expositio oportet acci
 pere nomina que valeant pro nominibus ⁊
 orationes pro orationibus.
Non oportet arbitrari propter expositionē ali/
 quid accidere incoueniens.
Exempla ponimus: non quod ita sit. sed vt sen
 tiant adiscetes.
Non idē significat: esse nō albū. ⁊ nō esse albū

Secundi priorum.
Et falsis bene sequitur verū. sed ex ve/
 verū. nō ex falso verū: ex vero nihil nisi verū
Ad idem affirmatū vel negatū. nō sequit idē
Potere quod est in principio: est quādo nō de
 monstrat ppositū quod sit quattuor modis.
 primo quādo non demonstrat omnino pro/
 positū. scdo qñ demonstrat p ignotiora. tertio
 quando demonstrat per ea que equaliter sūt
 ignota. quarto qñ demonstrat p̄s p̄ posteri⁹
Si cōclusio est falsa: oportet aliquā premissarū
 esse falsam.
Elenchus est syllogismus contradictionis.
Cōtingit scire i vniuersali ignorādo i p̄culari
Nullum sensibilitū cum extra sensum sū scimus
Scire tripliciter dicitur similiter decipi.
Nihil p̄hibet scire ⁊ decipi circa idem.
Quando extrema conuertuntur: necesse ē me/
 diū conuerti ad vtrūq̄.
Magis eligendū magis fugiendo opponitur.
 et minus minori.
Magis eligendū est bene agere: q̄ agere. vñ
 magis eligenda est voluntas sine actione:
 quā actio sine bona voluntate.
Dilectio magis eligēda est q̄ cōi⁹. qz dilectio
 sit secundū bonā volūtate: ⁊ cōi⁹ s̄m actū
 corporalem.
Omnis concupiscentia ⁊ artes sūt p̄pter hoc
 quod optimū est. i. p̄pter finem.
Omnē quod est sine colera longeuum est.
Exemplum est quando medio extremū inesse

ostenditur per id quod est simile tertio.
Inductio est quando ex omnibus indiuiduis
 extremū ostenditur. inesse medio.
Istantia est. ppositio cōtraria. ppositio noni.
Entimema p̄stat ex hycois ⁊ signis. hycos
 est ppositio p̄pbabilis.
Probabile est quod sc̄i esse factū: vt i plurib⁹
Vnde hycos est. ppositio: quādo sc̄i esse facta
 vt in plurib⁹ vt odire odietes amare amātes
Silogismus est necessarius: vel probabilis:
 vel demonstrabilis.
Per signa corporis nobis nota. sillogizamus
 dispositiones anime nobis ignotas vt oscu
 dere parientē eo q̄ lac habeat.
Prodigū dicunt esse quod scire facit.
Naturas rerū cognoscere est possibile.
Aristotelis regule hic sunt posite ⁊ verba.
Ex suis duobus libris posteriorum cum
 eius sententia ⁊ doctrina.

Et primo ex libro primo.
Omnis doctrina ⁊ ois disciplina intel/
 lectiua. ex p̄cristenti sit cognitione.
Tam sillogismus q̄ inductio per prius notam
 faciunt doctrinam habere.
Exemplum est inductio. i. incompleta. entime/
 ma vero sillogismus dicitur. i. perfectus.
Aliq̄ necessaria sūt p̄cognoscere dupliciter. s.
 quia sunt ⁊ quid dicitur per nomen.
Et ē quid sit nominis ⁊ quid rei.
De dignitate oportet p̄cognoscere qz est. s.
 vera. De passione quid dicitur per nomen.
De subiecto autem vtrūq̄ p̄cognoscere oportz
 vnde hic habem⁹ q̄ due sunt p̄cognitiones
 ⁊ tria p̄cognita: que sunt subiectuz: passio:
 ⁊ dignitas: Item habemus q̄ in qualibet
 scientia oportet p̄supponere subiectuz esse
 ⁊ quid significat ipsum. sed de passione nō
 oportet p̄supponere esse. s̄ tm qd significet.
Omnē de quo contingit aut affirmare: aut ne/
 gare: verū est quia est.
Maior prius conclusionē cognoscitur ⁊ tem/
 pore ⁊ natura minor vero. simul cognoscitur
 tempore. natura vero prius: conclusio vero
 per se ⁊ non per aliquid mediū cognoscitur
 esse sub vniuersali in maiorī.
Quod aliquis addicat hoc ipsum sc̄i: qd autē
 non ⁊ nescit ipsum. Nescit enī ipsum in soz
 ma. p̄pria. i. actu: bñ sc̄i ipsū potētia i virtute
Qui sc̄i triangulum habere tres equales duo

bus rectis: hoc scit quid s'm qd: non autem simpliciter: et sic habemus q' est duplex sci/ re. s. s'm quid et simpliciter.

Scire opinamur vnaquodq' simpliciter et nō sophisticō modo: qd ē s'm accidens: cuz cau- sam arbitramur cognoscere ppter quā res est: et quoniā illius causa ē: et non contingit se aliter habere.

Sapientes et insipientes opinant se scire: illi q' dem opinantur et sciunt et causam habent: isti vero minime.

Cuius simpliciter ē scire: hoc impossibile ē se aliter habere.

Scire est per demonstratiōem intelligere.

Demonstratio ē silogismus apodicticon. i. faci- ens scire: quoniā in habendo demonstratio- nem scimus.

Necesse ē demonstratiuā scientiā esse ex veris et primis: et immediatis: et prioribus: et notio- ribus: causisq' p'clusionis vbi includit' p'p'riū

Qd non ē non cōtingit scire: ex quo habem' q' de nō ente non habemus scientiā.

Scientia ē illoz quoz est demonstratio et non ē s'm accidens habere demonstratiōem.

Duplicia sunt priora et notiora: aliqua notio- ra et priora quo ad nos: vt illa que sunt prox- ima sensui: sed priora et notiora simplici- ter et s'm naturā sunt q' remotiora sūt a sensu

Tūc scimus cū causas cognoscimus: et priorē si vere cause sunt et notiores nō solū altero modo intelligēdo: sed sciendo quoniā sunt

Remotiora a sensu sunt maxime vniuersalia: proxima sensui sunt maxime particularia.

Ex primis aut ē: qd ex principijs p'p'rijs ē.

Idem dicit primū et principiū: ideo q' est ex primis est ex principijs.

Principiū demonstratiōis ē p'positio imedia- ta: id est imediatione cause et nō subiecti.

Propositio imediata ē qua nō ē altera prior.

Propositio ē altera pars enunciatōis vniū de vno significans.

Dyaletica p'positio ē accipiens quālibet par- tem cōtradictōis indifferenter.

Demonstratiua ē alterā partem determinans scilicet veram.

Enunciatio est oratio quālibet partē cōtradi- ctiōis accipiens. s. disunctiue.

Cōtradictio est oppositio cuius secundum se non est medium id est aliqua sp'cies eiusdem

generis non mediat.

Para cōtradictōis que significat aliquid ee de aliquo est affirmatio. q' aut significat al- quid ab aliquo est negatio.

Positiō nō cōtingit demonstrare nec ne- cesse ē ipsi quēlibet habere addiscētē sed di- gnitate oportet quēlibet habere ad docendū

Dissinitio est positiō quedā: sed non suppositio

Suppositio dicit aliquid esse vel nō esse: sed dū finitio nō dicit esse vel non esse.

Non est idē. vnitas et esse vnitate.

Non soluz necesse est p'cognoscere prima p'ncipiā aut omnia aut quedam. aut conclusio- nem. sed magis principia q' p'opter vnū: quodq' tale et illud magis: vel v' p'opter qd amamus: illud magis est amatum: sed om- nia posteriora scimus et credimus p' p'ma. et go illa magis scimus.

Necessariū est magis credere principijs q' cō- clusioni.

Principiū nihil est notius in veritate. et eo- rum oppositū nihil est motius in falsitate.

Non oē quod scitur per demonstratiōem scitur.

Principia cognoscimus in quantum termi- nos cognoscimus.

Non contingit aliquid demonstrare circulari- ter. nisi in terminis cōuertibilibus et p'p'rijs

Facile ē demonstrare omnia dicendo hoc est hoc: sed hoc est solum in terminis conuer- tibilibus.

Impossibile est eadē esse priora et notiora sibi ipsis eodē modo.

Scire aut demonstratiōis est duplex. s. simplici- ter et s'm quid

Ex duabus primis p'positiōib' et trib' termi- nis cōtingit sillogizare.

Uno autez posito siue tertio siue vna p'positio- ne posita nihil cōtingit sillogizare.

Demonstratio circularis est silogismus ex ne- cessarijs. et solū fit in p'mo modo p'me figure

Scientia demonstratiua est necessariorum.

Dici de omni est quod non inest. in quodam q- dem sic. et in quodam quidem non neq' qd est aliquando sic. aliquando non sic. vt ani- mal de omni homine. vnde ad dici de omni requiritur vniuersalitas suppositorū vel sub- stantiōz et temporū.

Der se insunt q'cūq' sūt in ratione dicente qd est vt triangulo inest linea et punctus linee.

Substantia eni. i. substantialis essentia eorum est ex his. i. ex lineis: et linea ex punctis que insunt in ratione: dicente quid est.

Et per se quibuslibet eorum que insunt ipsis: ipsa in ratione dicente quid est insunt: ut propria passio per se inest subiecto.

Item per se que non dicuntur de quodam alio subiecto: ut substantia.

Quecumque neutraliter insunt accidentia sunt.

Item per se propter quod inest unicuique aliquid tanquam per causa: quod vero non propter ipsum est: accidens est.

Hic habemus quod quattuor sunt modi dicendi per se: quorum primus et secundus in ingreditur demonstrationem.

Hic habemus quod per se presupponit de omni.

Simpliciter scibilia sunt per se aut sicut inesse predicantibus: aut sicut inesse propter ipsa que sunt ex necessitate. i. propositiones secundum modum di et quarti scibiles.

Universale siue primum dico quod cum sunt de omni et per se est: et secundum quod ipsum est per se: et secundum ipsum idem est ut patet inesse linee: et secundum ipsum.

Universale autem est tunc cum quolibet et primo demonstrat: ut duos rectos habere: unde habemus hic: quod universale predicatum continet in se dici de omni: et per hoc quodales quidem fortasse habet tres equales: duobus rectis sed non primum: sed triangulus primus.

Primum est cui alterum inest per se ipsum: et non ipsum per alterum: Ex istis patet quod sicut per se supponit de omni: sic primum presupponit ipsum per se.

Aultotiens accidit in demonstratione quod universali videtur demonstrari: tamen non demonstrat: et circa hoc tribus modis erramus. Primo cum nihil aliquid sit accipere sub aliquo communi cui primo competit universale: quod hoc cui universale inconvenienter assignatur. Secundo quando est accipere sub aliquo communi multa inferiora: sed tamen illud commune inominatum est quod invenitur in rebus differens specie. Tertio quando illud de quo demonstrat aliquid ut universale primum se habet ad id quod demonstratur de eo sicut totum ad partem.

Universale posito subiecto ponitur et remoto remouetur.

Quecumque per se sunt: ex necessitate rebus: bec quidem sunt in eo quod quid est.

Non scitur non potest se alter habere.

Nec per se sunt: necessario sunt in rebus.

Omne quod est: aut per se est aut secundum accidens.

Accidentia non sunt necessaria.

Necessarium est alterum oppositorum semper inesse.

Ex veris semper sequitur ipsum verum.

Ex veris et non demonstrative est syllogizare: ex necessariis autem non sed demonstrative.

Ex necessariis syllogizare proprium est demonstrationis: ergo ex necessariis est demonstratio.

Dupliciter datur instantia de demonstratione opinantibus se demonstrare: videlicet: quod non fit ex necessariis: quia alter contingit esse: ut rationis causa. i. dispositionis.

Ex necessariis contingit necessarium syllogizare: similiter ex non veris: sed ex non necessariis non contingit demonstrare: quia cum mediis ex necessitate est: conclusio erit ex necessitate.

Medio existente ex necessitate: conclusio erit ex necessitate.

De demonstratio est eorum que sunt per se: et non eorum que sunt per accidens.

Accidens contingit non esse. i. per se: propter quod scire est per causam cognoscere.

Duplex est necessitas. i. consequentis et consequentis: consequentis ut est communis demonstrationis. consequentis ut est cuiuslibet syllogismi.

Scire propter quod est per causam scire.

Potest medium propter se ipsum inesse tertio. id est maiori extremi. et primum medio. id est maiori extremitas.

Ex necessitate sunt circa unum quodque genus quatuor per se sunt: et secundum quod unum quodque est.

Syllogismus procedens ex accidentibus non facit scire per se sed per causam propter quod non contingit: ut supra.

Non contingit ex aliquo genere in aliud descendere demonstrare: ut geometria in arithmetica.

Tria sunt necessaria in demonstratione: quorum unum est quod demonstratur. i. conclusio. id est passio que de aliquo demonstratur. hoc est autem quod inest alicui generi per se: aliud est dignitas. i. dignitas autem sunt ex quibus demonstratio Tertium est subiectum cuius passiones et per se accidentia ostendunt demonstratio.

Necessè est mediâ & vltima in demone ex eo/
dem genere esse.
Quæcumq; non sunt per se accidentia erunt.
Si propositiones sunt vniuersales ex quibus
est silogismus necesse est conclusionem eẽ
perpetuam.
Nec demonstratio: nec scientia corruptibilis
sed perpetuorum est.
Demonstratio omnis est ex his que sunt vni/
uersaliter tã ex parte tẽporis q̃ suppositoꝝ
Diffinitio. vel est principij demonstrationis
vel conclusio. vel tota demonstratio: posi/
tione differens. i. extra formam silogismi.
Forum que sepe fiunt non vt sepe fiunt sed vt
semper sunt demonstrationes & scientie vt
defectus lune.
Nulla demonstratio est ex principijs commu/
nibus: sed ex proprijs & in demonstrabili/
bus & proximis.
Aterum est genus subiectum scientie subalter/
nantis a genere subiecto scientie subalterna^{te}
Qui ex superioribus causis magis sciuit: ergo
illa magis & maxime erit scientia.
Difficile est cognoscere si aliquis sciuit vel nõ
Difficile est enim noscere si ex vni^o cuiusq; pn/
cipijs proprijs scimus aut non. quod vere
est scire.
Si ex veris & primis habemus silogismum.
oppinamur scire: sed hoc non est sufficiens
sed oportet esse ex quibus scitur. vt sint pro/
xima primis.
Pincipium in vnoquoq; genere est propo/
sicio necessaria & in demonstrabilis. & scien/
tia cuius est principium.
Geometria non supponit falsa.
Non necesse est esse species ideas: aut vnum
aliquid extra multa. aut demonstratio sit in
mente sed tamen vnum de multis vere di/
cere est necesse. si sit demonstratio quia nisi
hoc scit non erit vniuersale. sed si vniuersale
nõ est. nõ e mediũ querere nec demonstratio
Nulla demonstratio ostensua recipit dignita/
tem negatiuam nisi secundũ qd.
Quelibet demonstratio ducens ad impossibi/
le vitur dignitate affirmatiua quantum sibi
sufficit.
Omnes scientie comunicat fm coia picipia q̃
non cõmunia principia ex quib^o demõstrat
Demonstrantem non est interrogare. propter

id quod oppositorum esse non demonstrat.
Omniqueq; scientia: habet suas proprias inter/
rogationes & responsiones & disputationes
Scientie mathematice sunt alijs certiores & fir/
miores quare magis accipiuntur mathema/
ticialia exempla quam aliarum scientiarum.
Demonstrationes non augentur per media.
sed in post assumendo: & in latius.
Demonstratio quia coniungit dupliciter: vel
quia procedit per effectum. vel per causam
remotam propter quid per causam proximã
& nunq; per effectum.
Planete ex eo q; non sint illant: non sunt pro/
pe sed ex eo q; non sunt prope. non sint illant.
Contingit autem magis & per alterum alterũ
demonstrare: & erit. ppter quid demõstratio.
Sicut negatio est causa negationis & affirma/
tio affirmationis vt non habere pulmonem
est causa non respirãdi. habere respirãdi lo/
quendo de causa proxima sed esse al. vel nõ
esse est causa remota.
Duplex est scire. s. scire quia est. & scire propter
quid est.
In scientijs diuersis sepe dicit vna scientia. p
pter qd vt medicina dicit quod vulnera cir/
cularia tardius sanantur q̃ lõga sed. ppter
qd t^o dicit geometra.
Sciẽtes vniuersale sepe nesciunt ipsũ singulare
figuratũ maxie faciens scire est prima figura.
Coordinaciones predicamentorum non com/
municant. vnde quod est in vna non est in
alia. ex quo habemus quod scientie predica/
mentorum sunt in perinerte.
Proposicio vniuersalis negatiua cuius nullũ
extremorum est in aliquo toto est ppositio
immediata.
Ignorãtia est duplex. s. secũdũ negatiõẽ. & f3
non dispositionem.
Si aliquis sensus deficit necesse est deficere sci/
entiam que est secũdũ illũ sensũ. q̃ etiã im/
possibile est accipere sine sensu.
Aut addiscimus p demõstrationẽ. aut per in/
ductionem.
Demonstratio est ex vniuersalibus. inductio
aut ex his que sunt secũdũ partẽ.
Impossibile est vniuersale speculari. nisi per
inductionem.
Singularium est sensus.
Omnis silogismus est: per tres terminos: &

duas propositiones.

Non contingit ire in infinitum in predicantis nec ascendendo. nec descendendo. vtrobiq; est status.

Finita finitius sumpta non faciunt infinita.

Triplex est predicatio accidentalis. s. subiecti & accidente. accidentis de subiecto. accidentis de accidente.

Cum dico album est lignum. dico q; cui accidit album est lignum.

Que est comparatio principij ad principia: eadem principiatu ad principiatum.

Impossibile est infinita pertransiri.

Saudeant species et idee. s. platonis: monstrari sunt et si sunt nisi ad ratione. i. demonstrationem profunt: demonstrationes enim debuiusmodi non sunt.

Unum de vno predicari est concessum.

Non contingit aliquid scire nisi per demonstrationem.

Demonstratio vniuersalis potior est particulari

Affirmatiua potior est negatiua.

Demonstratio offensiuam tam affirmatiua quam negatiua potior est ducente ad impossibile.

Potior est demonstratio que est de esse: quam que est de non esse.

Prius est esse quam non esse.

Certior et prior est scientia que est ipsius quia est et propter quid est quam ille que est alterius horum tantum.

Item certior est que non est de subiecto concreto hoc est scientia magis abstrahit minus abstrahit.

Item certior est que ex paucioribus quam que ex appositione.

Vritas est substantia sine positione. sed puritatis est substantia positionem habens.

Una est scientia que est vniuersi generi subiecti. quecumque ex primis componuntur. partes et passionem eorum sunt per se.

Altera scientia est ab altera. quarum non sunt eadem principia vel nec ex alterutris neque ex eisdem.

Entis quod est a fortuna: non est scientia per demonstrationem quia nec semper est: nec frequenter.

Vniuersale autem vbiq; est et semper.

Sensus est singularium. scientia vero vniuersalium

Vniuersale intellectus: singulare vero sensu per-

cipitur.

Vniuersale non est minus ens quam particulare. sed magis quia ipsum est incorporeale: particulare vero incorporale et ex multis.

In isto libro habemus quod vniuersalia sunt eterna et quod species vero sunt sempter ne.

Vniuersale magis est causa quam particulare: cui enim per se inest aliquid hoc idem ipsi est causa

Cognoscens vniuersale cognouit particulare. et non e conuerso.

Impossibile est eadem esse principia omnium filogismorum.

Scientia est necessariorum. opinio vero contingentiū et aliter se habentium.

Solertia est subtilitas quedam non prospecto tempore medij. scilicet inueniendi.

Secundi posteriorum.

Questiones sunt equales numero his quecumque vere scimus.

Questiones sunt quatuor: quare est: propter quid est: si est. et quid est et ille reducitur ad duas. s. ad questionem si est medium et quid est medium.

Causa et medium idem sunt.

Vnus in quantum vnum vna est scientia.

Diffinitio est cognitio substantie et ipsius quod quid est.

Impossibile est scire quod quid est et ignorare si est ipsius quod quid est. non est demonstratio

Per omne genus cause contingit demonstrare scire opinamur cum causam rei scimus.

Quatuor sunt cause et cetera.

Unum et idem contingit esse quod quid est: et propter quid est: ut si queratur quid est tonitruus dicitur quod est extinctio ignis in nube. et si queratur propter quid tonat. dicitur quod ignis in nube est extinctus: vel extinguitur.

Ambulare post cenam est causa sanitatis: propter non dimittere cibos in ore stomachi.

Medium in demonstratione est ratio primi termini. i. maioris extremitatis.

Interpositio terre inter solem et lunam. est causa eclipsis lune.

Causa et effectus debent esse proportionata vnde eius quod est in fieri. causa debet esse in fieri. quod vero est in facto esse causa debet esse in facto esse.

Sicut se habet linea ad punctum. sic se habet quod

fit ad factum esse.

Quedam sunt semper. quedam frequenter. vt non omnis maculus barbatus ē in maxilla semp. s; frequenter.

Foram que frequenter sunt: medium demonstrandi debet frequenter esse.

Et singularibus oportet vniuersalia accipere

Et quocumque magis latent in vniuersalibus

q; in inferioribus.

In metaphoribus non est disputare diffinitive.

Fluuus magis fluit in fine mensis. quia finis mensis ē humidior: & quia tunc magis luna deficit.

Omnis arbor habens lata folia. folio fluit.

Folio fluere ē succum condensatum habere

Causa prior ē eo cuius ē causa.

Omne animal habens cornua caret dentibus

in superiori mandibula.

Et sensu in nobis fit memoria. ex multis memorijs experientum. ab experimento autem vniuersale accipitur in anima quiescens vnu pter multa: qd ē principiu artis & sciencie.

Vniuersale ē vnum in multis: & vnum pter multa.

Scire ē singularis: sed sensus ē vniuersalis.

Principiu habet: non ē sciencia sed intellectus.

Intellectus ē habitus principiorum: & scientia conclusionum.

Principia non cognoscimus per demonstratione: s; inductione via sensus & memorie.

Aristotelis ex lib. primo topicorum.

Silogismus dyalecticus ē qd ex probabilibus ē silogizatus.

Prima & vera que non per alia: sed per seipsa habent fidem.

Primumquodq; primorum principiorum ē sibi ipsi fides.

Probabilia. vnt que vident omnibus aut pluribus aut sapientibus: & his vel omnibus vel pluribus vel maxime notis & precipuis.

Silogismus litigiosus ē ex his que videntur probabilia: & non sunt.

Dyalectica ē utilis ad tria: ad exercitatione: ad obutationes: & ad finem philosophia discipline.

Dyalectica cum sit inquisitiua ad omnia metadorum principia viam habet.

Rector non semp persuadebit: nec medicus semper sanabit: sed si ex contingentibus ni

hil omiserit: sufficit enim disciplinam habere dicimus siue putamus.

Terminus. i. diffinitio est oratio quid est esse rei significans.

Propriu ē quod non indicat quid est esse rei soli autem inest & cōuersim predicatur.

Secus ē quod de pluribus. &c.

Accidens ē qd deest. &c. vide in tractatibus.

Dis aqua: omni aque: eadem ē in specie.

Accidens facit vnum numero cum suo subiecto. Unde accidentia numerantur numeratione suorum subiectoꝝ.

Quolibet contrarias opinionibus proferente sollicitum esse: stultum ē.

Et mellisus ponit vnum ens tm̄.

Non oportet omne problema aut omne propositionem considerare: sed quā quis rationis indigentia non pene vel sensus.

Qui dubitat verū oportet deos vereri: & patres honorari vel nō: indigent pena.

Qui dubitat verū sit alba nix: non indiget ratione sed sensu.

Illud ponet aliquis: qd a vno probabili dictū ē contrariorum eadem ē disciplina.

Tres sunt species propositionū. scilicet ethyce: physice: logice.

Quot modis dicitur vnu oppositorum: tot modis dicitur reliquū.

Inter ea que multū conueniunt: artificialis est differentia querenda.

Secundi topicorum.

Nihilū genus predicatur de nominatiue de suis speciebus: sed vnioco.

In paucioribus via maior.

In iusticiam facere non inest deo: quia iniusticiam facere idem ē quod sponte nocere: deo non est ergo.

Inuidus est qui tristatur de prosperitate bonorum

Reprensor est: qui tristatur de prosperitate malorum.

Quicquid denominatur a genere denominatur ab aliqua eius specie: non ab oī: & contra.

Loquendū ē vt plures: sapiendū vt pauciores

Animalia semper nutriuntur: non tamē semper angentur.

Scire non ē reminisci: qz scire cōngit presentia & futura: reminisci vero nisi preterita.

Quicquid insunt speciei: insunt etiā generi.

Homines ut in pluribus sunt mali: in paucioribus autem boni.

Impossibile est contraria eidem simul inesse.

Deus non bis movens omnia que sunt in nobis.

Idem est susceptibile contrariorum.

Quod iniuste sit scitenter sit: quod vero iniuste: ignoranter.

Diura contingit bene scire: sed non plura intelligere.

Quorum generationes sunt bone: ipsa sunt bona similiter de malo et converso i corruptionibus.

Si cui magis videtur inesse non inest nec cui minus.

Si cui minus videtur inesse inest et cui magis similiter de quod.

Simplex dico quod nullo addito dico.

Terrij topicorum.

Quanta bona appetunt.

Quod per se est eligibile et bonum: magis est eligendum quam quod propter aliud: et quod per se est causa mali: est magis fugiendum quam quod per accidens: et quod natura bonum est: magis eligendum est: quam quod non natura bonum est.

Quod plures vel omnes eligunt. hoc est magis eligendum.

Quod est difficile magis est eligendum. quam quod est facile.

Plura bona paucioribus bonis sunt pereligenda.

Iustum non est in genere: sed iusticia est in genere ex quo habemus communiter quod accidens in concreto non est per se in predicamento sed non loquitur hic philosophus. de genere predicabili sed moris.

Robur existit in nervis et ossibus: et decor membrorum commensuratio. tio quedam est.

Finis magis est eligendum quam que sunt ad finem et beatitudo est magis eligenda quam prudentia.

Qui finis melior est: ipsum melius est.

Nullus honorat divitias propter se sed propter aliud: sed amici tam sic.

Amicitia melior est divitiis.

Nemo eligit iuvenes iudices aut duces quia non constat eos prudentes esse. sed eligit ad fortitudinem.

Leperantia magis est eligenda in iuvenibus quam in senibus quia iuvenes plures scnes concupiscentiis molestantur.

Si omnes essent iusti. non utilis esset fortitudo

sed si omnes fortes essent adhuc utilis iusticia est ergo melior iusticia quam fortitudo.

Ad quod assimilatur meliori melius est.

Si optimus in aliquo genere: melius est optimo alterius generis: ipsum simpliciter melius est altero: et converso. ut si optimus homo melior est equo: et converso.

Melius est bene vivere quam vivere.

Melius est philosophari quam vitari.

Studere negamus: ut ingeniosi videamur.

Diffinitio eius quod est ad gloriam: est quod nullo consentiente festinat inesse.

Tale additum tali: magis facit ipsum tale.

Illud est album quod nigrum non est permixtum.

Bluifeci que quis sede egit bonorum est: remi niki vero malorum.

Quarta topicorum.

Quibus species predicat: oportet et genus predicari.

Impossibile est aliquid participare generis: quod non participat aliqua suarum specierum.

Genus de pluribus predicat semper quam species quia si de equalibus predicentur: neutrum neutrius erit genus vel species.

Quando una species sub duobus generibus continetur: alterum sub altero conuenitur.

Differetia non quam participat genus sed species et individuum.

Bonum et malum non sunt in genere: sed sunt genera aliorum.

Si oppositum i opposito: et propositum in propositio bonum est dato inreddibilis.

Omnia memoria est in animo.

Nihil prohibet scientiam suipsum habere animam.

Medium est in eodem genere cum extremis.

Si quid omnino ex specie permutatum est: id non contingit amplius permanere idem: ex quo habetur quod destructa specie impossibile est in diuiduum generis idem numero permanere.

Paras nullo modo predicat de suo toto.

Nemo dicit esse talis: eo quod possit esse talis: vel quod possit facere tale: potest enim dives et studio suo parua agere: sed tamen non sunt huiusmodi.

Pravi dicuntur omnes secundum appetitum.

Vinum non est aqua purifacata in vite. quod tamen voluit empirici decies.

Non omne quod non est fit: sed tamen non ens non est genus eius quod fit: non enim sunt non entis species.

Quinti topicorum.

S aliquid dicitur esse proprium alteri
us et non separat ipsum ab omni alio
non bene assignatum est esse propriū
Gratia descendit proprium assignatur. unde
propriū semper debet assignari p. notioza
Sentire dicitur dupliciter. s. habere sensum et
viti sensu. Similiter de scire.

Obscurum est quod multipliciter dicitur.
Conturbat audientem quod frequenter dicitur.
Incertum et frequenter dicere contingit dupli-
citer. s. vel frequenter nominādo idē vel po-
nendo diffinitiones pro nominibus.

Opposita simul sunt natura.
Omne sensibile extra sensum factum incertū
est quia dubium est vtrum sit vel non quan-
do recedit a sensu.

Ignotum est cum occiderit sol si adhuc feratur
super terram eo quod nos tunc amissimus
sensum.

Idem in quantu; eadem. eadem insunt. vel
non insunt.

Ei qui omnino instat omnino aduersandū est
Quod per superabundantia dicitur. vni. so-
li conuenit.

Tres sunt species ignis. s. lux. flamma: carbo
et hoc verum est.

Si simpliciter ad simpliciter: magis ad ma-
gis: maxime ad maxime: et e conuerso.

Impossibile est idem pluriū propriū esse.

Sexti topicorum.

Genus maxime eorum que sunt in dif-
finitione videtur diffinitū substantiam
significare.

Facilius est quēlibet fecisse: quam bene fecisse

Opportet diffinientem planissima interpreta-
tione vti. eo quod causa innotescēdi reddit
diffinitio. unde diffinitio non debet esse ob-
scura: nec aliquid superflūū continere.

Ductio et cōmenturatio sunt equiuoca. ex quo
accipitur cōmunitē. quod omne nomen varia-
bile natum ē omnino equiuocum: quia non
solum significat agentis actionem sed rei pas-
se passionem: et ipsam rem passam.

Equiuocorum non est diffinitio unde sol^{us} spe-
cies est diffinitio.

Omne inconuetum est obscurum.

Omnes transferentes secūdu similitudine; ali-
quam transferunt.

Imago ē cuius generatio est per similitudinē
Qui bene diffinit: contraria consignificat.

Illud est superflūū in diffinitione quo oblato
ipsum quod remanet manifestat quod diffinit
Flegma est humidum primum a cibo idigēstū
Si vniuersali dicto addatur et particulare et eō
tra est superfluum.

Diffinitio debet dari per priora et notioza. quod
omnis doctrina et omnis disciplina ex prio-
ribus et notiozibus.

Omnia et eiusdem rei non possunt esse plures
diffinitiones sed vna tantum.

Omnia bona diffinitio debet cōstare ex gene-
re et differentia: seu differentis.

Simpliciter notum non est. quod ab omnibus
notum est sed intellectu dispositis.

Oppositorum eadem est disciplina. et sunt si-
mul natura.

Impossibile est vnum oppositorum cognosci
sine altero.

Dies est latro solis super terram. ergo qui die
vitiur sole vtiur.

Grammatica est scientia recte loquendi: recte
quod intelligendi. et id quod profertur recte
accentuandi.

In diffinitione alicuius rei debet poni genus
propinquum et non remotum quia in gene-
re propinquo fit diffinitio.

Omnia specifica differentia cum genere: sa-
cit speciem.

Sentis per se non predicatur de differentia.

Omnia passio magis facta abicit a substantia
sed differentia saluat id cuius est differentia.
ergo differentia non est passio.

In diffinitione proprie passionis: poni de-
bet subiectum.

Dagias amans non magis: concupiscit cotū.

Omnia diffinitio data per coniunctionem dis-
iunctiuam vel negatiuam vituperanda ē.

Finis in vno quoque genere est optimus. et gra-
tia cuius sunt alia.

Omnes honorem appetūt.

Qui scientia diffinit quodammodo et ignoran-
tiam diffinit.

Impossibile est incorporeū: corpori imisceri.
Non solum qui clam sumit. sed qui vult clam
sumere latro est.

Septimi topicorum.

Quecunq; sunt simpliciter eadē eoz generatōes ⁊ corruptiōes sunt eadē. ⁊ potest id quod maxime ⁊ optie dicitur vni numero esse.

Que ambo non sunt eadem. sibi inuicem non sunt eadem.

Facilius est destruere q̄s construere. ⁊ corrumpere q̄s facere.

Inter oia p̄dicata difficilimū est cōstruere diffinitione accidens vero construere facile est

Verisimile est in multis magis fieri peccatum quā in paucis.

Quanti optcorum.

Ma disciplina melior est altera: vel q̄ certior. vel quia de meliori subiecto.

Dator bono mains malum opponitur.

Dialectica propositio est contra quam in pluribus se habent: in non est dare instantia.

Silogizanti non est vtendum silogismo per impossibile.

Qui ex probabilioribus q̄s fit conclusio silogizare conantur palam patet quod non bene silogizant.

Concessam respondentū. non intelligenti quoniam non intelligo.

Ille vero soluit orationem falsam. qui eam interimit. ⁊ propter quid falsa sit ostēdit. nec sufficit instantiam dare.

Nihil prohibet quedam falsa esse probabiliora quibusdam veris.

Draus focus est qui impedit cōmune opus

Qui litigatorie interrogat male disputat.

Nihil prohibet orationem per se esse vituperabile ⁊ ad problema probabilem. ⁊ ecōtra.

Peccatum est aliquid ostendi per lōgiora: q̄d inest per minora. vnde expresse habetur q̄d peccatum est fieri per plura. quod potest fieri per pauciora.

Hoc ē bonum habere ingenium secundum veritatē: posse eligere bonū ⁊ sugere falsū.

Qui bene nati sunt benefacere possunt.

Qui amant bonum ⁊ odunt malū de facili discunt optimum quod profertur.

Aristotelis propositiones ex libris elencorum ⁊ primo ex primo.

Asperū velut longe distantes speculantur.

Non contingit res ipsa nobiscum

serentes disputare sed in disputatione nominibus pro rebus vtimur.

Nomina sunt finita. res vero infinite ideo necesse est vnum nomen plura significare

Qui virtutis nominum vni ignari. de facili paralogizantur. id est decipiuntur.

Quibusdam magis est opere precium videri sapientes ⁊ non esse. q̄s esse ⁊ non videri.

Sophistica est appareas scientia. ⁊ nō existēs

Sophista copiosus est ab apparente sapientia ⁊ non existente.

Duo sunt opera sapientis. quorum vnum est non mentiri de quibus nouit. alterum vero mentientem manifestare posse.

Potest iscentem magistro credere.

Elencus est contradicatio vnius ⁊ eiusdem se eundem idē ⁊ ad idem ⁊ similiter ⁊ eodē tpe

Ex nihilo nihil fit.

Eadem est diffinitio vnius solius rei. ⁊ rei simpliciter: vt hominis ⁊ vnius hominis.

Communia ⁊ generalia sunt quibus scitis nec scitur tamen ars ⁊ ipsi ignorantia: necesse ē artem ignorare.

Omnes artes vtuntur quibusdā cōmibus.

Omnes etiā idiote arguunt quia sine arte participant id de quo artificialiter est dyalectica.

vñ duplex ē logica. s. artificialis. ⁊ naturalis

Difficile est simul multa conspiciere.

Homines irati ⁊ turbati minus consistere possunt orationes.

Proposita iuxta se cōtrariis. maior ⁊ minor melior ⁊ peiora videntur siue dupliciter q̄ opposita iuxta se posita magis elucescant.

Secundi elencorum.

Quod scim⁹ sepe trāpositū ignozam⁹

Ad interrogationes plures non est danda vna responsio. sed plures.

Recta solutio aut fit per distinctionem multitudine. aut per interpretationem falsi.

Contraria arguere non est soluere.

Omnia orationū que sunt p̄pter idē eadē est solutio.

Nihil dat quod non habet.

Hoc horum dicitur multipliciter. s. velut aliorum possessio vel v̄pe multitudinis alicui⁹

Diuitie ⁊ sanitas bone sunt sapienti: ⁊ non recte vtenti non sunt bone.

In nō facere est intelligere facere ⁊ omnino in

negatione intelligitur affirmatio.

Nasus curuus dicitur finus. sed pes cura⁹
dicitur rynchus.

Principium maximū & difficilimū omniū ē
Principium quantitate minimum est. potesta
te vero optimū.

Difficilimū est principium alicuius artis inue
nire. sed ipso inuento facile est addere & au
gere reliquū.

Auctoritates auree & propositio
nes diuine q̄ plurimorū
philosophorum bene
emēdate finiunt.
Venerijs.

Laus Deo.

Registrum.

a. b. c. d. e.

Omnes sunt quaterni: excepto
ultimo qui est quinternus.

LAHDES-
UND STAET-
BIBLIOTHEK
DUSELDORF

Quod si plene plurima singula sine
 Illa necesse nobis inuenta fuerunt
 Sicut si ego tu cu casibus illarum ne
Quod si alius plene quomodocumque
 Et si repta reor sic si iste nullo
 P amqz not de re sy eadem
 Simone si q no denote dico
 Et iud q rei fit et relato ca
Quod demonstratio ut dilectio si qz et
 P aia qmz eni q demonstratio referantur
 q fute cu h facit pronominia etc
 q qmz cu demonstratio non ece
Quod r uon ve ebi significabit vltiam
 q t hnt qmz hypostasis ipfimo
 q d melligit q sit sba mera
Quod r q quare ipa ppoie ponit
 d iate cu p reliquis sepe inuenit
 P abis z semp h fuerit soluet dup
 p ome i pna dicit idem repetit
 d m reliqua qmz referunt ad illd
 H on cu ideto pronome pome illo
 P au etu facit h q p se na facit illd
 S plnie q lme z qmz not soluet
Quod qz sui carat ead sit molto sepe
 Solue qz iate portit f salie pmo
 h eegitue res si sit qmz recta
 A t si qmz hui f laci facies si
 A t si qmz puzus hancm facies if
 Sz neue face v haderacu ve
 P nome casu sui repporeo rectu
 V p qz apud grecos omachoyu he illu
Quod pna it qz pna uocant
 H ego tu qz sui ille ut ipse pite ut h is
 h q simplicia it det modis qz duobz
 p mo dicit h simplicis ee figurat
 h qz qz respic dicit esse
 V it simplicia qz figz simp
 h qz simplicitas ad possessum rectu
 H an p duobz possessum t epe
Quod et h sepe dicitur nome
 Q uo tu m vel notis qz vris

